

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
BİNGÖL VALİLİĞİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ
İL MÜDÜRLÜĞÜ**

**BİNGÖL İLİ 2022 YILI
ÇEVRE DURUM RAPORU**

**HAZIRLAYAN:
ÇED VE ÇEVRE İZİNLERİNDEN SORUMLU ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ**

BİNGÖL - 2023

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
GİRİŞ	10
A. HAVA	13
A.1. HAVA KALİTESİ	13
A.2. HAVA KALİTESİ ÜZERİNE ETKİ EDEN KİRLLETİCİLER	17
A.3. HAVA KALİTESİNİN KONTROLÜ KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR	21
A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları	21
A.4. ÖLÇÜM İSTASYONLARI	21
A.5. ÇEVRESEL GÜRÜLTÜ	23
A.6. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EYLEM PLANI ÇERÇEVESİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR	26
A.7. ULAŞIM VE HAREKETLİLİK	26
A.8 SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	27
B. SU VE SU KAYNAKLARI	28
B.1. İLİN SU KAYNAKLARI VE POTANSİYELİ	28
B.1.1. Yüzeysel Sular	28
B.1.1.1. Akarsular	28
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar	30
B.1.2. Yeraltı Suları	31
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri	31
B.2. SU KAYNAKLARININ KALİTESİ	32
B.3. SU KAYNAKLARININ KİRLİLİK DURUMU	32
B.3.1. Noktasal kaynaklar	32
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar	32
B.3.1.2. Eysel Kaynaklar	32
B.3.2. Yayılı Kaynaklar	33
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar	33
B.3.2.2. Diğer	34
B.4. DENİZLER	34
B.5. SEKTÖREL SU KULLANIMLARI VE YAPILAN SU TAHSİSLERİ	34
B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu	34
B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	35
B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	35
B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.	35
B.5.2. Sulama	35
B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	38
B.5.2.2. Damla, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	38
B.5.3. Endüstriyel Su Temini	38
B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı	38
B.5.5. Rekreasyonel Su Kullanımı	39
B.6. ÇEVRESEL ALTYAPI	39
B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri	39
B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri	43
B.6.3. Düzenli Depolama Tesislerinde Oluşan Sızıntı Sularının Yönetimi	46
B.6.4. Artırılmış Atıksuların Yeniden Kullanılması veya Bertarafı	46
B.7. TOPRAK KİRLİLİĞİ VE KONTROLÜ	46
B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirilenmiş Sahalar	46
B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi	47

<i>B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar</i>	47
<i>B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği</i>	47
B.8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	49
C. ATIK	50
C.1. BELEDİYE ATIKLARI	50
C.2. HAFRİYAT TOPRAĞI, İNŞAAT VE YIKINTI ATIKLARI	53
C.3. SIFIR ATIK YÖNETİMİ.....	53
<i>C.3.1. Eğitimler</i>	54
<i>C.3.2. Atık Getirme Merkezleri</i>	55
<i>C.3.3. Sıfır Atık Belgesi Alan ve Sisteme Geçen Kuruluş Sayısı</i>	55
C.4. AMBALAJ ATIKLARI.....	57
C.5. TEHLİKELİ ATIKLAR.....	59
C.6. ATIK YAĞLAR.....	60
C.7. ATIK PİL VE AKÜMÜLATÖRLER	61
C.8. BİTKİSEL ATIK YAĞLAR	62
C.9. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER.....	63
C.10. ATIK ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EŞYALAR	64
C.11. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ ARAÇLAR	66
C.12. TEHLİKESİZ ATIKLAR.....	66
<i>C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları</i>	67
<i>C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül</i>	67
<i>C.12.3 Atıksu Arıtma Çamurları</i>	67
C.13. TIBBİ ATIKLAR.....	68
C.14. MADEN ATIKLARI	68
C.15. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	69
Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI	70
Ç.1. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALAR.....	70
Ç.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	70
D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK	71
D.1. FLORA.....	71
D.2. FAUNA.....	82
D.3. ORMANLAR, MİLLİ PARKLAR VE TABİAT PARKLARI	96
<i>D.3.1. Ormanlar</i>	96
<i>D.3.2. Milli Parklar</i>	97
<i>D.3.3. Tabiat Parkları</i>	97
D.4. ÇAYIR VE MERA.....	97
D.5. SULAK ALANLAR	98
D.6. TABİAT VARLIKLARINI KORUMA ÇALIŞMALARI	99
<i>D.6.1. Tabiat Anıtları</i>	99
<i>D.6.2. Tabiatı Koruma Alanları</i>	100
<i>D.6.3. Anıt Ağaçlar</i>	110
<i>D.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri</i>	110
<i>D.6.5. Doğal Sit Alanları</i>	110
D.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	111
E. ARAZİ KULLANIMI	112
E.1. ARAZİ KULLANIM VERİLERİ.....	112
E.2. MEKÂNSAL PLANLAMA.....	114

<i>E.2.1. Çevre Düzeni Planı</i>	114
E.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	118
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	120
F.1. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ İŞLEMLERİ	120
F.2. ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	122
F.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	122
G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI	123
G.1. ÇEVRE DENETİMLERİ	123
G.2. ŞİKÂyetLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	124
G.3. İDARİ YAPTIRIMLAR	124
G.4. ÇEVRE KANUNU UYARINCA DURDURMA CEZASI UYGULAMALARI	125
G.5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	125
H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ	126

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge A.1– Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği limit değerleri ve uyarı eşikleri	15
Çizelge A.2- Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları	16
Çizelge A.3- Ulusal hava kalitesi indeksi.....	16
Çizelge A.4–2022 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri	17
Çizelge A.5– 2022 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları.....	19
Çizelge A.6- 2022 yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler	22
Çizelge A.7- 2022 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerini aştığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3).....	23
Çizelge A.8– Tamamlanan Gürültü Bariyerleri	25
Çizelge A.9- 2022 yılındaki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı	26
Çizelge A.10– Tamamlanan Bisiklet Yolları	26
Çizelge A.11– Tamamlanan Yeşil Yürüyüş Yolları.....	26
Çizelge A.12– Tamamlanan Çevre Dostu Sokak	26
Çizelge B.13–İlin akarsuları.....	29
Çizelge B.14- Mevcut göl, gölet ve rezervuarlar	30
Çizelge B.15– Yeraltı suyu potansiyeli	31
Çizelge B.16- 2022 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları	32
Çizelge B.17-Bingöl ili Arazi kullanımını.....	33
Çizelge B.18-Bingöl İli İlçeler Bazında Sulanabilir ve Sulanamayan Tarım Arazisi Varlığı	33
Çizelge B.19-Bingöl İli İlçeler Bazında Sulanabilir ve Sulanamayan Tarım Arazisi Varlığı	34
Çizelge B.20-Bingöl İli İlçeler Bazında Sulanabilir ve Sulanamayan Tarım Arazisi Varlığı	37
Çizelge B.21-Bingöl İli İlçeler Bazında Sulanabilir ve Sulanamayan Tarım Arazisi Varlığı	37
Çizelge B.22- Kentsel Kanalizasyon Sistemi	39
Çizelge B.23-Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri	40
Çizelge B.24– 2022 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu.....	42
Çizelge B.25– 2022 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu	45
Çizelge B.26– 2022 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı	46
Çizelge B.27– 2022 yılı itibariyle yeniden kullanılan veya bertaraf edilen arıtılmış atıksu durumu	46
Çizelge B.28-2022 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler	47
Çizelge B.29– 2022 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları	47
Çizelge B.30- İlimizde ilçeler bazında kullanılan kimyevi gübre miktarları	48
Çizelge B.31- 2022 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)	48
Çizelge B.32- 2022 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları.....	49
Çizelge C.33- 2022 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri.....	52
Çizelge C.34– 2022 yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi.....	53

Çizelge C.35– 2021 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimler	54
Çizelge C.36– 2022 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri/ Mobil Atık Getirme Merkezleri	55
Çizelge C.37– 2022 yılı itibariyle sıfır atık sistemini kuran ve belediye geneli temel seviye sıfır atık belgesini alan belediye sayısı	56
Çizelge C.38– 2022 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan (faaliyet bildiren) ve temel seviye sıfır atık belgesini alan il genelindeki bina yerleşkelerin sayısı.....	56
Çizelge C.39- 2020 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları	58
Çizelge C.40- Kayıtlı ekonomik işletme sayısı	58
Çizelge C.41- 2022 yılında kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı.....	58
Çizelge C.42- 2022 yılında ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı	59
Çizelge C.43- 2020 yılında atık işleme yöntemine göre atık miktarları*	60
Çizelge C.44– 2020 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları	61
Çizelge C.45– Yıllar itibariyle atık akü ve pil miktarı (kg)*	62
Çizelge C.46– 2020 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler	63
Çizelge C.47– 2020 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler	63
Çizelge C.48 – Yıllar itibariyle toplam ÖTL miktarları (ton/yıl).....	63
Çizelge C.49– 2020 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar	65
Çizelge C.50– 2022 yılı teslim alınan ÖTA sayısı	66
Çizelge C.51– 2020 yılı tehlikesiz atıkların miktarı ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri	67
Çizelge C.52– 2022 yılında il sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı	68
Çizelge C.53- Yıllara göre tıbbi atık miktarı.....	68
Çizelge C.54– 2022 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı	68
Çizelge C.55– 2022 yılı itibariyle bulunan atık işleme tesisi sayısı.....	69
Çizelge Ç.56– 2022 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı	70
Çizelge Ç.57– 2022 yılında BEKRA denetimi yapılan kuruluş sayısı.....	70
Çizelge D.58-Bingöl İli Damarlı Bitkiler Endemik Listesi.....	75
Çizelge D.59-Bingöl İli Tohumuz Bitkiler Listesi	79
Çizelge D.60-Bingöl İli Memeli Listesi	83
Çizelge D.61-Bingöl İli Nesli Tehlike Kategorisinde Bulunan Türler Listesi	83
Çizelge D.62-Bingöl İli İç Su Balıkları Listesi	84
Çizelge D.63-Bingöl İli Sürüngen Listesi	85
Çizelge D.64-Bingöl İli Çift Yaşar Listesi	85
Çizelge D.65-Bingöl İli Omurgasızlar Listesi.....	86
Çizelge D.66-Bingöl İli Mera varlığı	98
Çizelge D.67-İlimizin ilçe bazlı mera varlığı ise aşağıda verilmiştir.	98
Çizelge E.68-Bingöl ili Arazi Kullanımı.....	112
Çizelge e.69– Arazi kullanım sınıflandırması	113
Çizelge F.70– Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2022 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gereklidir Kararlarının sektörel dağılımı*	120
Çizelge F.71 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2014-2022 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı	121
Çizelge F.72 – 2014-2022 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı	121
Çizelge F.73 – 2022 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİDİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları.....	122
Çizelge G.74 - 2022 yılında ÇŞİDİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı.....	123

Çizelge G.75 – 2022 yılında ÇŞİDİM'e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları	124
Çizelge G.76 – 2022 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı	124

GRAFİKLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Grafik A.1- 2022 yılında Bingöl istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği	22
Grafik A.2- 2022 yılında Bingöl istasyonu SO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği	22
Grafik A.3- 2022 yılında gürültü konusunda yapılan şikayetlerin dağılımı	25
Grafik B.4- Yıllar bazında kanalizasyon şebekesi tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam nüfusa oranı	40
Grafik B.5- Yıllar bazında atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı	41
Grafik C.6- Bingöl ilinde katı atık kompozisyonu (Bingöl Belediyesi, 2017)-Kış	51
Grafik C.7- Bingöl ilinde 2017 yılı itibariyle katı atık kompozisyonu-Yaz	51
Grafik C.8- Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı	55
Grafik C.9- Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen il genelindeki bina ve yerleşkelerin sayısı (aynı şekilde belediyeler içinde hazırlanmalıdır)	57
Grafik C.10- Yıl bazında kayıtlı ekonomik işletme sayısı	58
Grafik C.11- Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*	59
Grafik C.12- Yıllar itibariyle ilinde atık madeni yağ miktarları &	61
Grafik C.13- Yıllar itibariyle toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)	64
Grafik C.14- Yıllar itibariyle atık elektrikli ve elektronik eşya miktarları (ton)	65
Grafik C.15- Yıllar itibariyle AEEE işleyen tesis sayısı	65
Grafik C.16- Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikesiz atık yönetimi	66
Grafik E.17- 2018 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması	112
Grafik F.18- 2022 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	120
Grafik F.19 - 2022 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	121
Grafik F.20 - 2022 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı	122
Grafik G.21 - ÇŞİDİM tarafından 2022 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı	123
Grafik G.23 - 2022 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı	124
Grafik G.24 - 2022 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı	125

HARİTALAR DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Harita 1-İl ve İlçe Sınırları	10
Harita A.2-HEY Portalı Ulusal PM Emisyonları Dağılım Haritası; (ton/yıl)	14
Harita A.3- Bingöl ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri.....	21
Harita C.4-Bingöl İli Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi Yeri	50
Harita E.5- Bingöl ilinin Çevre Düzeni Planı	114
Harita E.6-İlçalar	114
Harita E.7-Sancak.....	115
Harita E.8-Adaklı İlçesi.....	115
Harita E.9-Genç İlçesi	115
Harita E.10-Servi.....	116
Harita E.11-Karlıova İlçesi.....	116
Harita E.12-Kığı İlçesi	116
Harita E.13-Solhan İlçesi	117
Harita E.14-Yayladere İlçesi	117
Harita E.15-Yedisu İlçesi	117

RESİMLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Resim B.1- Peri Çayı.....	28
Resim B.2- Murat Nehri.....	29
Resim D.3-İlde bulunan Bitki Örnekleri	74
Resim D.4-Yüzen Adalar Tabiat Anıtından Görüntü.....	99
Resim D.5-Yüzen Adalar Tabiat Anıtında Adaların Görünümü	99
Resim D.6-Bingöl Kığı Şeytandağları YHGS uydu görüntüsü.....	100
Resim D.7-Bingöl Kığı Şeytandağları YHGS Yaban Keçileri.....	101
Resim D.8-Bingöl Kaleönü Kalesi Resim D.9-Bingöl Gayt Kalıntıları.....	106
Resim D.10-Bingöl İsfahan Bey Cami Resim D.11-Bingöl Zağ Kaya Sığınak Odaları.....	106
Resim D.12-Bingöl Merkez Zulumtepe Resim 13-Bingöl Merkez Diziktepe (Sebeterias).....	106
Resim D.14-Bingöl Merkez Oğuldere Kaya Mezarı Resim 15-Bingöl Merkez Şeyh Ahmet Türbesi	107
Resim 16-Yedisu Kaşıklı Köyü Konak Resim 17-Genç Kralkızı Kalesi	107
Resim D.18-Genç Küba Kümbeti Resim D.19 Genç Kümbeti	107
Resim D.20-Solhan Cankurtaran Tepesi Resim D.21-Solhan Ginç Kaleköy Kalesi	108
Resim D.22-Solhan Kale Zindanı Resim D.23-Solhan Şeref Meydanı Şehitlik Anıtı	108
Resim D.24-Solhan Kaleköy Tarihi Cami Resim D.25-Solhan Kaleköy Tarihi Mezarlık.	108
Resim D.26-Solhan Yenibaşak Köyü Tarihi Mezarlık Resim D.27-Karlıova Azizan Şehitlik Anıtı .	109
Resim D.28-Karlıova Toklular Köyü Yıkık Kilise Resim D.29-Karlıova Geloşkan Kalesi	109
Resim D.30-Karlıova Osmanlı Köprüsü Resim D.31-Karlıova Zuhurtepe Kale	109
Kalıntısı	109
Resim D.32-Kığı Balaban Bey Cami Resim D.33-Kığı Mürsel Paşa Anıtı	110
Resim D.34-Kığı Selenk Köprüsü Resim D.35-Kığı Görgeç Tepesi	110

GİRİŞ

İlin Tarihi

1926 yılında Elazığ, 1929 yılında da Muş illerine bağlanan Bingöl, 1936 yılında Vilayet olmuştur. 1945 yılında da İl Merkezi olan Çapakçur'un adı Bingöl olarak değiştirilmiştir.

İlin Nüfusu

TÜİK tarafından Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi esas alınarak yayınladığı istatistiklere göre 31.12.2022 tarihi itibarıyla Bingöl ilinin toplam nüfusu 282.556 olup, 191.329 kişi şehir, 91.227 kişi ise belde ve köylerde yaşamaktadır.

İlin Coğrafi Durumu

Bingöl ili Doğu Anadolu bölgesi Yukarı Fırat bölümünde yer alır. Doğusu Muş, kuzeyi Erzurum ve Erzincan, batısı Tunceli ve Elazığ, güneyi ise Diyarbakır illeri ile çevrilidir. Bingöl İli 41° 20' ve 39° 56' doğu boylamları ile 39° 31' ve 38° 28' kuzey enlemleri arasında yer alır.

İl ve İlçe Sınırları

İlimizde bulunan ilçe sınırları aşağıda verilen Harita 1'de gösterilmektedir.

Harita 1-İl ve İlçe Sınırları

İklim ve Bitki Örtüsü

Bingöl'de sert kara iklimi hüküm sürer. Kar yağışı bol ve kar kalınlığı 3-4 metreyi bulur. İl merkezinde kışın ortalama ısı -9°, yazın + 39° olur. Yağış miktarı 900 milimetreyi geçer. Yazları sıcak ve kuraktır. Yüzölçümünün % 15'i ormanlarla, % 70'i ise çayır ve meralarla kaplıdır.

İlin Topografyası ve Jeomorfolojik Durumu

İl sınırları içinde arazi oldukça engebeli ve yüksek olup, denizden yüksekliği 1250 metreyi aşar. Yükseklikleri 2000 metreyi aşan dağlık alanlar 1500-2000 metre arasında yükseltiye sahip olan tepelik alanların 3. jeolojik zamanda (Teozoiktariyer) tektonik hareketler sonucunda meydana geldiği tespit edilmiştir.

Jeolojik Yapı ve Stratigrafi

İl sınırları içinde arazi oldukça engebeli ve yüksektir. Denizden ortalama yüksekliği 1250 metreyi aşar. Bingöl dağlarının yapısında genellikle bazalt ve andezitler bulunur. Bu püskürük kütle tabandaki tortul tabakaları örtmüştür. Dolayısıyla püskürük kütleler tortul kütlelerden daha gençtir. Kuzey-batı, güney-doğu yönünde uzanan Bingöl dağlarının kuzey yamaçları hafif eğimli olduğu halde güney kesimleri oldukça diktir. Güney yamaçta sıcak su kaynaklarına rastlanması bu yamaç yüzeyinin fay çizgisi tarafından dikleştirildiği, dolayısıyla buradan bir çayın geçtiği açıkça anlaşılmaktadır. Türkiye'nin deprem zonları incelendiğinde ilimizin bulunduğu yerden kuzey-doğu güney-batı yönünde uzanan bariz fay hatlarının geçtiği görülür. Bölgede çeşitli istikametlere doğru uzanan fay çizgilerine rastlanır.

İlin Ekonomik Faaliyetleri

Bingöl'ün ekonomisi hayvancılık, tarım ve ormancılığa dayanır. Bu sektörlerde çalışanlar faal nüfusun % 85'idir. İmalat ve inşaat sanayiinde çalışanlar % 3'tür.

Tarım: Bingöl; dağlık, vadileri dik ve sarp olduğundan, ovaları % 2,5 ve ekime müsait yerler ise % 3'tür. Başlıca tarım ürünleri; buğday, arpa, darı, çavdar, baklagiller, şekerpancarı, sebze, kavun karpuz ve cevizdir. Genç ilçesinde, üzüm, bol miktarda elma ve armut yetişir.

Hayvancılık: Köylerin % 78'i hayvancılıkla geçinir. Sığır, keçi ve koyun beslenir. Arıcılık ve tavuk besiciliği de yapılmaktadır. Canlı hayvan, deri, kıl, yün, yağ, peynir satışı ile mühim gelir elde edilir.

Ormancılık: Bingöl orman bakımından zengindir. Yüzölçümünün % 15'i ormanlıktır.

Madenler: Bingöl'ün dağlık bir bölge oluşu ve senenin üçte biri karla örtülü ve yol şebekesi müsait olmadığından yer altı zenginlikleri henüz tam tespit edilememiştir. Bazı bölgelerde, demir, fosfat, kaolin ve kömür yatakları bulunmuştur. Bunlardan yalnız kömür çıkarılmaktadır.

Sanayi: Bingöl'de sanayi gelişmemiştir. "Kalkınmada öncelikli iller" arasında yer alan Bingöl'de, sanayinin gelişmesi için teşvik tedbirleri alınmaktadır. Başlıca sanayi tesisleri yem fabrikası, süt fabrikası, et-balık kurumu kombinasyonu, un, tuğla fabrikasıdır.

Turizm: Tarih boyunca yayla vazifesi gören Bingöl'de tarihi eser diğer illere oranla azdır.

Kığı Camii: 1401-1402 senelerinde Akkoyunlu Pir Ali Bey tarafından yaptırılmıştır. Kığı ilçesindeki bu cami, bölgede günümüze kadar gelebilen Türk-İslam eserlerinin en eskidir.

Kığı Kalesi: Kığı'ya 6 km uzaklıkta sarp ve yüksek bir kaya üzerinde, inşa edilmiştir. Kaleyi İslam orduları kumandanı hazret-i Halid bin Velid fethetmiştir.

Seritarius Kalesi: Murad Irmağı vadisinde olup Bingöl merkezine 20 km uzaklıktadır.

Kral Kızı Kalesi (Dara-Hini): Genç ilçesinde olup Pers Kralı Dara'nın kızı için yaptırılmıştır.

Mesire Yerleri: Bingöl'ün mesire yerleri çok güzeldir. Güneşin doğuşunun en güzel manzarası Himalayalardan sonra Bingöl'dür. Bu iki yerden başka üçüncü bir yer yoktur.

Kaletepe: Karlıova ilçesinde Bingöl Dağları üzerindedir. Kaletepe' de (3250 m) güneşin doğuşunu ve binlerce irili ufaklı gölcükleri seyretmek insana çok haz verir.

Kayakevi: Bingöl-Elazığ karayolu üzerindedir. Bingöl'e 20 km uzaklıktadır.

Kaymakevi: Kayakevine 5 km uzaklıktadır. Kaymak ve balı meşhurdur. Güzel bir manzarası vardır.

Soğuk Çeşme: Bingöl-Karlıova yolu üzerindedir. Bingöl'e 30 km uzaklıkta olup Ormanlık bir yerdir.

Kerek Deresi: Kığı ilçesinin yakınında çevresi ağaçlarla kaplı bir mesire yeridir.

Kaplıcaları: Bingöl'de Kös Kaplıcası dışında modern kaplıca tesisi yoktur.

Kös Kaplıcası: Fahrhan bucağına 18km uzaklıkta olup, Romatizma ve dolaşım bozukluklarına faydası vardır.

Dikpınar Ilıcası: Genç ilçesine 30 kilometredir. Cilt hastalığına iyi gelir.

Horhor (Sabırtaş) Kaplıcası: Kığı ilçesindedir. Cilt hastalığına iyi gelir.

Çerme Kaplıcası: Karlıova'nın Çerme köyündedir. Romatizmaya iyi gelir.

İl Müdürlüğü Personel Durumu

644 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurulan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüz ÇED ve Çevre Hizmetleri Şube Müdürlüğünde görevli 3 Çevre Mühendisi, 1 Maden Mühendisi, 1 Ziraat Mühendisi, 1 İnşaat Teknikeri, 1 Elektrik Teknikeri, 1 Ziraat Teknikeri bulunmaktadır.

A. HAVA

İlimizde doğalgaz çalışmaları 2016 yılında başlamış olup 2022 yılı itibariyle de devam etmiştir. İl merkezinde doğalgaz bağlantı çalışmaları % 95 seviyelerinin üstüne gelmiş bulunmaktadır. Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliği ve Kontrolü Yönetmeliği kapsamında ‘da ilimiz mücavir alan sınırları içerisinde her yıl kış sezonunun da kömür kullanımı olan gerek resmi kamu kurumlara gerekse de çok katlı konutlara yönelik kömür denetimleri gerçekleştirilmekte olup, Belediye Başkanlığımıza katı yakıt (kömür)’lere ilişkin yapılan yetki devri kapsamında Hava kirliliğine yönelik denetim çalışmaları ilgili kurumlarla birlikte koordineli bir şekilde sürdürülmektedir.

A.1. Hava Kalitesi

Modern yaşamın getirdiği şehirleşmenin bir sonucu olan hava kirliliği, yerel ve bölgesel olduğu kadar küresel ölçekte de etki alanına sahiptir. Hava kirliliğinin insan sağlığına önemli etkileri olması sebebiyle, hava kalitesi konusuna tüm dünyada büyük önem verilmektedir. Hava kirliliği problemlerini çözmek ve strateji belirlemek için, bilimsel topluluk ve ilgili otoritenin her ikisi de atmosferik kirletici konsantrasyonlarını izlemek ve analiz etmek konusuna odaklanmışlardır (Kyrkilis vd, 2007). Otoritelerin hava kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi konusunda sorumluluklarının yanı sıra, halk sağlığını doğrudan etki eden bir konu olması sebebiyle, kamuoyuna iletişim araçları vasıtasıyla hava kirliliği güncel bilgilerini sunması da sorumlulukları arasındadır.

Ülkemizde dış ortam hava kalitesine ilişkin parametrelerin yönetimi Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği gereğince gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, 2022 yılı itibarıyla geçerli olan hava kalitesi limit değerlerine ilişkin bilgi Çizelge A.1’te verilmektedir.

Hava kalitesi limit değerlerinin sağlanması amacıyla hava kalitesi yönetiminin bileşenleri; emisyon envanteri, hava kalitesi modelleme ve hava kalitesi ölçümleri olarak çalışılmaktadır. Son yıllarda gelişen bilgi teknolojileri hava yönetimi alanında kullanılmaya başlanmış web tabanlı coğrafi bilgi teknolojilerini kullanan ”Hava Emisyon Yönetim (HEY) Portalı” Bakanlığımız sunucularında devreye alınmıştır. Bu portalda tüm kirletici kaynakların coğrafi lokasyonları ve bilgileri kayıt altına alınmakta ve hava kirliliğine katkıları ortaya konulmaktadır. Meteorolojik/topoğrafik etmenler ve sınır ötesi kirlilik taşınımı, şehirlerimizin kirliliğe katkıları bütüncül olarak değerlendirilmekte ve hava kalitesi haritaları hazırlanmaktadır. HEY Portalı aracılığıyla hava kalitesini iyileştirmek üzere Bakanlığımız önderliğinde yerel politikalar geliştirilmektedir.

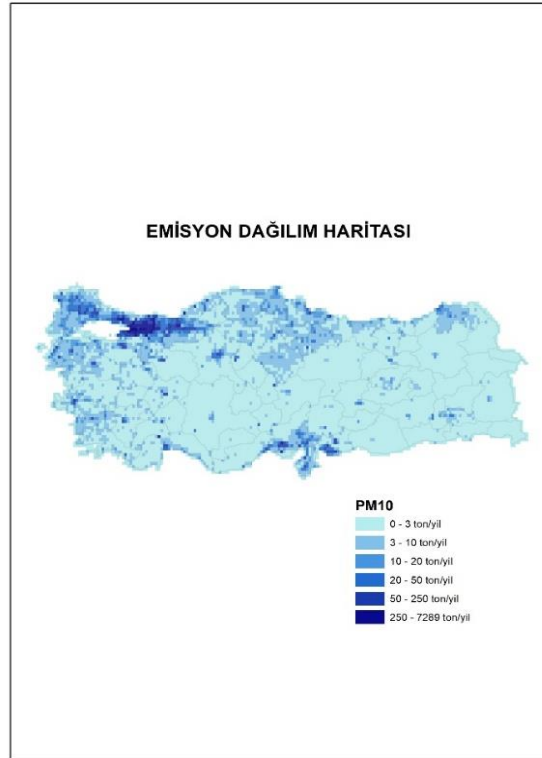
Ancak farklı kirleticilere ait ölçümleri anlamak bu konuda çalışan bir bilim insanı için mümkün olsa bile genel halk ve yerel otoriteler için oldukça zor olmaktadır. Bu sebeple, hava kirliliğinin/hava kalitesinin durumunu kamuoyuna açıklarken halkın kolayca anlayabileceği bir sınıflama sistemi kullanılmaktadır. Tüm dünyada yaygın olarak kullanılan, Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) denilen bu sınıflama sistemi ile havadaki kirleticilerin konsantrasyonlarına göre hava kalitesi için iyi, orta, kötü, tehlikeli vb şeklinde derecelendirme yapılmaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde indeks hesaplanmasında kullanılan yöntem ve kriterler, kendi ülkelerinde uygulanan hava kalitesi standartlarına uygun şekilde oluşturulmuştur.

Bir ulusun hava kalitesinin iyileştirilmesi konusundaki başarısı, yerel ve ulusal hava kirliliği sorunları ve kirlilik azaltmadaki gelişmeler konusunda doğru ve iyi bilgilendirilmiş vatandaşların desteğine bağlıdır (Sharma vd, 2003a). Bir bölgedeki kirletici seviyelerini anlamak için uygun bir aracın geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araç, vatandaşın hava kirliliği seviyesi hakkında doğru ve anlaşılabilir şekilde bilgi sağlarken, aynı zamanda ilgili otoritelerin toplum sağlığını korumak için önlem almaları konusunda kullanılabilir olmalıdır (Kyrkilis vd, 2007).

Bu amaçla, geliştirilen standart değerler, gerek uyarıcı ve anlaşılabilir olması gerekse de kullanımı açısından yaygın olarak bir indekse çevrilerek sunulabilmektedir. Belli bir bölgedeki hava kalitesinin karakterize edilmesi için ülkelerin kendi sınır değerlerine göre dönüştürdükleri ve kirlilik sınıflandırılmasının yapıldığı bu indekse Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) (Air Quality Index/AQI) adı verilmektedir. İndeks belirli kategorilerde farklı tanım ve renkler kullanılarak ifade edilmekte ve ölçümü yapılan her kirletici için ayrı ayrı düzenlenmektedir (Yavuz, 2010).

Ulusal Hava Kalitesi İndeksi, ulusal mevzuatımız ve sınır değerlerimize uygun olarak oluşturulmuştur. 5 temel kirletici için hava kalitesi indeksi hesaplanmaktadır. Bunlar; partikül maddeler (PM₁₀), karbon monoksit (CO), kükürt dioksit (SO₂), azot dioksit (NO₂) ve ozon (O₃) dur.

Hava kalitesi yönetimine esas değerlendirme ve politika üretme amaçlı çalışmalar için sadece ölçüm sonuçları yeterli olmamaktadır. Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği çerçevesinde hava kalitesi modelleme araçları ile ulusal ölçekli bütüncül değerlendirmeye altlık oluşturacak hava kalitesi haritaları elde edilmektedir. HEY Portalı aracılığıyla hava yönetimi alanında bilgi işlem teknolojilerinin etkin olarak kullanımıyla, vatandaşlarımızın soludukları ve yarın soluyacakları hava kalitesi hakkında yüksek çözünürlüklü harita bilgisi edinebilmeleri amaçlanmaktadır.

Harita A.2-HEY Portalı Ulusal PM Emisyonları Dağılım Haritası; (ton/yıl)

Hava kalitesi yönetimi bileşeni olan modelleme çalışmaları Bakanlığımızca hem ulusal/bölgesel /yerel ölçekte yürütülmekte; hem de geliştirilen yerli ve milli NEFES yazılımıyla sokak seviyesinde hava kalitesi değerlerinin 3 Boyutlu ortamda tespit edilmesi için kullanılmaktadır.

Bakanlığımızca, 5 metreye kadar kısa mesafeleri dahi modelleyebilen 3 boyutlu NEFES yazılımıyla hava kirliliğine neden olan noktalar ve kirlilik kaynağı tespit edilebilmektedir. Geliştirilen yerli ve milli yazılım NEFES ile stratejik hava kalitesi haritaları, 3 boyutlu bina modeli, kent atlası, topoğrafya, trafik yoğunluğu, kavşaklar, binaların yakıt tipi gibi çok sayıda etmen ele alınarak 3 boyutlu ortamda hava kalitesi değerleri hâlihazırda 37 ilimiz için ortaya konulmaktadır. Şehirlerimizde politikalar için uygulama sürecinin bu yöntemle etkinleştirilmesi planlanmış olup, kalan 44 il için çalışmalar sürdürülmektedir.

NEFES yazılımıyla evsel ısınma, sanayi, kara, deniz, hava ve demiryolu ulaşımına bağlı hava kirliliği kaynak noktaları tespit edilip, kaynağa özgü önlemler geliştirilebilmektedir.

Hava kalitesi tahminlerinin Bakanlık kaynakları ve altyapısıyla gerçekleştirilmesine 2022 yılı itibarıyla başlanmış olup, çalışmaların 81 ilimizde yaygınlaştırılması planlanmaktadır. Bu amaçla hava yönetimine esas faaliyette olan Operasyonel Merkez günlük olarak teknik işlemleri sürdürmektedir.

Çizelge A.1– Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği limit değerleri ve uyarı eşikleri

KİRLLETİCİ	ORTALAMA SÜRE	LİMİT DEĞER	UYARI EŞİĞİ
		($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	
SO ₂	Saatlik -insan sağlığının korunması için-	350	500 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² 'de –hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	125	
	Yıllık ve kış dönemi (Ekosistemin korunması) -insan sağlığının korunması için-	20	
NO ₂	Saatlik-insan sağlığının korunması için- (2024 yılı itibarıyla hedeflenen sınır değer mevcuttur)	220	400 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² 'de –hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	Yıllık -insan sağlığının korunması için-(2024 yılı itibarıyla hedeflenen sınır değer mevcuttur)	40	
NO _x	Yıllık -vejetasyonun korunması için-	30	----
PM ₁₀	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	50	----
	Yıllık	40	

	-insan sağlığının korunması için-		
Pb	Yıllık -insan sağlığının korunması için-	0,5	----
Benzen	Yıllık -insan sağlığının korunması için-	5	----
CO	Maksimum günlük 8 saatlik ortalama (mg/m ³)-insan sağlığının korunması için-	10	----

Çizelge A.2- Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM10 [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5.500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5.501-10.000	121-160	51-100
Hassas	101 – 150	251-500	201-500	10.001-16.000 ^L	161-180 ^B	101-260
Sağlıksız	151 – 200	501-850	501-1.000	16.001-24.000	181-240 ^U	261-400
Kötü	201 – 300	851-1.100	1.001-2.000	24.001-32.000	241-700	401-520
Tehlikeli	301 – 500	>1.101	>2.001	>32.001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

Çizelge A.3- Ulusal hava kalitesi indeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sađlık Endiše Seviyeleri	Renkler	Anlamı
<i>Hava Kalitesi İndeksi bu aralıkta olduğunda..</i>	<i>..hava kalitesi koşulları..</i>	<i>..bu renkler ile sembolize edilir..</i>	<i>..ve renkler bu anlama gelir.</i>
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi iyi seviyededir.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun olup, hava kirliliğine hassas gruplar orta düzeyde etkilenebilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel halkın etkilenmesi beklenmemektedir.
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Hassas gruplar ciddi sağlık sorunları yaşayabilir. Genel halkın bazı sağlık etkileri yaşaması muhtemeldir.
201 - 300	Kötü	Mor	Nüfusun tamamının hava kirliliğinden etkilene olasıliğı yüksek olup, hassas gruplar açık hava etkinliklerini kısıtlamalıdır.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Herkes, ciddi sağlık etkileri yaşayabilir. Açık hava etkinliklerinden kaçınılmalıdır.

Çizelge A.4–2022 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri
(ÇŞİDİM, 2023)

SEKTÖR	TESİS SAYISI	BACA SAYISI
Ağaç İşleme Tesisleri		
Asit Üretim Tesisleri		
Atık Geri Kazanım ve Bertaraf Tesisleri	1	1
Cam Üretim Fabrikaları		
Çimento		
Demir - Çelik ve Metalurji Fabrikaları		
Doğalgaz Çevrim ve Termik Santraller		
Gıda Fabrikaları		
Gübre Fabrikaları		
Kağıt Fabrikaları		
Kimya Fabrikaları		
Kireç Fabrikaları		
Lastik Üretim Tesisleri		
Otomotiv		
Petrol ve Petrokimya Tesisleri		
Şeker Fabrikaları		
Tekstil Fabrikaları	2	2
TOPLAM	3	3

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Kirleticiler

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO₂), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı

partiküller oluşturur. SO₂ ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO₂), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO₂'nin ozon veya radikallerle (OH veya HO₂ gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibari ile NO₂ kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO₂ derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO₂ derişimine uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM₁₀), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM₁₀-10 µm'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 µm'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM₁₀ için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM₁₀ solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkaçıcı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM₁₀'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM₁₀ maruziyetine karşı hassastır. PM₁₀ yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler %100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerlere ulaşılmasının bir sebebi de enverziyon durumudur. CO'in global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m³ arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

Enverziyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO'in ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobine bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO'e maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dur. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

*Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xilen (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.**

Çizelge A.5– 2022 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları
(Kaynak, Bingöl İl Emniyet Müdürlüğü, 2023)

		Katı Yakıt			Doğalgaz		Fuel Oil	
		Kullanım Yeri	Cinsi	Tüketim Miktarı (ton)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (sm ³)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (kg)
Sanayi								
		Tüketim Miktarı (ton)			Tüketim Miktarı (sm ³)		Tüketim Miktarı (m ³)	
Konut	Bingöl İl Emniyet Müdürlüğü ve Bağlı Birimler	455 ton kömür 18 ton odun			205798 m ³ doğalgaz		--	

Bingöl Merkez 2022 Yılı Toplam Doğal Gaz Tüketimi

Ek-1

223

26/04/2023

Abone Türü	Düzeltilmiş Tüketim SM3
Konut	33.380.648,50
İş Yeri	3.445.494,16
Resmî Daireler	7.216.202,35
İbadethaneler	220.297,21
Eğitim Kurumları	2.642.482,81
Sivil Toplum Örgütleri	163.986,98
İş yeri	15.820,14
Sağlık Kurumları	318.493,40
Organize Sanayi	265.551,10
Sanayi	1.858.023,21
Toplam	49.527.002,86

Kaynak: Doğugaz Bingöl İl Müdürlüğü, 2022

Solhan İlçesi 2022 Yılı Toplam Doğal Gaz Tüketimi

Ek 2

223

26/04/2023

Abone Türü	Düzeltilmiş Tüketim SM3
Konut	3.596.178,32
İş Yeri	206.616,62
Eğitim kurumları	314.037,72
Resmî Daireler	111.523,30
Sivil Toplum Örgütleri	11.924,14
İbadethaneler	40.202,42
Sağlık Kurumları	154.447,65
Toplam	4.434.930,17

Kaynak: Doğugaz Bingöl İl Müdürlüğü, 2022

Genç İlçesi 2022 Yılı Toplam Doğal Gaz Tüketimi

Fk-3

223

26/01/2023

	Düzeltilmiş Tüketim SM3
Konut	4.318.496,78
İş Yeri	149.282,18
Resmi Daireler	382.257,80
İbadethaneler	43.167,91
Sağlık Kurumları	85.526,85
Eğitim Kurumları	547.524,93
Sanayi	548.628,17
Organize Sanayi	32.555,64
Toplam	6.107.640,25

Kaynak: Doğugaz Bingöl İl Müdürlüğü, 2022

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları

İlimize ait Temiz Hava Eylem Planı bulunmamaktadır

A.4. Ölçüm İstasyonları

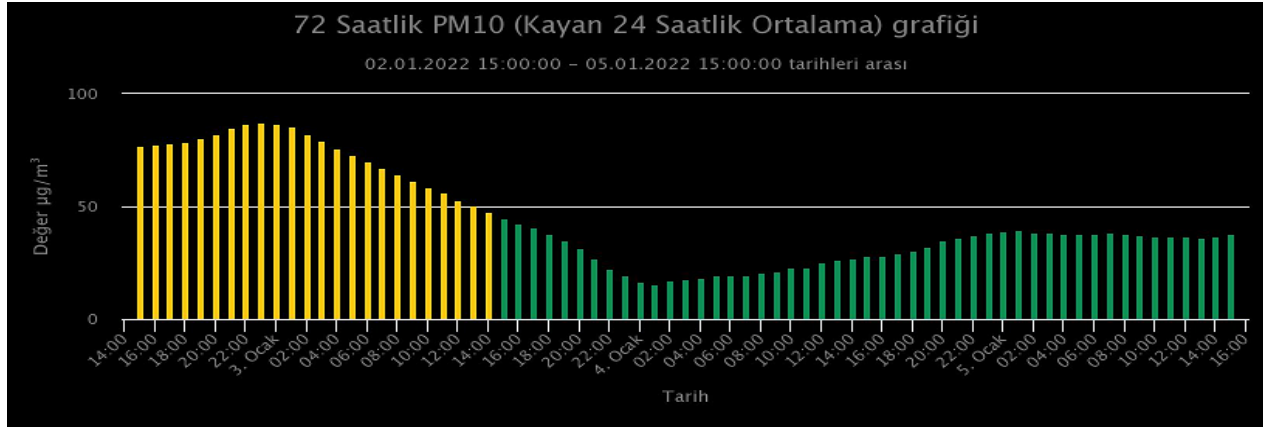

Harita A.3– Bingöl ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri

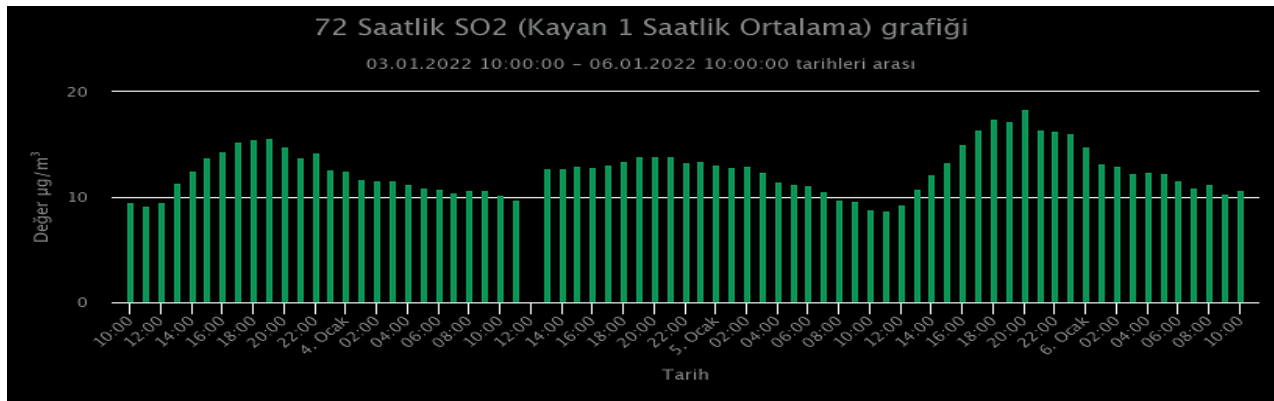
Hava kirliliği, en önemli çevre kirliliklerinden biri olup hava kalitesinin doğru bir şekilde tespit edilmesinin insanların sağlıklı bir çevrede yaşaması için büyük önem arz etmektedir. Bu amaçla Bakanlığımız tarafından, Türkiye genelinde hava kalitesi izleme çalışmaları kapsamında Bingöl’de de Karayolları 84. Şube Şefliği bahçesinde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu kurulmuştur. Kurulan hava kalitesi ölçüm istasyonlarında öncelikle en yaygın kirleticiler olan ve ağırlıklı olarak yakıt kullanımında SO₂ ve PM₁₀ parametrelerinin ölçümlerinin yanı sıra hava kalitesinin verilerinin daha sağlıklı bir şekilde değerlendirilebilmesi amacıyla meteorolojik parametrelerin de ölçümü tam otomatik olarak yapılmaktadır. Ölçüm istasyonlarından elde edilen veriler GSM modemler vasıtasıyla Bakanlığımız Çevre Laboratuvarlarında kurulan merkezi bilgisayar ve veri toplama odasına aktararak değerlendirilmekte ve anlık olarak www.havaizleme.com adresinde tüm illere ait veriler yayınlanmakla birlikte ilimize ait veriler www.havaizleme.com/StationInfo.aspx?ST_ID=59 adresinden öğrenilebilmektedir. Bu sayede herkes soluduğu havanın kalitesini öğrenebilme imkânına sahip olmaktadır.

Çizelge A.6- 2022 yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler
(havaizleme.gov.tr, yıl)

İSTASYON YERLERİ	KOORDİNATLARI (Enlem, Boylam)	HAVA KİRLİTİCİLERİ					
		SO ₂	NO _x	CO	O ₂	HC	PM
Bingöl-Merkez	38°53'5.22"K, 40°29'58.27" D,	X					X

Grafik A.1- 2022 yılında Bingöl istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(havaizleme.gov.tr, 2023)

Grafik A.2- 2022 yılında Bingöl istasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(havaizleme.gov.tr, 2023)

Çizelge A.7- 2022 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerini aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3)
(havaizleme.gov.tr, yıl)

İSTASYON ADI	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak	10,32		58,98											
Şubat	10,56		94,22											
Mart	10,50		57,13											
Nisan	10,86		66,20											
Mayıs	12,83		26,12											
Haziran	11,05		43,91											
Temmuz	9,72		37,64											
Ağustos	12,97		53,89											
Eylül	12,58		54,63											
Ekim	11,82		53,77											
Kasım	11,32		71,97											
Aralık	10,11		57,93											

*AGS: Sınır değerini aşıldığı gün sayısı

A.5. Çevresel Gürültü

Gürültü; insanların işitme sağlığını ve algılamasını olumsuz etkileyen, fizyolojik ve psikolojik dengelerini bozabilen, iş performansını azaltan, çevrenin hoşluğunu ve sakinliğini yok ederek niteliğini değiştiren önemli bir çevre kirliliği oluşturan, gelişigüzel bir yapısı olan ses spektrumu ya da istenmeyen ses biçimidir. Gürültü kaynakları; trafik gürültüsü, endüstri gürültüsü, eğlence yerlerinden kaynaklanan gürültü, inşaat gürültüsü ve yerleşim alanlarından oluşan gürültüdür.

Çevre sorunları içinde bulunan gürültü kirliliği (akustik kirlilik) gelişmiş ülkelerde sanayileşme sürecinin sonuçlarından biri olarak ve teknoloji artışı biçiminde ortaya çıkmış ve başta ulaşım gürültüleri olmak üzere 1960'lı yıllardan sonra toplumun çeşitli kesimleri için büyük bir ilgi alanı durumuna gelmiştir.

Gürültünün İnsan Sağlığı Üzerine Etkileri:

Gürültü herkesi etkileyen bir sorundur. Yüksek gürültü seviyesi olan ortamlarda, uzun süre bulunan kişilerde, kalıcı işitme eşiği değişimleri olduğu birçok araştırmacı tarafından saptanmıştır. Daha düşük seviyeler ya da kısa süreli etkilenmelerde, işitme duyusuna yönelik belirgin bir zararın saptanması çok kolay olmasa da, gürültünün insan sağlığı, davranış biçimi ve mutluluğu üzerindeki olumsuz etkileri belirlenebilmektedir.

Gürültünün fiziksel etkileri

Gürültünün işitme duyusunda oluşturduğu olumsuz etkilerdir. Geçici ve kalıcı olarak iki bölümde incelenebilir. Geçici etkilerin en çok karşılaşılanı geçici işitme eşiği kayması ve duyma yorulması olarak bilinen işitme duyarlılığındaki geçici kayıptır. Etkilenmenin çok fazla olduğu ve işitme sisteminin eski özelliklerine kavuşmada tekrar gürültüden etkilendiği durumlarda işitme kaybı kalıcı olmaktadır.

Gürültünün fizyolojik etkileri

Bunlar insan vücudunda oluşan değişikliklerdir. Başlıca fizyolojik etkiler; kas gerilmeleri, stres, kan basıncında artış, kalp atışlarının ve kan dolaşımının değişmesi, göz bebeği büyümesi, solunum hızlanması, dolaşım bozuklukları ve ani reflekslerdir.

Gürültünün psikolojik etkileri

Gürültünün psikolojik etkilerinin basında ise; sinir bozukluğu, korku, rahatsızlık, tedirginlik, yorgunluk ve zihinsel etkilerde yavaşlama gelir. Ani olarak yükselen gürültü düzeyi insanlarda korku oluşturabilmektedir.

Gürültünün performans üzerine etkileri

Gürültünün iş verimini azaltması ve işitilen seslerin anlaşılması gibi görülen etkileridir. Konuşmanın algılanabilmesi ve anlaşılabilmesi türünden fonksiyonların engellenmesi, büyük ölçüde arka plan gürültüsünün düzeyi ile ilgilidir. Gürültünün iş verimliliği ve üretkenlik ile ilgili etkileri konusunda yapılan çalışmalar karmaşık işlerin yapıldığı ortamın sessiz, basit işlerin yapıldığı ortamların ise biraz gürültülü olması gerektirdiğini göstermiştir. Özetle ortamda belli bir iş ya da fonksiyon için belirlenen arka plan gürültüsünün fazla olması durumunda iş verimliliği düşmektedir.

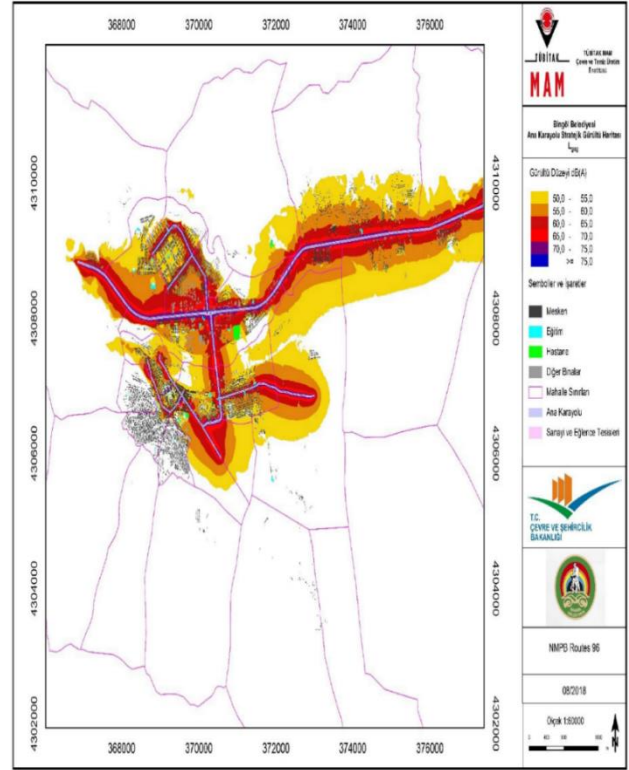
İlimizde trafikten kaynaklanan gürültü genelde taksi, kamyon ve motosikletlerden kaynaklanmakla birlikte trafik yoğunluğunun az olması nedeniyle rahatsız edici seviyede değildir.

İlimizin Merkezinde bulunan tek endüstri kuruluşu Sanayi Sitesi olup, yerleşim yerinden uzak olması nedeniyle herhangi bir sorun teşkil etmemektedir.

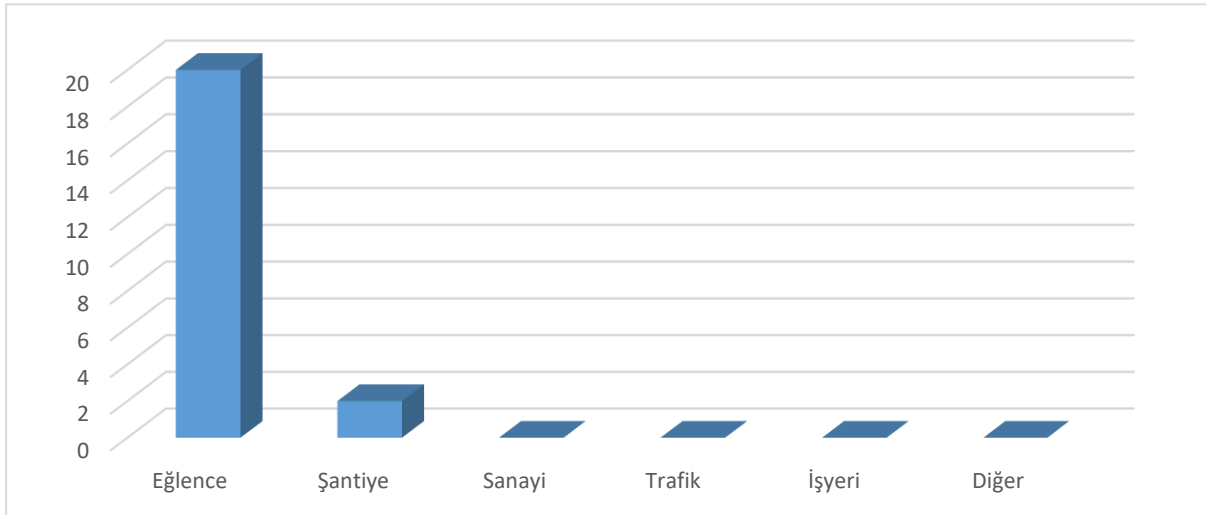
İlimiz mücavir alan sınırları içerisinde Gürültü Kirliliğinin önlenmesi ve gerekli tedbirlerin alınması amacıyla **Bingöl Belediyesi- TÜBİTAK** iş birliği kapsamında Gürültü Ölçümleri, Araç sayımları ve gürültü kaynakların tespiti yapılarak **'Bingöl İli Stratejik Gürültü Haritalaması Raporu'** hazırlanmıştır. Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi Yönetmeliği kapsamında gürültü kaynakları tespit edilmiş olup gerek halk sağlığı gerekse de çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla çalışmalar

(Kaynak: Bingöl Belediye Başkanlığı)

(Kaynak: Bingöl Belediye Başkanlığı)

Grafik A.3– 2022 yılında gürültü konusunda yapılan şikayetlerin dağılımı (ÇŞİDİM, 2022)

Çizelge A.8– Tamamlanan Gürültü Bariyerleri

İli/İlçesi	Konumu	Tamamlandığı Yıl	Bariyer Alanı (m ²)	Bariyer Tipi

A.6. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

İklim Değişikliği Eylem Planı'nda bulunan sektörel hedefler kapsamında ilde yapılan kısa, orta ve uzun vadeli çalışmalara değinilecektir.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlükleri tarafından elde edilecek bilgilerin kapsamı; Bakanlığımızın Stratejik Planıyla ve Planda belirtilen iklim değişikliği ile ilişkili Üst politika belgeleriyle uyumlu olma bazında değerlendirilerek; Eksen 1: Çevre başlığı altındaki "Hedef 1.2. Hava Kalitesi ve Gürültü Kontrolü, İklim Değişikliği ve Ozon Tabakasının Korunması" na paralel unsurlar içermelidir.

Bakanlığımız 2020-2023 Stratejik Planı kapsamında, 30 Büyükşehir Belediyesinde Yerel İklim Değişikliği Eylem Planının (YİDEP) hazırlanabilmesi için mevzuat çalışmaları yapılacağı belirtilmiştir.

Bu doğrultuda; yerel yönetimlerce Yerel İklim Değişikliği eylem planlarının hazırlanmasına dönük mevzuat ve Teknik Kılavuz hazırlama çalışmaları başlatılmıştır. Son yıllarda ülkemizde yaşanan iklim ile ilişkili afetlerin sayı, sıklık ve şiddetindeki artışa koşut olarak bölgesel düzeyde de iklim değişikliğine karşı direncin artırılması amacıyla bölge ve şehir ölçeğinde ele alınması gereken eylem ihtiyaçlarının tespit edilerek çözüm önerilerinin belirlenmesi doğrultusunda Bölgesel İklim Değişikliği Eylem Planlarının hazırlanması çalışmaları da devam etmektedir.

A.7. Ulaşım ve Hareketlilik

Çizelge A.9- 2022 yılındaki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı
(Bingöl Yayladere İlçe Belediyesi, 2022)

Egzoz Gazı Emisyon Ölçüm Yetki Belgesi Düzenlenen Firma Sayısı	İldeki Toplam Araç Sayısı	Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı
	41	41

Çizelge A.10– Tamamlanan Bisiklet Yolları
(Bingöl Yayladere İlçe Belediye Başkanlığı, 2023)

İli	Güzergâhı	Mesafe (km)
Bingöl Yayladere İlçesi	Beyaz Çeşme	1

Çizelge A.11– Tamamlanan Yeşil Yürüyüş Yolları
(Kaynak, Yıl)

İli	Güzergâhı	Mesafe (km)
Bingöl/Adaklı	0	0

Çizelge A.12– Tamamlanan Çevre Dostu Sokak
(Kaynak, Yıl)

İli	Güzergâhı	Mesafe (km)
Bingöl/Adaklı	0	0

A.8 Sonuç ve Değerlendirme

İlimiz hava kirliliği açısından yukarıdaki tablo ve grafiklerden de anlaşılacağı üzere kirlilik potansiyeli düşük illerden biri olarak gösterilebilir. İlimizde hava kirliliğine neden olan kirletici kaynaklar ısınmadan kaynaklı ve motorlu taşıtlardan kaynaklı hava kirliliğidir. Bingöl İlinde kış şartlarının ağır ve uzun olması sebebiyle birinci öncelikli çevre sorunu hava kirliliğidir. İlimizde doğalgaz kullanımının artması ile hava kirliliğinin büyük ölçüde azaldığı görülmektedir.

İlimizde ısınmadan kaynaklanan kirlilik kadar, nüfus artışı ve gelir düzeyinin yükselmesine paralel olarak motorlu taşıt artışının neden olduğu zararlı egzoz gazları da önlem alınması gereken önemli bir hava kirliliği sorunu olarak ortaya çıkmaktadır. İlimizde bulunan Egzoz ölçüm yetkisi verilen kuruluşlar, egzoz ölçümlerini standartlara uygun olarak yapıp yapmadıkları rutin yapılan denetimlerle kontrol edilmektedir.

İl merkezinde gürültü genelde taksi, kamyon ve motosikletlerden kaynaklanmakla birlikte trafik yoğunluğunun az olması nedeniyle rahatsız edici seviyede değildir. Sanayinin gelişmemesi, büyük çaplı sanayi tesislerinin mevcut olmaması bu durumun en önemli nedenidir. Gürültü konusunda ise İl Müdürlüğümüzce özellikle yaz aylarında sayısını arttıran eğlence yerlerinden ve inşaat faaliyetlerinden kaynaklanan gürültüyü önlemek amacıyla rutin denetimler gerçekleştirilmekte olup ilgili yönetmeliklerde belirlenen standartlarda tutmak için düzenli denetimler ve ilgili kurumlar ile koordineli çalışmalar yürütülmektedir.

Kaynaklar

havaizleme.gov.tr

Bingöl Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

Bingöl Belediye Başkanlığı

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

Peri Suyu: İl sınırları içindeki uzunluğu bakımından İlin en önemli akarsuyu Peri Suyudur. 258 km. uzunluğa sahip Peri Suyunun İl sınırları içindeki uzunluğu 112 km.' dir. Karagöl ve Bingöl Dağlarındaki kaynaklardan çıkan sular Karlıova İlçesinin Kuzeybatısında Elmalı Deresi ve Çerme'de Kalmas Deresi ile birleşerek Peri Suyunun suyunu meydana getirirler. Peri Suyu buradan itibaren Güneydoğu yönünde akıp Kiğı sınırları içinde Çorik Dağından Fas Deresinin, daha Güneyden Çobi Suyu ve Kalman Deresini alarak İl sınırlarından çıkar. Tunceli İl sınırları içinden geçerek Munzur Suyu ile birleşir. Elazığ'da Yeşildere civarında Fırat'a karışır.

Resim B.1- Peri Çayı

Murat Nehri: İlin en önemli akarsularından biridir. Aynı zamanda Fırat'ın en büyük kollarından biridir. Nehir kaynağını Van Gölünün Kuzeybatı ucundaki Ala Dağdan ve Bingöl Dağlarından aldıktan sonra Malazgirt, Muş, Bulanık ve Bingöl gibi yer yer yüksek ovaları ve dağları doğu-batı doğrultusunda aşarak Elazığ İli sınırlarına girer. Keban İlçesinin Kuzeydoğusunda Karasu ile birleşerek Fırat Nehrini meydana getirir. Murat Nehrinin Bingöl İli içindeki toplam uzunluğu 96 km.'dir.

Resim B.2- Murat Nehri

Göynük Suyu: Murat Nehrinin bir kolu olan Göynük Suyunun başlangıç ve bitiş noktaları İl sınırları içinde kalmaktadır. Bingöl Dağlarının yamaçlarındaki Kargapazarı Köyünden doğup, Çoriş Dağlarından bazı dereleri alarak Ekinyolu Köyü yakınındaki Mendo Suyu ile birleşir. Bundan sonra Genç İlçesi yakınındaki Murat Nehrine karışır.

İldeki yer altı Suyu rezervi 11,6 hm³/Yıl'dır

Çizelge B.13–İlin akarsuları

(Kaynak: DSİ 94.Şube Müdürlüğü, 2023)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Murat Nehri	1263	96	224, 860	Fırat	Sulama+Enerji
Peri Suyu	258	112	63 ,749	Fırat	Sulama+Enerji
Göynük Çayı	95	95	31 ,176	Murat	Sulama
Gayt Çayı	60	60	5, 000	Göynük	Sulama

➤ Karlıova Merkez Kanireş Mahallesinde bulunan bir kaynak suyu üzerinde 5 ton/yıl kapasiteye sahip bir alabalık üretim tesisi bulunmaktadır.

➤ Persi suyu üzerine kurulu Özlüce Baraj gölünde toplam kapasiteleri 125 ton/yıl olan 5 adet alabalık tesisi bulunmaktadır. Bu tesislerde ağ kafesler içerisinde yetiştiricilik yapılmaktadır.

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

Bingöl İli sınırları içerisinde büyüklük açısından önemli sayılabilecek herhangi bir göl yoktur. Fakat çok sayıda buzullar tarafından açılmış sirk adı verilen küçük göl vardır. Bu göllerin en önemlileri şunlardır. Göl Bahri, Kerkis Gölü, Zırlır Gölü, Sar Gölü, Kuş Gölü, Harem Gölü, Er Gölü, Kılı Göl, Manastır Gölü, Belli Göl, Karlı Göl, Çilli Göl ve İçme Gölüdür.

Çizelge B.14- Mevcut göl, gölet ve rezervuarlar

(Kaynak: DSİ 94.Şube Müdürlüğü, 2023)

Barajın Adı	Bulunduğu İlçe	Amacı	Hizmete Giriş Yılı	Üzerine Kurulduğu Akarsu	Tipi	Yüzölçümü (km ²)	Yüksekliği(Talveg) (m)	Kret Uzunluğu (m)	MaksimumGöl Hacmi (m ³)	Dolgu Hacmi (m ³)	Faydası
Özlüce	Yayladere	Enerji	1998	Peri Suyu	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	25,80	124	476	1 075 000 000	14 600 000	Enerji 170 MW - 413 milyonKWh/yıl
Gayt	Merkez	Sulama	1996	Gayt Çayı	Zonlu Toprak Dolgu	6,40	31,5	243	40 500 000	525 000	4 770ha sulama
Gülbahar	Merkez	Sulama	2014	Koçan Çayı	Kil Çekirdekli Kum Çakıl Dolgu	1,38	60,25	370	19 500 000	1 978 000	1 572 ha sulama
Kığı	Kığı	Enerji	2014	Peri Suyu	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	8,35	145,5	540	507 550 000	21 685 000	Enerji 140 MW - 450 milyonKWh/yıl

Göletin Adı	Tipi	Göl hacmi, m ³	Sulama Alanı (brüt), ha	Çekilecek Su Miktarı, (m ³ /s)	Kullanım Amacı
Karhova Kale Göleti ve Sulaması	Kil Çekirdekli Homojen Dolgu	11 500 000	1 194	1,7 m ³ /s	Sulama
Solhan Şimşirpınar Göleti ve Sulaması	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	2 140 000	364	8,35 m ³ /s-11,96 m ³ /s	Sulama
Servi Göleti ve Sulaması	Membran Kaplı Kaya Dolgu	1 100 000	245	2,06 m ³ /s	Sulama
Bingöl Göltepesi 15 Temmuz Şehitler Göleti	Ön Yüzü Membran Kaplı Kaya Dolgu	1 810 000	382	5,60 m ³ /s -8,30 m ³ /s	Sulama
Bingöl Merkez Ilıcalar Göleti	Ön Yüzü Membran Kaplı Homojen Dolgu	510 000	136	3,80 m ³ /s -5,03 m ³ /s	Sulama
Bingöl Yamaç Göleti	Ön Yüzü Membran Kaplı Kaya Dolgu	2 790 000	793	3,31 m ³ /s -4,38 m ³ /s	Sulama
Bingöl Genç Çaytepe Göleti İnşaatı	Ön Yüzü Membran Kaplı Kaya Dolgu	700 000	75	10,09 m ³ /s	Sulama

(Kaynak: DSİ 94.Şube Müdürlüğü, 2023)

B.1.2. Yeraltı Suları

İlin büyük bir kısmı, tüf, aglomera, bazalt gibi volkanik kayalarla örtü şeklinde kaplanmıştır. Su içeren havzalara makro ölçekte bakıldığından da başlıcaları; Çapakçur ovası, Solhan ve Karlıova ilçeleri potansiyel su havzaları (Akiferler) olarak söylenebilir.

Kış mevsiminin uzun ve yoğun kar miktarının yüksek olması uzun sürede eriyerek akışa geçmesi, yer altı suyunun olumlu yönde etkilemektedir. Yukarıda adı geçen yerlerde yeraltı suyu potansiyelinin yüksek olmasına rağmen kullanılan kısım çok azdır. Bu oranlarda daha çok yüzey suları kullanılmaktadır. Karlıova merkezde açılan 100-150 metrelik sondajlardan yaklaşık 20-30 lt/sn, Bingöl Merkez ve ovada açılan 100-150 metrelik sondajlarda ise 10-25 lt/sn yeraltı suları suyu alınmaktadır.

Yüzölçümü: 8 125,3 km²

Rakım: 1151 m

Yıllık ortalama yağış: 797 mm

Ortalama akış verimi: 131 s/km²

Ortalama akış/yagış oranı: 0,51

Çizelge B.15– Yeraltı suyu potansiyeli

(Kaynak: DSİ 94.Şube Müdürlüğü, 2023)

ADI	TÜRÜ	YERİ	KAPASİTESİ (m ³ /yıl)
Abitor	Sondaj Kuyusu	Bingöl Merkez	1 892 160
Metan İshale Hattı	Pınar	Bingöl Merkez	630 720
Mirzan İshale Hattı	Pınar	Bingöl Merkez	315 360
Gayt K.Sond.	Kuyu	Bingöl Merkez	346 896
Tarım İl Müdürlüğü	Sondaj Kuyusu	Bingöl Merkez	536 112
SSK İl Müdürlüğü	Sondaj Kuyusu	Bingöl Merkez	94 608
Beden Terbiyesi İl Müdürlüğü	Sondaj Kuyusu	Bingöl Merkez	378 432

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

Jeotermal Sahalar

a) Kaplıca Suyu: Karlıova ilçesi Göynük Hacıyan kaplıca sıcaklık 62 oC PH: 7.20 Radyoaktivite 4,9 Eman, toplam mineralizasyon: 2855,4 mg/L Debi: 1 Lt/Sn

b) Bingöl Merkez Kös Kaplıcası: Sıcaklık 36 oC – 47 oC PH: 6,70 Radyoaktivite 10,2 – 21 Eman, toplam mineralizasyon: 2464,9 mg/L Debi: 3 Lt/Sn

c) Yayladere Hasköy Kaplıcası: Sıcaklık 48 oC PH:6,60 Radyoaktivite 9,1 Eman, toplam mineralizasyon: 5706,7 mg/L Debi: 0,09 Lt/Sn

d) Kiğı İlçesi Harur Kaplıcası: Sıcaklık 52 oC PH: 6,80 Radyoaktivite 9,2 Eman, toplam mineralizasyon: 6911 mg/L Debi: 0,16Lt/Sn

e) Maden Suyu: Kiğı ilçesi iki evler madensuyu sıcaklık 10 oC PH: 6 Debi: 0,3 Lt/sn

f) Yedisu İlçesi Yeşilgöl Madensuyu: Sıcaklık 10 oC PH: 6 Debi: 0,3 Lt/sn

g) Kiğı İlçesi Dimilyan Maden suyu: Sıcaklık 16,5 oC PH:5 Debi: 1 Lt/sn

h) Yedisu (Çemre) İlçesi Maden suyu: Sıcaklık 13 oC PH: 5,5 Debi: 0,15 Lt/sn

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Yüzey ve yeraltı suları için değerlendirme 7 Nisan 2012 tarih ve 28257 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik” ve 10.08.2016 tarih ve 29797 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Yerüstü Su Kalitesi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” e göre yapılmıştır.

Çizelge B.16- 2022 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/ Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonunu kodu	Analiz sonuçları SKKY (Tablo-1)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları (YAS için)	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
Yüzey	Gayt			Sulama			STMD 4500 CN TS 7526EN 26777			<0,076 1,027
Yüzey	Göynük			Sulama			STMD 4500 CN TS 7526EN 26777			<0,076 1,048

(Kaynak: DSİ 94.Şube Müdürlüğü, 2017)

2021 verileri ilgili kurum tarafından tarafımıza ulaştırılmamıştır.

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

İl genelinde endüstrinin yayıldığı alanlardan, endüstride kullanılan su kaynağından ve alıcı ortama deşarj noktası koordinatlarından, atıksu deşarjları, sektörü ve deşarj edilen atıksu miktarı m³/yıl gibi verilere değinilmelidir.

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

Kısaca su kaynakları üzerine evsel kirlilik baskısından söz edilebilir. Alıcı ortama deşarj edilen atıksu miktarı m³/yıl, deşarj noktası koordinatlarına değinilmelidir. Ayrıntılar “B.6” bölümünde verilebilir.

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

İlimizde kimyasal gübre ve pestisit kullanım oranı oldukça düşük seviyededir. İlimiz merkezde yer alan Bingöl Ovası dışında hemen hemen kimyasal gübre ve pestisit kullanılan alan bulunmamaktadır.

İlimizin arazi kullanımına ilişkin tablo aşağıda verilmiştir.

Çizelge B.17-Bingöl ili Arazi kullanımını

İlçesi	Tarım Alanı (Ha)	Mera Alanı (Ha)	Orman Alanı (Ha)	Yerleşim Alanları (Ha)	Diğer Alanlar (Su Yüzeyle, Kayalık, Bataklık vb.) (Ha)	Toplam
Merkez	46.825,00	35.500,02	74.162,00	3.202,00	20.187,98	179.877,00
Adaklı	14.508,70	26.728,12	21.076,00	227,03	24.938,15	87.478,00
Genç	24.166,80	26.669,75	74.121,50	318,25	32.581,70	157.858,00
Karlıova	21.713,00	98.898,55	12.000,50	444,26	23.447,69	156.504,00
Kiğı	8.860,30	11.621,30	18.500,00	145,19	9.650,21	48.777,00
Solhan	18.430,00	33.631,54	27.806,00	900,00	32.626,46	113.394,00
Yayladere	3.706,00	3.909,56	18.368,00	158,00	10.552,44	36.694,00
Yedisu	7.632,00	13.213,16	18.900,00	164,00	4.808,84	44.718,00
Toplam	145.841,80	250.172,00	264.934,00	5.558,73	158.793,47	825.300,00

(Kaynak: Bingöl İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2022)

Bingöl İli tarım arazisi varlığı 145.842 hektar olup bu alanın 73.317 hektarlık kısmı (%50) sulanan alandır.

Çizelge B.18-Bingöl İli İlçeler Bazında Sulanabilir ve Sulanamayan Tarım Arazisi Varlığı

İlçesi	Sulanabilir Tarım Alan (Ha)	Sulanamayan Tarım Alanı (Ha)	Toplam Tarım Alanı	Sulama Oranı (%)
Merkez	30.944,00	15.881,00	46.825,00	66
Adaklı	6.353,00	8.155,70	14.508,70	44
Genç	11.200,00	12.966,80	24.166,80	46
Karlıova	8.508,00	13.205,00	21.713,00	39
Kiğı	3.434,00	5.426,30	8.860,30	39
Solhan	8.437,00	9.993,00	18.430,00	46
Yayladere	1.637,00	2.069,00	3.706,00	44
Yedisu	2.804,00	4.828,00	7.632,00	37
Toplam	73.317,00	72.524,80	145.841,80	50

(Kaynak: Bingöl İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2022)

Çizelge B.18'de belirtilen sulanabilir alan, kamu kurumları ve halk tarafından sulanan alanları ifade etmektedir. Tablo 2'de sulanan alanlarda sulama hizmeti veren kuruluşlara ilişkin detaylar verilmiştir.

Çizelge B.19-Bingöl İli İlçeler Bazında Sulanabilir ve Sulanamayan Tarım Arazisi Varlığı

Sulamayı Yapan Kurum /Kuruluş, Gerçek veya Tüzel Kişilik	İlçeler Bazında Sulanan Alanlar (Ha)								Toplam Sulanan Alan (Ha)	Toplam Sulanan Alan İçindeki Oranı (%)
	Merkez	Adaklı	Genç	Karhova	Kığı	Solhan	Yayladere	Yedisu		
Devlet Su İşleri 94. Şube Müdürlüğü	11.380	1.183	320	1.194	0	364	0	958	15.399	21,00
İl Özel İdaresi (Köylere Hizmet Götürme Birliği Dahil)	1.732	3.303	910	2.065	807	468	648	975	10.909	14,88
DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı	3.940	668	1.715	1.401	370	1.328	13	262	9.696	13,22
Halk Sulaması	13.892	1.199	8.255	3.848	2.257	6.277	976	609	37.313	50,89
Toplam	30.944	6.353	11.200	8.508	3.434	8.437	1.637	2.804	73.317	100

(Kaynak: Bingöl İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2022)

B.3.2.2. Diğer

Bingöl ili Genç İlçesinde vahşi depolama sahası bulunmayıp, atıklarımız Bingöl ilinde bulunan Bingöl İli Yerel Yönetimler Çevre Hizmetler Birliği Başkanlığına ait katı atık düzenli depolama sahasına gönderilmektedir.

B.4. Denizler

İlimizin denize kıyısı yoktur.

B.5. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti

İlimizde İçme ve Kullanma suyu kaynak sularından karşılanmakta olup bu kaynaklarımız Metan, Mirzan ve Kürük dür. Günlük ortalama debi 320 lt./sn olup bunun % 75 'i Kürük ,%15'i Metan %10 ise Mirzan su kaynaklarından karşılanmaktadır.

İlimizde içme ve kullanma suyu şebekesi nüfusun tamamına 133393 kişiye % 100' ne hizmet vermektedir. İlimizde içme suyu kaynakları kaynak sularından karşılanmakta olup, içme suyu arıtma tesisi bulunmamaktadır.

Bingöl Genç ilçemizin su temini için kullanılan kaynakları kürük ve şaman kaynak suyu olmak üzere 2 kaynaktan Q:30lt/sn miktarında karşılanmaktadır.

Bingöl İli Genç ilçesinde içme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilen nüfus 2022 yılında 20881 kişidir.

B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti

Yeraltı su kaynaklarından temin edilen suyun; içme suyu, sanayi ve tarımda vb. kullanılan miktarlarından ayrı ayrı bahsedilmesi ve eğer içme suyu arıtım tesisi var ise bununla ilgili de bilgi verilmesi gerekmektedir.

Yer altı su kaynaklarından Genç ilçe merkezimizde bulunan 2 adet sondaj kuyusundan temin edilen suyun miktarı Q:35lt/sn dir ve tamamı içme suyu olarak kullanılmaktadır.

B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

Bingöl İli Genç ilçemizin su temini için kullanılan kaynakları kürük kaynak suyu, merkez keson kuyular, şaman kaynak suyu olmak üzere 3 kaynaktan aktif olarak karşılanmaktadır. Sondaj kuyularının kuyu performansları için yapılan düzenli kontrollerde statik ve dinamik seviyelerinde herhangi bir düzensizlik gözlenmemiştir verimliliği yüksektir. Ancak şaman yüzey kaynağı yıllara göre farklılık gösterdiği ve veriminin düzensiz olduğundan dolayı gelecek yıllarda problem teşkil edebilir.

B.5.2. Sulama

BiSulama yapılan alanlarda Bingöl İl Özel İdaresi tarafından açık ve kapalı alan sulama sistemleri olmak üzere Salma Sulama Yöntemi kullanılmaktadır.

2022 yılına ait envanter bilgileri aşağıda sunulmuştur.

I: İLİNİZE AİT TOPRAK VE SU KAYNAKLARI MEVCUT ENVANTERİ

İLÇESİ	İLİNİZDEKİ TOPLAM (DSİ+İL ÖZEL İDARESİ+TARIM+HALK SULAMASI)			İL ÖZEL İDARESİ SORUMLULUĞUNDA BULUNAN						
	TARIM ARAZİSİ BÜYÜKLÜĞÜ (ha)	SULANABİLİR ALAN BÜYÜKLÜĞÜ (ha)	SULANAN ALAN BÜYÜKLÜĞÜ (ha)	TOPLAM SULANAN ALAN (ha) A=B+C+D	GÖLET		YERÜSTÜ SULAMA		YER ALTI SULAMA	
					ADEDİ	SULANAN ALAN (ha)	PROJE ADEDİ	SULANAN ALAN (ha)	PROJE ADEDİ	SULANAN ALAN (ha)
MERKEZ	49.825.00	14.587.00	18.575.00	5.672.00	20	420.00	96	5.252.00	0	0.00
ADAKLI	14.575.00	6.304.00	3.551.00	3.971.00	2	25.00	17	3.946.00	0	0.00
GENÇ	24.557.00	9.981.00	6.673.00	2.625.00	2	41.00	47	2.584.00	0	0.00
KARLIOVA	22.713.00	11.535.00	3.592.00	3.466.00	10	162.00	27	3.304.00	0	0.00
KİĞİ	7.100.00	3.179.00	1.973.00	1.177.00	0	0.00	12	1.177.00	0	0.00
SOLHAN	20.402.00	7.851.00	3.972.00	1.796.00	5	101.00	27	1.695.00	0	0.00
YAYLADERE	3.500.00	1.501.00	963.00	661.00	0	0.00	8	661.00	0	0.00
YEDİSU	8.500.00	4.211.00	1.403.00	1.237.00	0	0.00	8	1.237.00	0	0.00
İL TOPLAMI	151.172.00	59.149.00	40.702.00	20.605.00	39	749.00	242	19.856.00	0	0.00

NOT: YUKARIDAKİ TABLO İLİNİZDEKİ TOPLAM TARIM ARAZİSİ BÜYÜKLÜĞÜ, TOPLAM SULANABİLİR ALAN BÜYÜKLÜĞÜ VE TOPLAM SULANAN ALAN +BÜYÜKLÜĞÜ BİLGİLERİ İÇERDİĞİNDEN TARIM İL MÜDÜRLÜĞÜ VE DSİ YETKİLİLERİ GÖRÜŞME SONUCU ALINAN BİLGİLERDEN SONRA HAZIRLANMIŞTIR.

(Kaynak: Bingöl İl Özel İdaresi, 2022)

II: İLİNİZE AİT SULAMA- AT-TİGH MEVCUT ENVANTERİ

İLÇESİ	TOPRAK MUHAFAZA		TARLA İÇİ GELİŞTİRME HİZMETLERİ		DRENAJ VE TOPRAK ISLAHI		ARAZİ TOPLULAŞTIRMA		YAĞMURLAMA VE DAMLAMA SULAMA		HAYVAN İÇMESUYU GÖLETİ
	PROJE ADEDİ	SULANAN ALAN (ha)	PROJE ADEDİ	SULANAN ALAN (ha)	PROJE ADEDİ	SULANAN ALAN (ha)	PROJE ADEDİ	SULANAN ALAN (ha)	PROJE ADEDİ	SULANAN ALAN (ha)	ADEDİ
MERKEZ	1	173	6	375	0	0	0	0	0	0	20
ADAKLI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
GENÇ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
KARLIOVA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8
KİĞİ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SOLHAN	0	0	1	100	0	0	0	0	0	0	5
YAYLADERE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
YEDİSU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
İL TOPLAMI	1	173	7	475	0	0	0	0	0	0	37

(Kaynak: Bingöl İl Özel İdaresi, 2022)

Bingöl İli tarım arazisi varlığı 145.842 hektar olup bu alanın 73.317 hektarlık kısmı (%50) sulanan alandır.

Çizelge B.20-Bingöl İli İlçeler Bazında Sulanabilir ve Sulanamayan Tarım Arazisi Varlığı

İlçesi	Sulanabilir Tarım Alan (Ha)	Sulanamayan Tarım Alanı (Ha)	Toplam Tarım Alanı	Sulama Oranı (%)
Merkez	30.944,00	15.881,00	46.825,00	66
Adaklı	6.353,00	8.155,70	14.508,70	44
Genç	11.200,00	12.966,80	24.166,80	46
Karhova	8.508,00	13.205,00	21.713,00	39
Kiğı	3.434,00	5.426,30	8.860,30	39
Solhan	8.437,00	9.993,00	18.430,00	46
Yayladere	1.637,00	2.069,00	3.706,00	44
Yedisu	2.804,00	4.828,00	7.632,00	37
Toplam	73.317,00	72.524,80	145.841,80	50

(Kaynak: Bingöl İl Tarım ve Orman Müdürlüğü,2022)

Çizelge B.20’de belirtilen sulanabilir alan, kamu kurumları ve halk tarafından sulanan alanları ifade etmektedir. Çizelge B.21’de sulanan alanlarda sulama hizmeti veren kuruluşlara ilişkin detaylar verilmiştir.

Çizelge B.21-Bingöl İli İlçeler Bazında Sulanabilir ve Sulanamayan Tarım Arazisi Varlığı

Sulamayı Yapan Kurum /Kuruluş, Gerçek veya Tüzel Kişilik	İlçeler Bazında Sulanan Alanlar (Ha)								Toplam Sulanan Alan (Ha)	Toplam Sulanan Alan İçindeki Oranı (%)
	Merkez	Adaklı	Genç	Karhova	Kiğı	Solhan	Yayladere	Yedisu		
Devlet Su İşleri 94. Şube Müdürlüğü	11.380	1.183	320	1.194	0	364	0	958	15.399	21,00
İl Özel İdaresi (Köylere Hizmet Götürme Birliği Dahil)	1.732	3.303	910	2.065	807	468	648	975	10.909	14,88
DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı	3.940	668	1.715	1.401	370	1.328	13	262	9.696	13,22
Halk Sulaması	13.892	1.199	8.255	3.848	2.257	6.277	976	609	37.313	50,89
Toplam	30.944	6.353	11.200	8.508	3.434	8.437	1.637	2.804	73.317	100

(Kaynak: Bingöl İl Tarım ve Orman Müdürlüğü,2022)

B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Salma Sulama Yöntemi; su alma hızı nispeten düşük, kullanılabilir su tutma kapasitesi yüksek, derin, doğal drenajı iyi, orta ve ağır bünyeli topraklarda uygulanabilir. Tarla sulama doğrultusuna dik yönde tamamen eğimsiz, sulama doğrultusunda ise eğim çok düşük ya da eğimsiz olmalıdır.

Bingöl İl Özel İdaresi tarafından kullanılan sulama yöntemi salma sulama sistemidir. Sulama yapılan alanlardaki su miktarı değişkenlik göstermektedir. Sulama yapılan alanlarımızda birlik bulunmamaktadır ve sulamadan dönen sular drene edilmemektedir.

İlimizde genel olarak kanal ve kanaletlerden alınan su ile salma sulama ve karık sulama yapılmaktadır. Bunun yanında basınçlı sulama sistemi bulunan sulama sahalarında çok az miktarda damla ve yağmurlama sulama gibi tarla içi sulama sistemleri kullanılmaktadır. Basınçlı sulama şebekesi bulunan alanlarda da karık ve salma sulama yaygın olarak yapılmaktadır. İlimizde faaliyet gösteren tek sulama birliği Gayt-Göynük Sulama Birliğidir. Bunun yanında Adaklı İlçemizde 1 adet, Solhan ilçemizde 1 adet olmak üzere ilimizde toplam iki adet sulama kooperatifi mevcuttur.

İlimiz tarım toprakları genellikle iyi drenajlı olarak tanımlanabilir. İlimizde drenaj suları genellikle yer çekimi etkisiyle yer altına ve doğal drenaj çıkışı konumundaki akarsulara karışmaktadır. Tarımda yoğun kimyasal ilaç ve gübre kullanımı olmaması drenaj suları toprak ve su kaynakları açısından bir risk oluşturmamaktadır. İl Tarım ve Orman Müdürlüğü tarafından yürütülen nitrat direktifi kapsamında da ilimizde istasyon noktalarda sularda tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği izlenmektedir. Günümüze kadar herhangi bir kirliliğe rastlanmamıştır.

B.5.2.2. Damla, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

İlimizde genel olarak kanal ve kanaletlerden alınan su ile salma sulama ve karık sulama yapılmaktadır. Bunun yanında basınçlı sulama sistemi bulunan sulama sahalarında çok az miktarda damla ve yağmurlama sulama gibi tarla içi sulama sistemleri kullanılmaktadır. Basınçlı sulama şebekesi bulunan alanlarda da karık ve salma sulama yaygın olarak yapılmaktadır. İlimizde faaliyet gösteren tek sulama birliği Gayt-Göynük Sulama Birliğidir. Bunun yanında Adaklı İlçemizde 1 adet, Solhan ilçemizde 1 adet olmak üzere ilimizde toplam iki adet sulama kooperatifi mevcuttur.

İlimiz tarım toprakları genellikle iyi drenajlı olarak tanımlanabilir. İlimizde drenaj suları genellikle yer çekimi etkisiyle yer altına ve doğal drenaj çıkışı konumundaki akarsulara karışmaktadır. Tarımda yoğun kimyasal ilaç ve gübre kullanımı olmaması drenaj suları toprak ve su kaynakları açısından bir risk oluşturmamaktadır. İl Tarım ve Orman Müdürlüğü tarafından yürütülen nitrat direktifi kapsamında da ilimizde istasyon noktalarda sularda tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği izlenmektedir. Günümüze kadar herhangi bir kirliliğe rastlanmamıştır.

B.5.3. Endüstriyel Su Temini

İlgili kurumdan gerekli bilgiler alınamamıştır.

B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

İlgili kurumdan gerekli bilgiler alınamamıştır.

B.5.5. Rekreatyonel Su Kullanımı

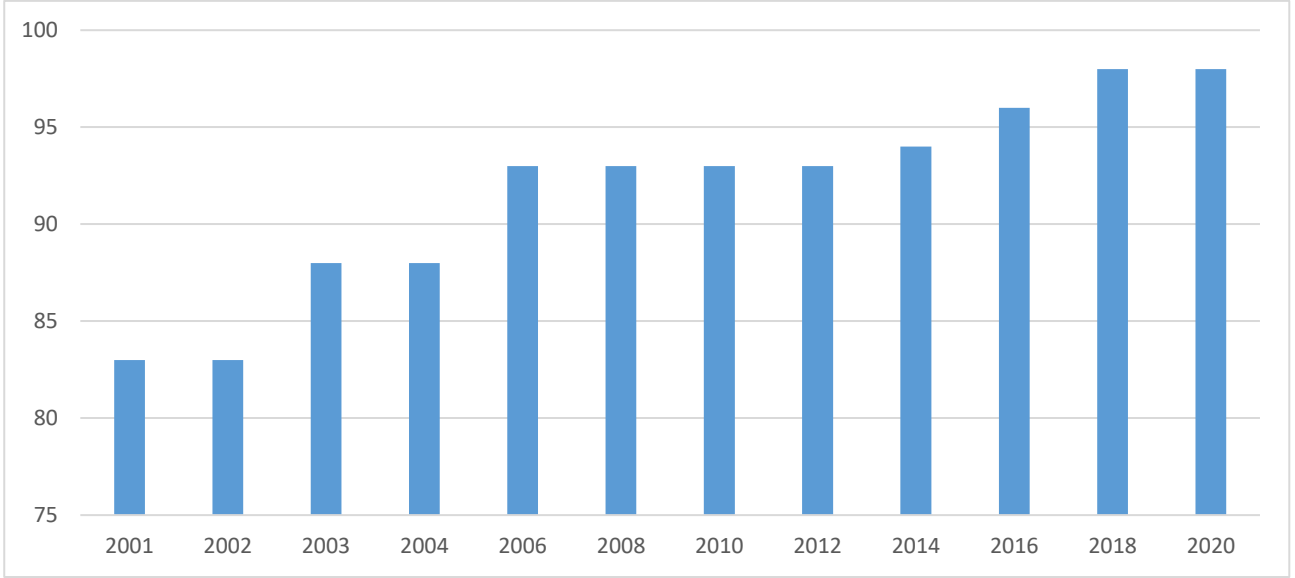
İl genelinde rekreatyonel (örneğin: park, bahçe sulaması, havuz suları vb) amaçlı kullanılan su miktarı ve mümkünse suyun kaynaklara göre dağılımından (grafik veya çizelge verilebilir) söz edilmelidir.

B.6. Çevresel Altyapı

B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri

Çizelge B.22- Kentsel Kanalizasyon Sistemi

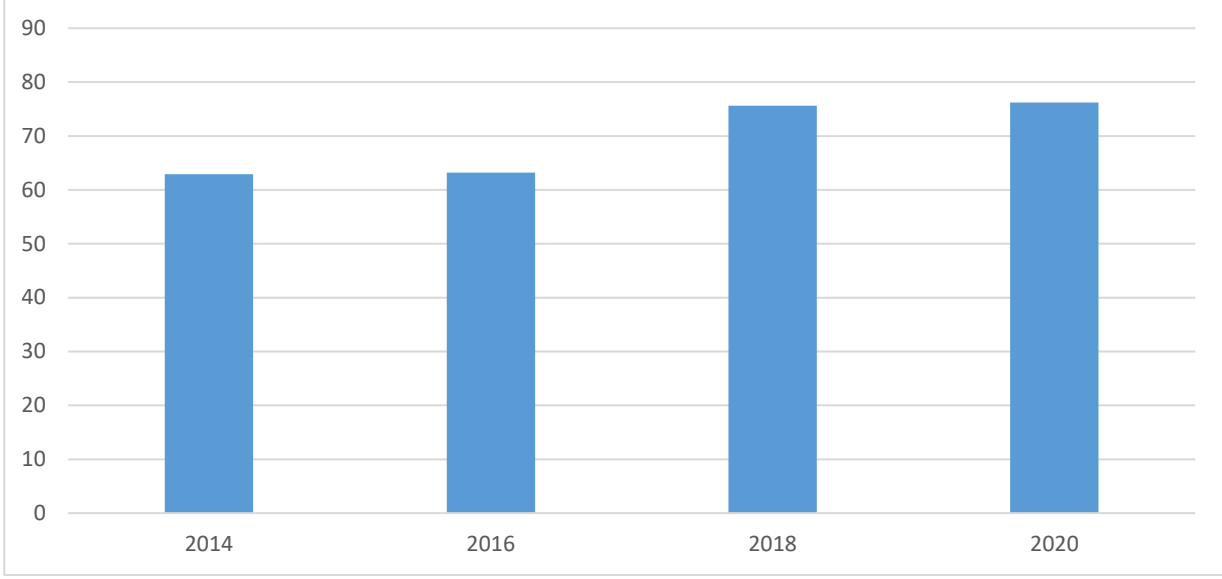
Kanalizasyon Şebekesi İle Hizmet Verilen Belediye Nüfusu	Ölçüm bazında	2001	117175
		2002	117902
		2003	124461
		2004	125150
		2006	143115
		2008	143437
		2010	139017
		2012	151060
		2014	155157
		2016	168367
		2018	173.313
		2020	187.781
Kanalizasyon Şebekesi İle Hizmet Verilen Belediye Nüfusunun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı (%)	Ölçüm bazında	2001	83
		2002	83
		2003	88
		2004	88
		2006	93
		2008	93
		2010	93
		2012	93
		2014	94
		2016	96
		2018	98
		2020	98

Grafik B.4– Yıllar bazında kanalizasyon şebekesi tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam nüfusa oranı
(TUIK, 2023)

Çizelge B.23-Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri

Atıksu Arıtma Tesisi ile Hizmet Verilen Belediye Nüfusunun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı(%)	Ölçüm bazında	2014	62,9
		2016	63,2
		2018	75,6
		2020	76,2
Atıksu Arıtma Tesisi ile Hizmet Verilen Belediye Sayısı	Ölçüm bazında	2014	1
		2016	1
		2018	2
		2020	2

Grafik B.5— Yıllar bazında atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı
(TÜİK, 2023)

Bingöl Belediyesi Evsel Atıksu Arıtma Tesisi nüfusun % 100'ne hizmet vermektedir.

Bingöl Belediyesi kanalizasyon şebekesi nüfusun % 100 'ne hizmet vermektedir.

Evsel Atıksu arıtma tesisi bilgileri ;

Mevcut Kapasite: 16500 m³/gün

Hizmet verilen nüfus: 133393 kişi

Deşarj noktası koordinatları: 37-634524 E, 4305075 N

Arıtma Çamuru Miktarı: 365 ton/yıl

Çizelge B.24– 2022 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu
(Bingöl Belediye Başkanlığı, 2022)

Yerleşim Yerinin Adı	Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	Arıtılan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m ³ /sn)	Deşarj Noktası	Deniz Deşarjı (var/yok)	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı (ton/yıl)
	Var	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri							
İl Merkezi BİNGÖL BELEDİYESİ	X			X	X		16500	VAR	0,19	37-634524 E, 4305075 N	YOK	133393	365
İlçeler		X											
	X			X	X		2600	YOK	0.0271	Murat Nehri	YOK	11.750 kişi	45 ton/yıl

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 5.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözülmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

Organize Sanayi Bölgelerinin (OSB) hem çalışmakta olan hem de inşaat ya da proje aşamasında olan atıksu arıtma tesisleri ile ilgili bilgiler verilerek Çizelge B.20 hazırlanmalıdır. Ayrıca, OSB'lerin atıksu arıtma tesisinden çıkan arıtma çamurunun analizi de (Hangi mevzuata göre hangi analizlerin kastedildiği belirtilmelidir.) verilmelidir.

Bingöl İl Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğümüze kayıtlı bulunan sanayi tesislerinin dağılımı ve yarattığı istihdam durumu sektörler itibariyle aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

SANAYİ SİCİLİNE KAYITLI FİRMALAR (2022)

Hizmet Alanı	Firma Sayısı	Çalışan Sayısı	İl İçindeki Oran%
MAKİNE	15	84	6
Baskı-Dijital baskı	11	29	4,4
ENERJİ	9	283	3,6
MADEN-MERMER	41	432	16,3
KİMYA	4	20	1,6
GIDA	51	764	20,3
YAPI	36	759	14,4
PVC	16	78	6,4
MOBİLYA	42	172	16,8
TEKSTİL HAZIR GİYİM	25	1.535	10
KAUÇUK VE PLASTİK	1	0	0,4
TOPLAM	251	4.156	100

İlimiz Bingölde bir adet Organize Sanayi Bölgesi bulunmakla birlikte 2022 yılı sonu itibariyle OSB verileri;

Bingöl OSB:

Bingöl OSB Bölgesinde tahsis edilen **53** adet parselden **41** tanesinde işletmeler üretim faaliyetini sürdürmektedir. Diğer tahsisli arsalardaki firmalar da inşaat veya proje aşamasında bulunmaktadır.

Toplam Alan	72 Hektar
Parsel Sayısı	53 Adet
Parsellerin Arsa Bedelleri	%80 İndirimli
Parsel Yüzölçümleri	3000-5000-10.000-15.000-20.000 (m ²)
Tahsisi Yapılan Parsel Sayısı	53 Adet
Arsa Tahsisi Yapılan Firma Sayısı	53 Adet
Üretime Geçen Firma Sayısı	41 Adet
Boş Parsel Sayısı	-
Elektrik Durumu	Mevcut

İl genelindeki küçük sanayi siteleri ve işyeri sayıları ile istihdam durumları aşağıda gösterilmiştir;

SIRA NO	KÜÇÜK SANAYİ SİTESİ ADI	BAŞLAMA BİTİŞ YILI		İŞYERİ SAYISI	DOLU İŞYERİ SAYISI	ÇALIŞAN SAYISI	DOLULUK ORANI
1	BİNGÖL MERKEZ KSS	1984	1992	154	154	610	100
2	BİNGÖL MERKEZ (II. BÖLÜM) KSS	1993	2002	127	127	514	100
3	BİNGÖL SOLHAN KSS (DAP)	2002	2007	50	50	100	100
4	GENÇ KSS	2008	2013	78	70	210	90

Bingöl Ticaret ve Sanayi Odası Başkanlığından yapılan sorgulama neticesinde Bingöl ilinde toplam **2.250** adet kayıtlı firma ve gerçek kişi olduğu tespit edilmiştir. İl Müdürlüğümüzde sanayi sicil kaydı bulunan toplam **251** adet firma, Bingöl Organize Sanayi Bölgesinde faal bulunan **41** adet firma ve Bingöl İlinde bulunan Küçük Sanayi Sitelerinde bulunan **409** firma olmak üzere toplam **701** adet firmanın ilde ki toplam kayıtlı firma sayısına oranı **% 31,1**'dir.

İl'de öne çıkan sanayi sektörleri;

Tarım ve Gıda Sektörü:

Bingöl ilinde önde gelen sektörlerden biride tarım ve gıda sektörüdür. Sanayi sicil kayıtları incelendiğinde tarıma dayalı sanayinin farklı dallarında toplam **51** işyerinde **764** kişiye istihdam sağlanmaktadır.

Maden ve Taş Ocakları, Yapı Elemanları:

Maden ve Taş Ocakları ve Yapı Elemanları sektörlerinde toplam **77** işyerinde **1.191** kişiye istihdam sağlanmaktadır.

Diğer Sektörler:

Diğer sektörlerde ise toplam **123** üretici bünyelerinde **2.201** kişiye istihdam etmektedirler. Bingöl İlinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına baktığımızda, **% 21,2**'lik bir oran ile Gıda ürünleri imalatı sektörünün ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Diğer sektörler sırasıyla;

- **% 20,3** Gıda,
- **% 16,7** Mobilya,
- **% 14,3** Yapı,
- **% 16,3** Maden-Mermer
- **% 9,9** Tekstil,
- **% 22,5** Diğer

Sicil Kaydı bulunan **251** üreticinin ilçelere göre dağılımı ise aşağıda belirtildiği gibidir ;

- **Merkez İlçesi** -> **100 Adet**
- **OSB Bölgesi** -> **32 Adet**
- **Sanayi Sitesi** -> **42 Adet**
- **Tekstilkent** -> **2 Adet**
- **İşgem** -> **14 Adet**
- **Genç İlçesi** -> **27 Adet**
- **Solhan İlçesi** -> **12 Adet**
- **Karlıova İlçesi** -> **12 Adet**
- **Kığı İlçesi** -> **7 Adet**
- **Adaklı İlçesi** -> **2 Adet**
- **Yayladere İlçesi** -> **1 Adet**

Çizelge B.25– 2022 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu

(OSB, 2023)

OSB/Serbest Bölge/Sanayi Sitesi Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı
OSB	Proje aşamasında	-	-	-	-	-

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 5.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu

arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

Çizelge B.26– 2022 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı
(Kaynak, yıl)

Tesis Statüsü	Toplam Tesis Sayısı	AAT’si Olan Tesis Sayısı
Üretim Sektörü/Sanayi Tesisi		
Turizm Tesisi veya Site Yönetimi		
Diğer		

İlgili kurumdan gerekli bilgiler alınamamıştır.

B.6.3. Düzenli Depolama Tesislerinde Oluşan Sızıntı Sularının Yönetimi

Yer altı ve yüzey sularının kirlenmemesi için düzenli katı atık tesisi çöp döküm sahası tabanı geomembran ile kaplanmış çöp sızıntı suları yer altı sularına karışmamaktadır. Çöp sızıntı suları depo alanı içerisinde drenaj hatlarıyla toplanarak sızıntı suyu havuzunda biriktirilmektedir. Bu havuzda biriktirilen çöp sızıntı suyu çöpün üzerine geri püskürtme yöntemi (resirkülasyon) kullanılmaktadır.

B.6.4. Arıtılmış Atıksuların Yeniden Kullanılması veya Bertarafı

İlimizde atıksu geri kazanım yöntemi bulunmamaktadır

Çizelge B.27– 2022 yılı itibariyle yeniden kullanılan veya bertaraf edilen arıtılmış atıksu durumu

(Bingöl İli Genç Belediyesi, yıl)

A ARITILMIŞ ATIKSULARIN YENİDEN KULLANILMASI VEYA BERTARAFI								
Alıcı Ortama Deşarj Edilen (m ³ /yıl)	Kanalizasyona Deşarj Edilen (m ³ /yıl)	Kentsel Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Tarımsal Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Endüstriyel Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Çevresel/Ekolojik Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Başka Bir Tesise Su Kaynağı (m ³ /yıl)	Diğer Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	TOPLAM (m ³ /yıl)
2350 m ³ /gün	-	-	-	-	-	-	-	2350 m ³ /gün

(İlgili kurumdan gerekli bilgiler alınamamıştır.)

B.7. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

İlimizde, “Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik” kapsamında 2016 yılında çalışmalara başlanmıştır.

İlimizde kirlenmiş sahaların temizlenmesi ile ilgili herhangi bir çalışma yapılmamaktadır.

Çizelge B.28-2022 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler
(Kaynak, yıl)

1. Sıra No	2. Tespit Edilmiş Kirlenmiş Sahanın Yeri(İlçe/Me vki)	3. Kirlenmenin Oluş Şekli	4. Sürecin Bulunduğu Aşama*	5. Temizleme Kararı Alınan Sahadaki Hedef Kirletici Gösterge Parametreleri	6.Uygulanan/Uygulanacak Olan Temizleme Yöntemi

*Saha Örnekleme ve Analiz Planı, Birinci Aşama Değerlendirme, İkinci Aşama Değerlendirme, Temizleme, İzleme

B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi

Bingöl Belediyesi Arıtma Tesisi arıtma çamuru dekantör ile çıkışı sağlanarak su muhtevası ve tehlike sınıfı yapılan analizler sonucunda belirlenerek bertarafı sağlanmaktadır.

B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

“Madencilik Faaliyetleri ile Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği” kapsamında, Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten bu yana İlimizde 13 adet madencilik projesinin Doğaya Yeniden Kazandırma Planları hazırlanmış ve İl Müdürlüğümüzce onaylanmıştır.

B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

Çizelge B.29– 2022 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları
(Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2022)

İlçe	Kimyevi Gübre (Kg)								
	DAP 18-46	Üre %46	CAN %26	15/15/15	20/20/20	20/20/0	As %21	Diğer	Toplam
Merkez	89.550	214.670	359.650	12.550	20	229.000	17.350	73.907	996.697
Genç	-	-	19.300	-	-	-	-	150	19.450
Adaklı	200	9.500	38.550	150	-	-	150	879	48.706
Kığı	-	-	1.350	-	-	-	-	-	1.350
Karlıova	-	100	1.400	-	-	-	-	-	1.500
Solhan	50	-	550	100	-	-	-	81	781
Yayladere	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Yedisu	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Toplam	89.800	224.270	420.800	12.800	20	229.000	17.500	68.372	1.068.484

(Kaynak: Bingöl Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2022)

İlimizde ilçeler bazında kullanılan kimyevi gübre miktarları aşağıdaki tabloda verilmiştir;

Çizelge B.30- İlimizde ilçeler bazında kullanılan kimyevi gübre miktarları

Bitki Besin Maddesi	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot		
Fosfor		
Potas		
TOPLAM		

İlimizde kullanılan bitki koruma ürünleri (tarım ilaçları) kullanım miktarları ve kullanım alanlarına ilişkin bilgiler aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge B.31- 2022 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)

(Kaynak: Bingöl İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2022)

		İlçeler								Toplam
		Merkez	Adaklı	Genç	Karlıova	Kiğı	Solhan	Yayladere	Yedisu	
Bitki Koruma Ürünü (Pestisitler)	İnsektisitler (Böceklerle Mücadele) Kullanılan Miktar	107 kg, 256 lt	75 lt	60 lt	35 lt	0,300kg 0,250 lt,	25 kg 50 lt	-	35 lt	132,3 kg, 511,25 lt
	Herbisitler (Yabancı Ot Mücadelesi) Kullanılan Miktar	30 kg, 406 lt	5 lt	25 lt	5 lt	0,400kg 0,100 lt,	15 lt	-	50 lt	30,4 kg, 506,1 lt
	Fungisitler (Mantar Mücadelesi) Kullanılan Miktar	427 kg, 92 lt	20 lt	80,5 lt	30 lt	0,400 lt	20 kg, 40 lt	-	35 lt	447 kg, 297,9 lt
	Rodentisitler (Kemirgen Mücadelesi) Kullanılan Miktar	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Nematositler (Nematot Mücadelesi) Kullanılan Miktar	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Akarisitler (Akar Mücadelesi) Kullanılan Miktar	89 kg, 18 lt	5 lt	2,5 lt	1 lt	-	3 lt	-	-	89 kg, 29,5 lt
	Mollusitler (Yumuşakça Mücadelesi) Kullanılan Miktar	-	-	-	-	-	1 lt	-	-	1 lt
	Toplam Kullanılan Miktar	653 kg, 772 lt	105 lt	168 lt	71 lt	0,700 kg, 0,750 lt	45 kg, 109 lt	-	120 lt	

İlimizde hasat öncesi pestisit denetimi yapılmaktadır. 2022 yılında elmadan, domatesten 4 ve hıyardan 2 numune alınarak analize gönderilmiştir. Numune sonuçları olumlu çıkmıştır.

İlimizde bitki koruma ürünlerinin (pestisitler) yoğun olarak kullanımını olmadığı için topraktaki pestisit vb. tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analiz bulunmamaktadır.

Çizelge B.32- 2022 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları

(Kaynak, yıl)Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler			
Herbisitler			
Fungisitler			
Rodentisitler			
Nematositler			
Akarisitler			
Kışlık ve Yazlık Yağlar			
Diğer			
TOPLAM			

B.8. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde çok sayıda akarsu ve Hidroelektrik santrali bulunmakta ve bu durum hem bölge ekonomisine hem de bölgenin iklimine fayda sağlamaktadır. İlimizde Bingöl Belediyesine, Adaklı Belediyesine ve Genç Belediyesine ait Atıksu Arıtma Tesisi bulunmakta ve bu tesisler il nüfusunun tamamına hizmet vermektedir. Ayrıca ilimizde BİNÇEVİR'e ait Katı Atık bertaraf tesisi de mevcuttur.

İlimiz, su kaynakları bakımından zengin sayılabilecek bir ildir. Geleneksel tarımın yaygın olması nedeniyle ilimizde toprak ve su kaynakları kirlilik açısından nispeten iyi durumdadır. İlimizin, tarım alanlarının %52'si sulanabilir vasıfta olması ve zengin su kaynaklarına sahip olmasına karşın basınçlı sulama sistemlerinin yeterince yaygın olmaması nedeniyle su kaynaklarından etkin bir şekilde yararlandığı söylenemez. Yaygın olarak yüzey sulama (salma-vahşi) yapılması su kayıplarına neden olmakta ve etkin bir sulama yapılamamasına yol açmaktadır.

Kaynaklar

- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
- Bingöl Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
- DSI
- Bingöl Belediye Başkanlığı
- Bingöl İl Tarım ve Orman Müdürlüğü
- <https://sim.csb.gov.tr/>

C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları

Bingöl İli Yerel Yönetimler Çevre Hizmetleri Birliği (BİNÇEV BİR) Başkanlığı bünyesinde faaliyet göstermekte olan Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi inşaatı bitmiş ve tesis 2013 yılında faaliyete alınmıştır. Bingöl ili, Merkez ilçe, Beyaztoprak köyü K45.a.1 ve K45.a.2 paftalarında yapılan BİNÇEV BİR Katı Atık Bertaraf Tesisi'nin mevzi imar planı Bingöl İl Genel Meclisinin 17.11.2006 tarihinde K45A-08C-1D paftasında onaylanmıştır.

Proje konusu faaliyet alanı Bingöl- Muş yolu istikametinde (ilin doğu yönünde) il merkezine yaklaşık 13 km uzaklıktadır. Alana en yakın yerleşim yeri olarak yaklaşık 1 km mesafede Beyaztoprak Köyü, 2 km'de Onbirevler Köyü, 5 km'de Kardeşler Köyü bulunmaktadır. En yakın sanayi alanı, Küçük Sanayi Sitesi olup tesise olan uzaklığı yaklaşık 5 km'dir. Ayrıca sahaya yaklaşık 0,5 km mesafede bir asfalt plante tesisi bulunmaktadır. Tesisin konumu Şekil de görülmektedir.

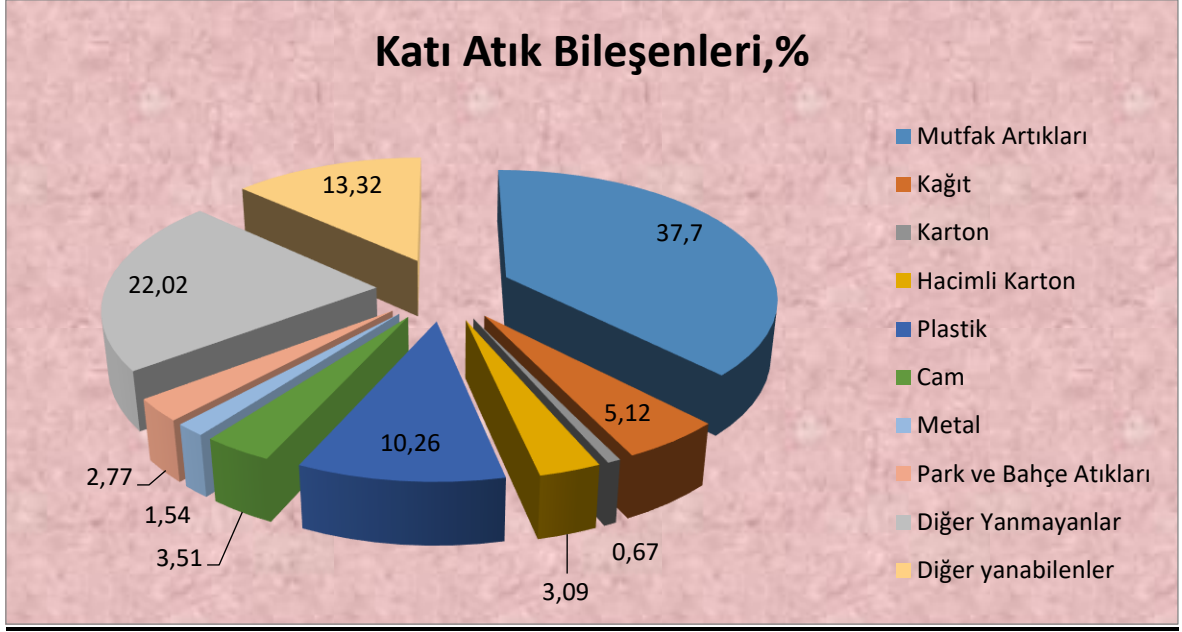

Harita C.4-Bingöl İli Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi Yeri

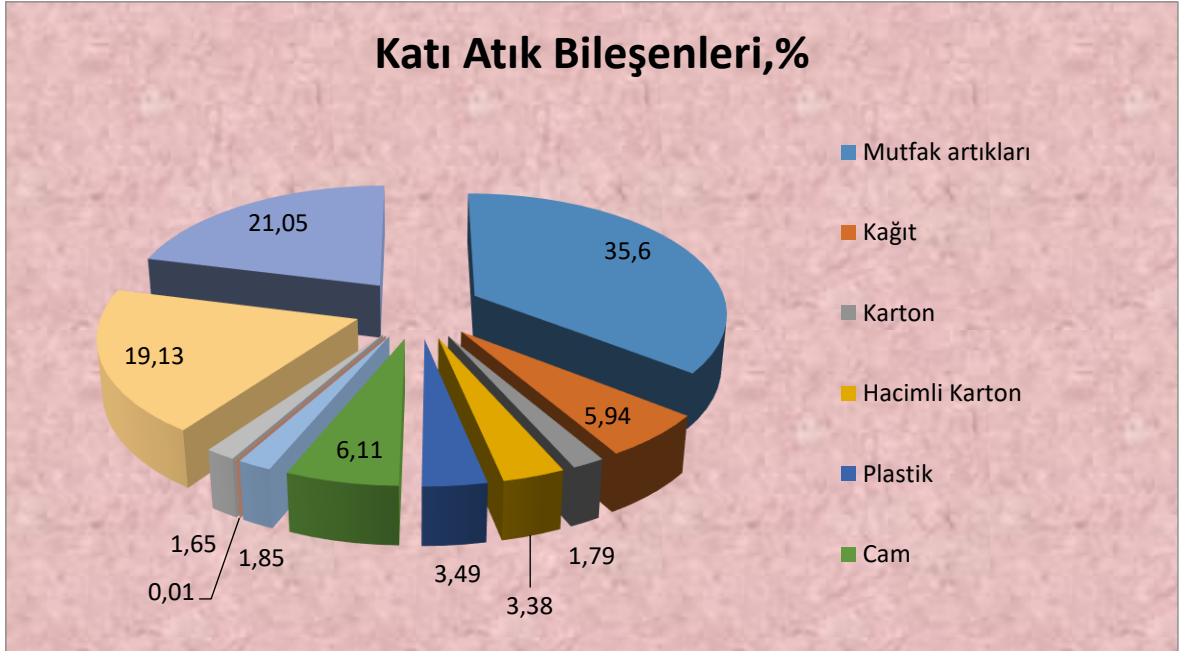
Yer altı ve yüzey sularının kirlenmemesi için düzenli katı atık tesisi çöp döküm sahası tabanı geomembran ile kaplanmış çöp sızıntı suları yer altı sularına karışmamaktadır. Çöp sızıntı suları depo alanı içerisinde yapılan sızıntı suyu havuzunda biriktirilmektedir. Bu havuzda biriktirilen çöp sızıntı suyu çöpün üzerine geri püskürtme yöntemi (resirkülasyon) kullanılmaktadır.

Bingöl İli Yerel Yönetimleri Çevre Hizmetleri Birliği (BİNÇEV BİR) Başkanlığı tarafından inşaatı tamamlanan katı atık düzenli depolama tesisi 2013 yılında tam kapasiteyle hizmete alınmıştır. Tesisi tamamlanan katı atık düzenli depolama alanı yakınlarında yer altı ve yerüstü su kaynakları bulunmamaktadır. Eski vahşi depolama alanı ise rehabilite edilerek yeşil alan olarak değerlendirilmesi planlanmaktadır.

- ✓ Genç İlçesinde katı atık düzenli depolama tesisi bulunmamaktadır.
- ✓ Genç İlçemizde vahşi depolama sahaları bulunmayıp, atıklarımız Bingöl ilinde bulunan Bingöl İli Yerel Yönetimler Çevre Hizmetler Birliği Başkanlığına ait katı atık düzenli depolama tesisine gönderilmektedir.
- ✓ Genç İlçemizde Atık işleme tesisi bulunmamaktadır.

Grafik C.6- Bingöl ilinde katı atık kompozisyonu (Bingöl Belediyesi, 2017)-Kış

Grafik C.7- Bingöl ilinde 2017 yılı itibariyle katı atık kompozisyonu-Yaz (Bingöl Belediyesi, 2017)

2022 verileri ilgili kurum tarafından tarafımıza ileilmemiştir.

Çizelge C.33- 2022 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplama, taşınma ve bertaraf yöntemleri (Kaynak: Bingöl Belediye Başkanlığı, 2022)

Büyükşehir/İl/İlçe Belediye veya Birliğin Adı	Büyükşehir Belediyesi / Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Birlik Üyesi Olmayan İlçe Belediyeleri	Nüfus* (*)		Toplanan Atık Miktarı (ton/gün)		Sıfır atık yönetim sistemi çerçevesinde ayrı toplanan Atık Miktarı (ton/gün)	Tesis İşletmecisi (*) (Belediye (B), Özel Sektör (OS), Belediye Şirketi (BŞ))*	Mevcut Belediye Atığı Yönetim Tesisi Türü				
			Yaz	Kış	Yaz	Kış			Düzenli Depolama	Düzenli Depolama Öncesi Yapılan Ön İşlem	Atık Yakma	Depo Gazından Enerji	Diğer
BİNÇEVBİR BİNGÖL İLİ YEREL YÖNETİMLER ÇEVRE HİZMETLERİ BİRLİĞİ	Kığı, Yedisu ilçeleri hariç bütün Bingöl ilçe belediyeleri ile Elazığ/Karakoçan Belediyesi birliğe üyedir.	Kığı, Yedisu	265119	265119	115	110	0	ÖZEL SEKTÖR	VAR	YOK	YOK	VAR	-
GENÇ BELEDİYESİ	BİNÇEVBİR											X	
ADAKLI BELEDİYESİ			3700	3150	6	5	0	0	0	0	X	0	
YAYLADERE BELEDİYESİ			800	400	4	2	-						
İl Genel													

*TÜİK nüfus verilerinde mevsim ayrımı (yaz/kış) bulunmamaktadır.

*Belediye(B), Özel Sektör(OS), Belediye Şirketi(BŞ) seçeneklerinden uygun olanın sembolünü yazınız.

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

“2872 sayılı Çevre Kanununa istinaden çıkarılan Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği çerçevesinde ilimizde oluşan hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıklarının çevreye zarar verecek şekilde doğrudan ve dolaylı bir şekilde alıcı ortama verilmesinin önlenmesi ve bu atıklarının geri dönüşüm ile bertaraf edilecek miktarının azaltılması amacıyla; hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları diğer atıklardan ayrı olarak biriktirilmektedir.

Bingöl İl Özel İdaresi tarafından Bingöl Merkez Ekinyolu Köyü civarında hafriyat döküm alanı bulunmaktadır.

Çizelge C.34– 2022 yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi
(Kaynak Genç Belediyesi, Adaklı Belediyesi, 2023)

Belediye Adı	Üretilen İnşaat /Yıkıntı Atığı Miktarı (m ³ /yıl)	Ortaya Çıkan Hafriyat Toprağı Miktarı (m ³ /yıl)	İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Yönetimi		Hafriyat Toprağı Yönetimi
			Geri Kazanım Tesisi Sayısı	Düzenli Depolama Tesisi Sayısı	Döküm Sahası Sayısı
Adaklı Belediyesi	0	0	0	0	1
Genç Belediyesi	-	-	Yok	Yok	1
İl Geneli (Toplam)					

C.3. Sıfır Atık Yönetimi

Sıfır Atık Yönetmeliği ile İl Özel İdaresi Genel Sekreterlik Binası, Araç Bakım ve Onarım Tesisi için Atık Geçici Depolama Alanı inşaa edilmiştir. Gerekli alanlara gerekli sayıda ve büyüklükte konteynırlar yerleştirilmiştir. Temel seviye sıfır atık belgelerimiz alınmıştır.

Bingöl Genç Belediye Başkanlığı hizmet binasına ait Sıfır Atık Bilgi Sistemine 2022 yılı itibariyle kayıt yapılmış ve bilgiler girilmeye başlanmıştır. Belediyemiz 07.04.2022 tarih ve TS/12/B1/2/29 belge numaralı temel seviye Sıfır Atık Belgesine sahiptir.

Bingöl Genç Belediye Başkanlığı evsel nitelikli atıksu arıtma tesisine ait Sıfır Atık Bilgi Sistemine 2021 yılı itibariyle kayıt yapılmış ve bilgiler girilmeye başlanmıştır.03.01.2022 tarih ve TS/12/B3/16/19 belge numaralı temel seviye Sıfır Atık Belgesine sahiptir.

BİNGÖL Sıfır Atık Raporu

Sisteme Geçen Belediye Sayısı :	0 adet	Sisteme Geçen Kurum Sayısı :	66 adet
Atık Getirme Merkezi/Mahalli İdareler :	0 adet	Eğitim Verilen Kişi Sayısı :	2246 kişi
Atık Getirme Merkezi/AVM:	0 adet	Atık Getirme Merkezi/OSB-Üniversite:	0 adet
Kompost Tesisi Sayısı :	0 adet	Mobil Atık Getirme Merkezi Sayısı :	0 adet
Yerleştirilen Kumbara Sayısı :	223 adet	Yerleştirilen Konteyner Sayısı :	58 adet
Geçici Atık Depolama Alanı Sayısı :	79 adet	Elde Edilen Kompost Miktarı :	0 kg
Çalışan Sayısı :	1294 kişi	Öğrenci Sayısı :	1443 kişi

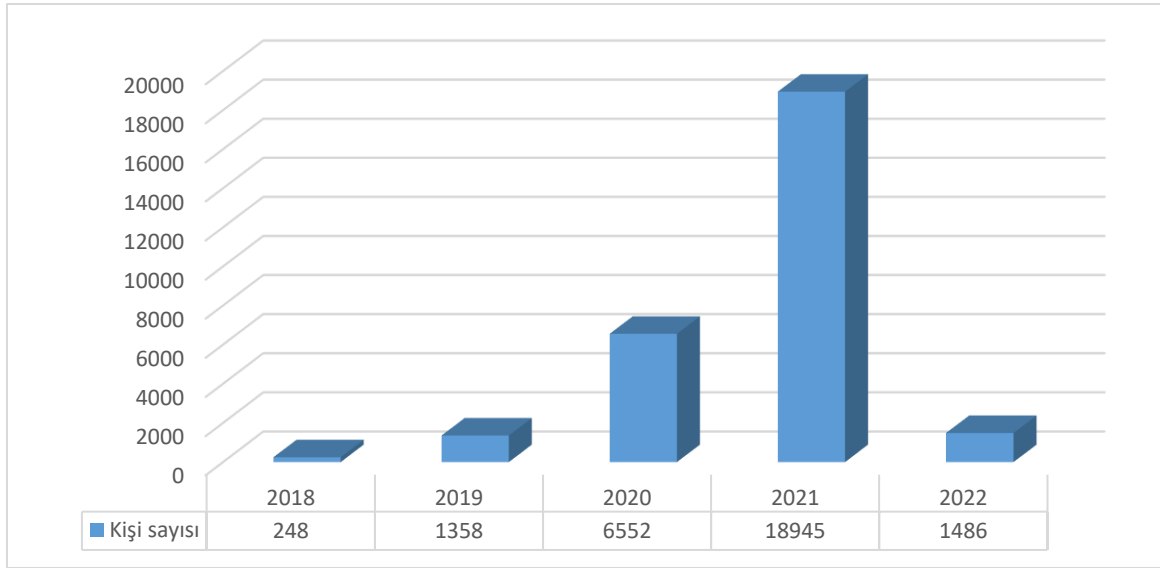
C.3.1. Eğitimler

Bingöl İl Özel İdaresi tarafından Sıfır Atık Yönetimi kapsamında atık önleme ve azaltım kapsamında hedef kitlelere yönelik eğitimler verilmiştir. Yapılan eğitimlere 105 kişi katılım göstermiş olup tutanak halinde belgelenmiştir.

2022 yılında Sıfır Atık kapsamında il genelinde 29089 kişiye eğitim verilmiştir.

Çizelge C.35– 2021 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimler
(EÇBS, 2021)

Hedef Kitle	Düzenlenen Eğitim Sayısı	Eğitim Verilen Kişi Sayısı
Kurum Temsilcileri	36	1.640
Öğrenci	10	8.207

Grafik C.8– Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı
(EÇBS, 2023)

C.3.2. Atık Getirme Merkezleri

İlimizde Atık getirme merkezleri henüz kurulmamıştır.

Çizelge C.36– 2022 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri/ Mobil Atık Getirme Merkezleri
(Kaynak, Yıl)

Atık Getirme Merkezi (AGM) /Mobil AGM	Belediye/AVM	Atık Getirme Merkezi Sayısı	AGM Bilgisi(m ²)	Alan	Toplanan Grupları	Atık
Atık Getirme Merkezi	Belediyesi					
Mobil Atık Getirme Merkezi	Belediyesi					
Mobil Atık Getirme Merkezi	AVM					

C.3.3. Sıfır Atık Belgesi Alan ve Sisteme Geçen Kuruluş Sayısı

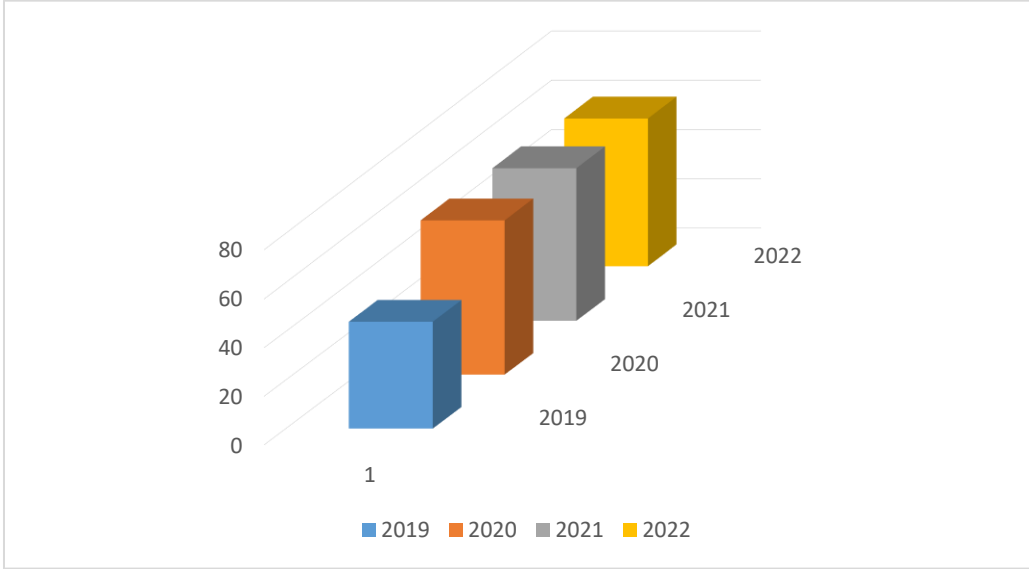
Bingöl İl Özel İdaresi kurum binalarının tamamında sıfır atık projesine geçilmiş olup temel seviye sıfır atık belgemiz alınmış olup İl Özel İdaresi Araç ve Bakım Onarım Tesisi temel seviye sıfır atık belgesi ve Asfalt Plent Tesisi temel seviye sıfır atık belgesi alınmış olduğu belirtilmiştir.

Çizelge C.37– 2022 yılı itibariyle sıfır atık sistemini kuran ve belediye geneli temel seviye sıfır atık belgesini alan belediye sayısı
(EÇBS, 2023)

Sıfır Atık Yönetim Sistemine Geçmesi Gereken Mahalli İdareler	İl Genelindeki Toplam Sayı	Sıfır Atık Belgesi Alan Belediye Sayısı
Büyükşehir İlçe Belediyeleri (250.000 Nüfus ve üzeri)		
Büyükşehir İlçe Belediyeleri (250.000 Nüfus altı)		
Büyükşehir Dışındaki İl, İlçe, Belde Belediyeleri İl Merkez İlçe Belediyeleri	11	1
Belediye Birlikleri		
Büyükşehir Dışındaki İl, İlçe, Belde Belediyeleri İl Merkez İlçe Belediyeleri Dışındaki Diğer Belediyeler		
İl Özel İdareleri Mücavir Alan Dışı		

Çizelge C.38– 2022 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan (faaliyet bildiren) ve temel seviye sıfır atık belgesini alan il genelindeki bina yerleşkelerin sayısı
(EÇBS, 2023)

Kurum Türü	Toplam Kurum Sayı	Sıfır Atık Belgesi alan bina/yerleşke sayısı
300 ve üzeri Konuta Sahip Siteler	-	-
Akaryakıt istasyonları ve Dinlenme Tesisleri	-	-
Alışveriş Merkezleri	1	0
Belediyeler	11	1
ÇŞİD İl Müdürlüğü	1	-
Eğitim Kurumları ve Yurtlar	431	19
Havalimanları	1	0
İl Özel İdareleri	1	0
İş merkezi ve Ticari Plazalar	-	-
Kamu Kurum ve Kuruluşları	536	8
Konaklama İşletmeleri	3	2
Limanlar	-	-
Organize Sanayi Bölgeleri	1	0
Sağlık Kuruluşları	56	2
Tren ve Otobüs Terminalleri	1	0
Zincir Marketler	-	48
Serbest Bölgeleri, Sanayi Siteleri	1	0
Laboratuvarlar, Hukuk Büroları, Dernek, Kooperatif, Çevre Danışmanlık Firmaları ve Meslek Kuruluşları, Tüzel Kişiliğe Sahip Kuruluşlar	-	0
Kafeterya ve Restoranlar	-	0
Kargo Şirketleri		0
27/11/2014 tarihli ve 29188 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği kapsamında ambalajlı ürün satışı yapan yerler	-	-

Grafik C.9– Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen il genelindeki bina ve yerleşkelerin sayısı (aynı şekilde belediyeler içinde hazırlanmalıdır)
(EÇBS, 2023)

C.4. Ambalaj Atıkları

Ambalaj, piyasaya sürülecek olan ürünün yapısını muhafaza eden, dış etkenlere koruyan, steril olmasını sağlayan, ve aynı zamanda ürünün kullanıcılara tanıtımını yapan hammadde olarak değerli bir malzemedir. Ambalaj atığı ise ürünlerin kullanımından sonra ortaya çıkan ve geri dönüştürülmesi gereken malzemedir. Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği'ne göre ise ambalaj atığı, üretim artıkları hariç, ürünlerin veya herhangi bir malzemenin tüketiciye ya da nihai kullanıcıya ulaştırılması aşamasında ürünün sunumu için kullanılan ve ürünün kullanılmasından sonra oluşan kullanım ömrü dolmuş tekrar kullanılabilir ambalajlar da dâhil çevreye atılan veya bırakılan satış, ikincil ve nakliye ambalajlarının atıkları olarak tanımlanmaktadır.

Yönetmelik kapsamında insan kaynakları ile birlikte araç-donanım-teçhizat bağlamında yer alan altyapı olanaklarının daha etkin bir şekilde kullanılmasının yanında uygulamalarda elde edilen ilerlemelerin izlenmesi, oluşması muhtemel sorunların tespitine imkân vermesi yönünden ambalaj atıkları kaynağında diğer atıklardan ayrı olarak toplanmaktadır.

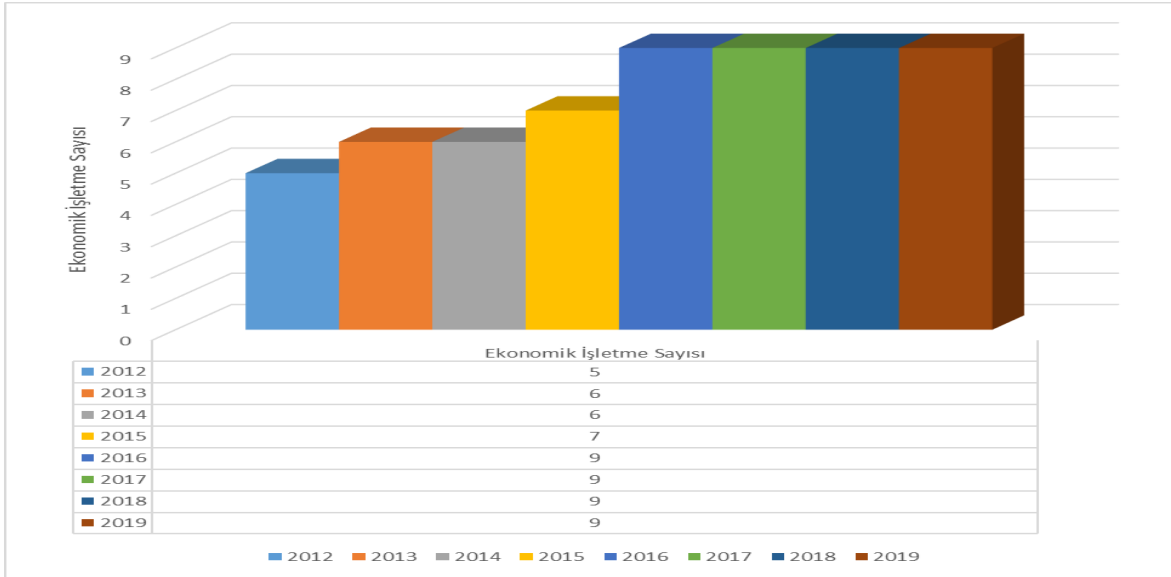
Bingöl İl Özel İdaresi tarafından Sıfır atık projesi kapsamında ambalaj atıklarına yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Çizelge C.39- 2020 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları
(ABS, 2023)

Ambalaj Cinsi	Toplanan Ambalaj Atığı Miktarı	Geri Kazanılan Ambalaj Atığı Miktarı
Plastik	2458	-
Metal	-	-
Kompozit	-	-
Kağıt Karton	35489	-
Cam	1489	-
Ahşap	-	-
Karışık	56	-
Toplam	39492	-

Çizelge C.40- Kayıtlı ekonomik işletme sayısı
(ABS, 2021)

Piyasaya Süren İşletme Sayısı	9
Ambalaj Üreticisi Sayısı	-
Tedarikçi Sayısı	-

Grifik C.10- Yıl bazında kayıtlı ekonomik işletme sayısı
(Kaynak, yıl)

Çizelge C.41- 2022 yılında kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı
(e-İzin Uygulaması, yıl)

Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi (TAT) Toplam	1. Tip TAT Sayısı	2. Tip TAT Sayısı	3. Tip TAT Sayısı
8	-	-	0

Çizelge C.42- 2022 yılında ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı
(e-İzin Uygulaması, yıl)

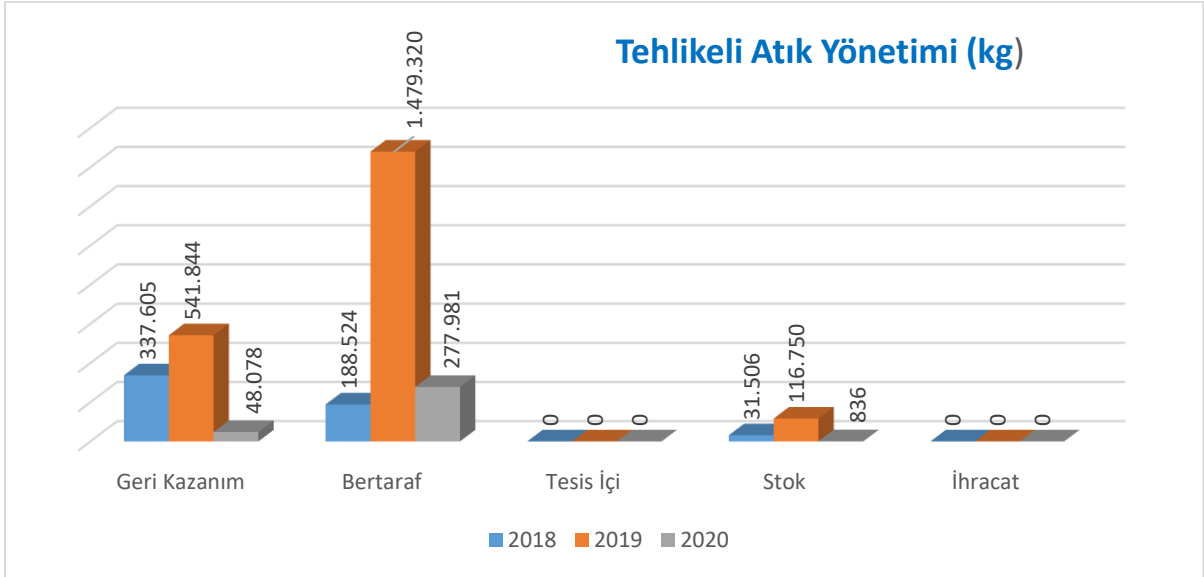
Ambalaj Atığı Geri Kazanım Tesisi (GKT) Sayısı Toplam*	Plastik Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kağıt-Karton Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Cam Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Metal Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Ahşap Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kompozit Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Tekstil Ambalaj Atığı GKT Sayısı

*Bir geri kazanım tesisi birden fazla ambalaj atığı işleyebileceğinden toplam Geri Kazanım Tesis Sayısı farklı olabilir.

C.5. Tehlikeli Atıklar

Atık madde kimyasal, fiziksel veya enfeksiyöz özelliklere sahip ve uygun biçimde depolanıp, taşınıp bertaraf edilmediği sürece insan sağlığı veya çevre için zararlı olabilme potansiyeline sahip her türlü maddeye denir. Tehlikeli atıklar ise bu maddelerin yanıcı parlayıcı, korozif, reaktif ve toksik özelliklere sahiptir. Günümüzde tehlikeli atıkların yok edilmesine ilişkin uygulamalar insanlara, doğada yaşayan tüm canlılara ve çevreye zarar vermektedir.

Bingöl İl Özel İdaresi Kurumumuzda oluşan tehlikeli atıklar, yıl sonu itibari ile oluşan miktarları ve bertarafı ile ilgili atık işleme tesis bilgileri aşağıda verilmiştir. 170409- Tehlikeli maddelerle kontamine olmuş metal atıkları (220kg) Oluşan tehlikeli atıklar 187413-Atıksan Geri Kazanım Sanayi Ticaret Anonim Şirketi atık işleme tesisine verilmiştir.

Grafik C.11– Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2022)

Tehlikeli atık geri kazanım konusunda faaliyet gösteren işletmeler, atıkların ön işlemler ve ara depolama dâhil olmak üzere Atık Yönetimi Yönetmeliği Ek-2/A'sında yer alan D1'den D15'e bertaraf yöntemlerini ve yönetmelik Ek-2/B'sinde yer alan R1'den R12'ye kadar olan geri kazanım işlemlerini gerçekleştirmektedirler.

Çizelge C.43- 2020 yılında atık işleme yöntemine göre atık miktarları*
(Atık Yönetim Uygulaması, yıl)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ	ATIK İŞLEME YÖNTEMİ ADI	MİKTAR (kg)
D1	Toprağın altında veya üstünde düzenli depolama (örn: düzenli depolama vs.)	46.200
D5	Özel mühendislik gerektiren düzenli depolama (çevreden ve her biri ayrı olarak izole edilmiş ve örtülmüş hücresel depolama ve benzeri)	9
D9	D1 ile D12 arasında verilen işlemlerden herhangi biri ile bertaraf edilen nihai bileşiklere veya karışımlara uygulanan ve bu ekin başka bir yerinde ifade edilmeyen fiziksel-kimyasal işlemler (örn: buharlaştırma, kurutma, kalsinasyon ve benzeri)	226.149
D10	Yakma (Karada)	596
D15	D1 ile D14 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar depolama (atığın üretildiği alan içinde geçici depolama, toplama hariç)	5.027
R1	Enerji üretimi amacıyla başlıca yakıt olarak veya başka şekillerde kullanma	4.909
R9	Kullanılmış yağların yeniden rafine edilmesi veya diğer tekrar kullanımları	16.939
R12	Atıkların R1 ile R11 arasındaki işlemlerden herhangi birine tabi tutulmak üzere değişimi	10.374
R13	R1 ile R12 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atıkların ara depolanması (atığın üretildiği alan içinde geçici depolama, toplama hariç)	15.856
Stok		836

*Atık Beyan Sisteminde yer alan tehlikeli atık verisi, atık üreticilerinin gerçekleştirdikleri beyanlardan oluşmakta olup edilen yılda atık üreticisinin tesisinde oluşan ve geri kazanım/bertaraf amacıyla atık işleme tesisine gönderilen tehlikeli atık verisini içermektedir.

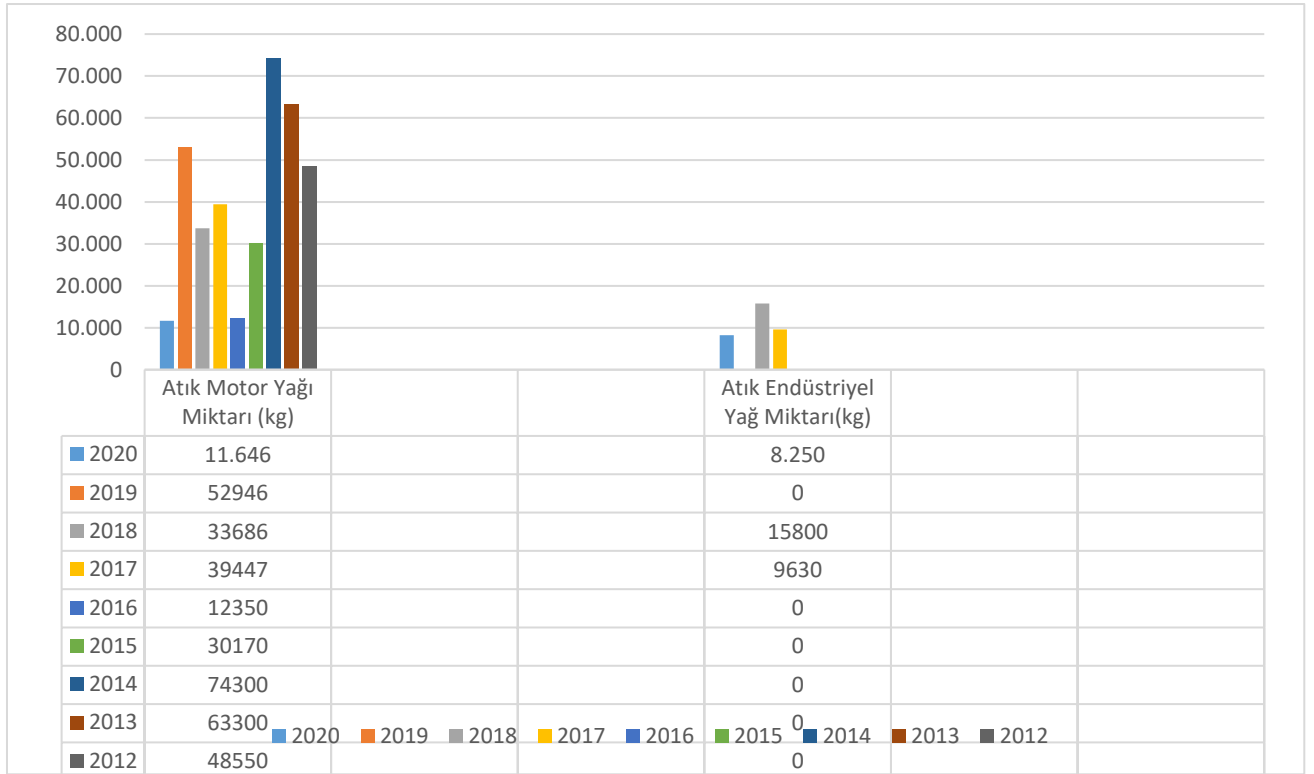
C.6. Atık Yağlar

Atık yağlar, otomotiv sektöründen, fabrikalardan, iş makinelerinden, araç servis istasyonlarından oluşmaktadır. Bu kuruluşların her yıl Atık Yağ Beyanını yapması sağlanmakta, 30.07.2008 tarih ve 26952 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği çerçevesinde denetimler yapılmakta geçici atık depolama alanında depolanmaktadır.

Bingöl İl Belediye Başkanlığımızca tehlikeli atıklar kapsamında atık yağlar bakanlıkça yetkilendirilen firmalar aracılığıyla toplatılarak geri kazanım tesislerine gönderilmektedir. Bu kapsamda 2022 yılsonu itibariyle 1472 kg. Atık yağ toplanarak geri kazanımı sağlanmıştır.

Bingöl İl Özel İdaresi kurumumuzda tehlikeli atıklar kapsamında oluşan atık yağlar, yıl sonu itibari ile oluşan miktarları ve bertarafı ile ilgili atık işleme tesis bilgileri aşağıda verilmiştir. 130208-Diğer motor, şanzıman ve yağlama yağları (2157kg) 65008- Petder –Petrol Sanayi Derneği İktisadi İşletmesi

“Atık Yağların Yönetimi Yönetmeliği” çerçevesinde ilde gerçekleştirilen işlere ve atık yağ toplama miktarlarına değinilmeli ve bu kapsamda Grafik C.17 ve Çizelge C.37 oluşturulmalıdır. Motor yağı değişim noktası (MoYDEN) sayıları verisi de girilmelidir.

Grafik C.12– Yıllar itibariyle ilinde atık madeni yağ miktarları &
(Atık Yönetim Uygulaması, 2022)

Çizelge C.44– 2020 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları
(Atık Yönetim Uygulaması, 2022)

Geri kazanım ^{&&} (kg)	Nihai bertaraf (kg)	İhracat (kg)	Stok (kg)
19.896	-	-	218

[&] Ek yakıt olarak kullanım dahildir.

C.7. Atık Pil ve Akümülatörler

Atık pil ve akümülatörler 31.08.2004 tarih ve 25569 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği kapsamında yönetilmektedir. Yönetmeliğin amacı; pil ve akümülatörlerin üretiminden başlayarak nihai bertarafına kadar; çevresel açıdan belirli kriter, temel koşul ve özelliklere sahip pil ve akümülatörlerin üretiminin sağlanmasına, insan sağlığına ve çevreye zarar verecek şekilde doğrudan veya dolaylı olarak alıcı ortama verilmesinin önlenmesine, etiketleme ve işaretleme ile pil ve akümülatör ürünlerinin kalite kontrolünün, ithalatının kontrolünün ve içerdiği zararlı madde miktarının kontrolünün sağlanmasına, ithalat, ihracat ve transit geçişlerine ilişkin esasların belirlenmesine, yönetiminde gerekli teknik ve idari standartların sağlanmasına, zararlı madde içeren pil ve akümülatörlerin üretilmesinin, ihracatının, ithalatının ve satışının önlenmesine, atık pil ve akümülatörlerin geri kazanım veya nihai bertarafı için toplama sisteminin kurulmasına ve yönetim planının oluşturulmasına, yönelik prensip, politika ve programların belirlenmesi için hukuki ve teknik esasları düzenlemektir.

Bingöl İl Özel İdaresi tarafından kurumlarında Atık Pillere ilişkin ilimizde toplama ve eğitim çalışmaları yapılmakta olup toplanan atık piller TAP derneğine gönderilerek nihai bertarafı sağlanmaktadır.

Atık Pillere ilişkin ilimizde Bingöl İl Belediyesi tarafından toplama ve eğitim çalışmaları yapılmakta olup il merkezindeki okullara kamu kurumlarına ve talepte bulunan bütün noktalara atık pil kutusu dağıtılmıştır. Toplanan atık piller bakanlıkça yetkilendirilmiş kuruluşa gönderilerek nihai bertarafı sağlanmaktadır. 2022 yıl sonu itibariyle 37 kg. atık pil toplanarak nihai bertarafının gerçekleştirilmesi amacıyla yetkilendirilmiş kuruluşa gönderilerek bertarafı/geri kazanımı sağlanmıştır.

Atık üreticileri tarafından Atık Beyan Sistemine gerçekleştirilen beyanlardan elde edilen atık pil ve akümülatörlerin toplam miktarını gösterir.

Çizelge C.45– Yıllar itibariyle atık akü ve pil miktarı (kg)*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2022)

2014	2015	2016	2017	2018	2020
500	1000	6222	-	3560	2628

*Atık kodları:

160601 Kurşunlu piller ve akümülatörler

160602 Nikel kadmiyum piller

160603 Cıva içeren piller

160604 Alkali piller (16 06 03 hariç)

160605 Diğer piller ve akümülatörler

160606 Piller ve akümülatörlerden ayrı toplanmış elektrolitler

200133 16 06 01, 16 06 02 veya 16 06 03'un altında geçen pil ve akümülatörler ve bu pilleri içeren sınıflandırılmamış karışık pil ve akümülatörler

200134 20 01 33 dışındaki pil ve akümülatörler

C.8. Bitkisel Atık Yağlar

İlimiz de Bitkisel Atık Yağların Toplanmasına ilişkin bakanlıkça yetkilendirilmiş lisanslı kuruluşlar ve yetkili taşıyıcılar ile toplama ve geri kazanım tesislerinde değerlendirmeye yönelik çalışmalar yapılmaktadır. İlimizde faaliyet gösteren cafe, lokanta, restaurant, yemekhane, otel, okul vs. yerlerde bitkisel atık yağlar ayrı biriktirilerek toplanıp geri kazanım tesislerine gönderilmektedir.2022 yıl sonu itibariyle İlimizde 13253 kg. bitkisel atık yağ toplatılarak geri kazanımı sağlanmıştır.

02/04/2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Atık Yönetimi Yönetmeliğinin ek-4 Atık Listesinde yer alan; “20 01 25 - Yenilebilir sıvı ve katı yağlar” kodu kapsamında değerlendirilen bitkisel atık yağlar ve “20 01 26* - 20 01 25 dışındaki sıvı ve katı yağlar (A)” kodu kapsamında değerlendirilen kullanılmış kızzartmalık yağların atık üreticileri tarafından Atık Beyan Sistemine gerçekleştirilen beyanlardan elde edilen miktarı ifade etmektedir.

Çizelge C.46– 2020 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler

(Kaynak, yıl)

Bitkisel Atık Yağ Ara Depolama Lisansı Verilen Tesisi Sayısı ¹	Toplanan Bitkisel Atık Yağ Miktarı (kg) ²		Lisans Alan Geri Kazanım Tesisi Sayısı
	Kullanılmış Kızartmalık Yağ (20 01 26*)	Kullanım Ömrü Dolmuş Yağlar (20 01 25)	
-	8.613	40	-

¹ Bitkisel atık yağlar için 6.6.2015 tarihinden önce verilen Bitkisel Atık Yağ Geçici Depolama İzinleri dahil

² Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok hariç olarak değerlendirilmektedir.

C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler

Bingöl İl Belediye Başkanlığı tarafından il merkezinde oluşan Ömrünü tamamlamış lastikler (ÖTL) geçici depolama alanında biriktirilmekte olup, bakanlıkça yetkilendirilmiş kuruluşlara bağlı olarak çalışan yetkili taşıyıcılara teslim edilerek geri kazanım tesislerinde değerlendirilmektedir.

Çizelge C.47– 2020 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler

(Kaynak, yıl)

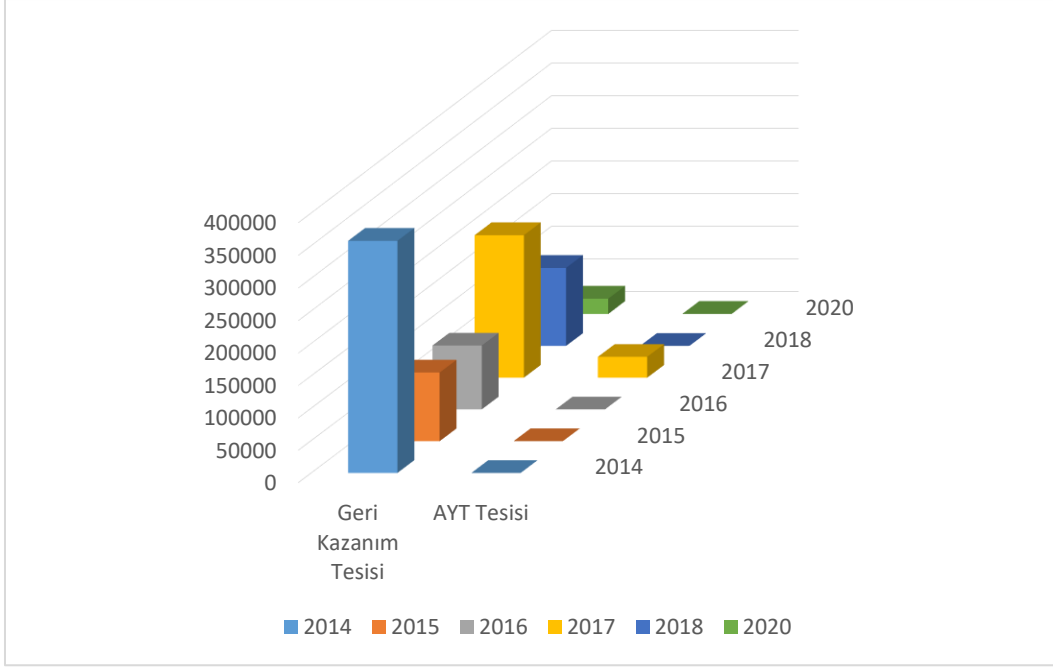
ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)							
ÖTL Geçici Depolama Alanı Sayısı	Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi Sayısı	Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesisi Sayısı	Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)		
					130.626,22		

Çizelge C.48 – Yıllar itibariyle toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)

(EÇBS, 2022)

	2014	2015	2016	2017	2018	2020
Geri Kazanım Tesisi	357300	106000	98620	218750	119580	23390
AYT Tesisi	-	-	-	32150	-	-

Atık üreticileri tarafından Atık Beyan Sistemine gerçekleştirilen beyanlardan elde edilen atık pil ve akümülatörlerin toplam miktarını gösterir.

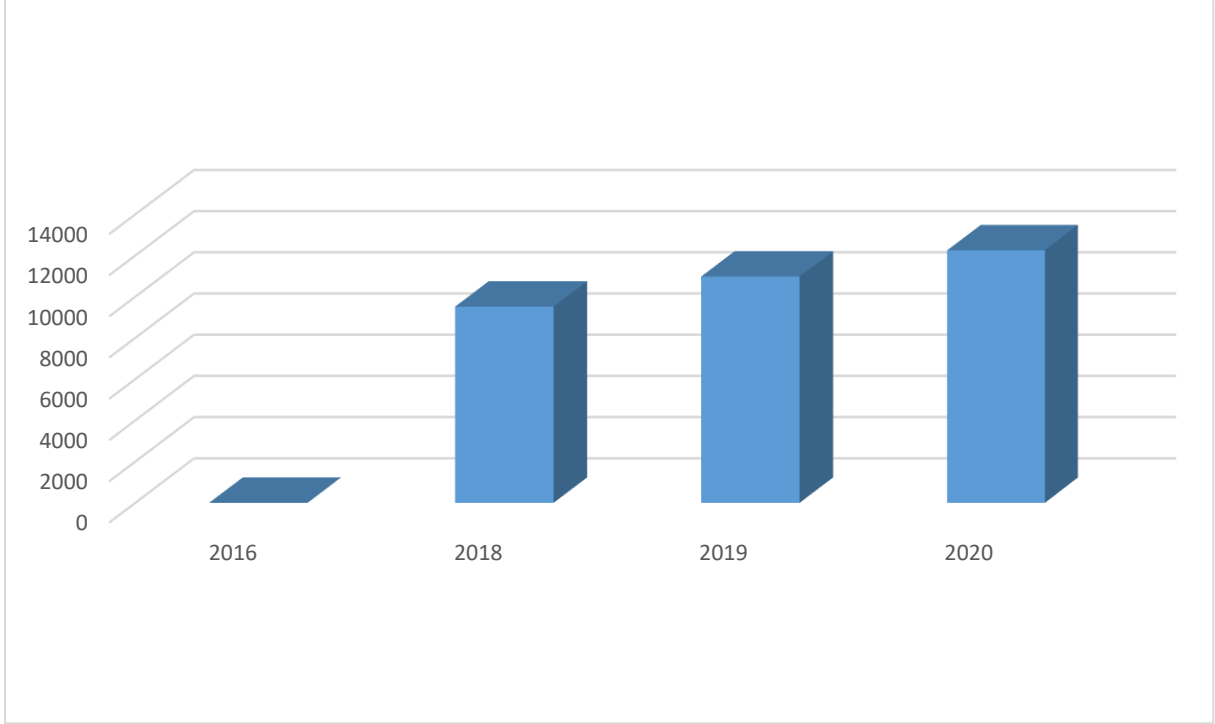
Grafik C.13– Yıllar itibariyle toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)
(Atık Yönetim Uygulaması, yıl)

C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar

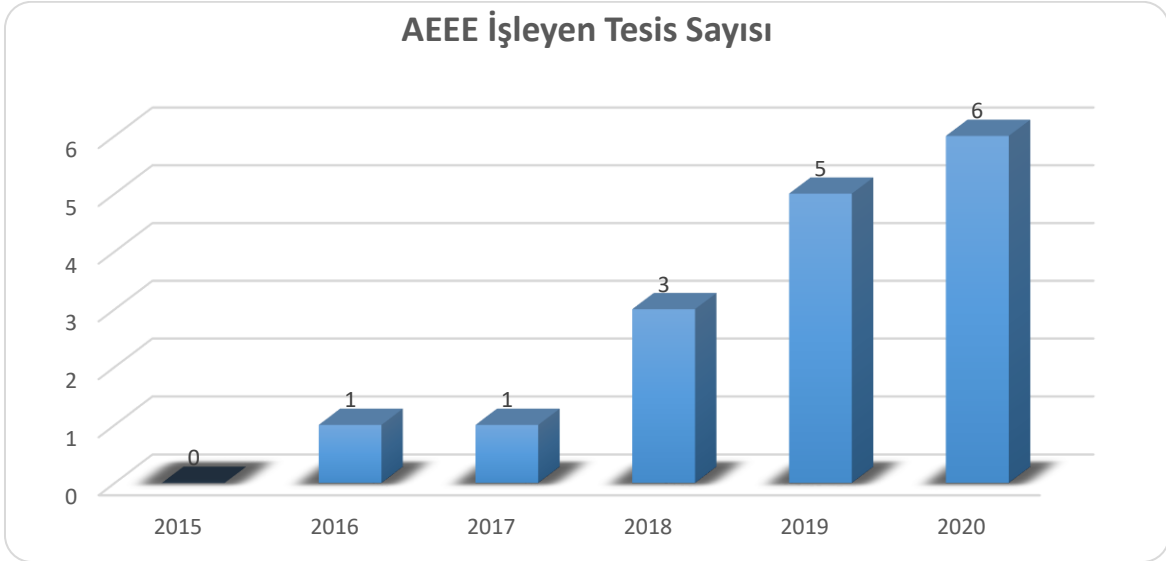
Ulusal strateji ve politikalarımızda göz önünde bulundurularak ülkemiz mevzuatının Avrupa Birliği mevzuatları olan 2012/19/EU, WEEE Direktifine uyumu çerçevesinde “Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Yönetimi Hakkında Yönetmelik”, 2011/65/EU, RoHS II Direktifine uyumu çerçevesinde “Elektrikli ve Elektronik Eşyalarda Bazı Zararlı Maddelerin Kullanımının Kısıtlanmasına İlişkin Yönetmelik” olmak üzere iki ayrı yönetmelik düzenlenmiştir. Bahse konu yönetmelikler 26/12/2022 tarihli ve 32055 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış olup 1/2/2023 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Yönetimi Hakkında Yönetmelikte yapılan düzenleme ile;

- 1/1/2024 tarihine kadar bu yönetmeliğin Ek-1/A’sında yer alan kategorilere dahil olan (büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere), oyuncaklar, eğlence ve spor ekipmanları, tıbbi cihazlar, izleme ve kontrol aletleri ve otomatlar) elektrikli ve elektronik eşyaları
- 1/1/2024 tarihinden sonra Ek-2/A’sında yer alan kategorilerde sınıflandırılan (sıcaklık değişim ekipmanları, ekranlar, monitörler ve 100 cm²’den büyük yüzeyi olan ekrana sahip ekipmanlar, lambalar, büyük ekipmanlar (en az bir dış boyutu 50 cm’den büyük ekipmanlar), küçük ekipmanlar (50 cm’den büyük dış boyutu olmayan ekipmanlar), bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları (50 cm’den küçük dış boyutu olan ekipmanlar)) tüm elektrikli ve elektronik eşyaları, kapsar.

Grafik C.14- Yıllar itibariyle atık elektrikli ve elektronik eşya miktarları (ton)
(Atık Yönetim Uygulaması, 2022)

Grafik C.15- Yıllar itibariyle AEEE işleyen tesis sayısı
(Kaynak, yıl)

İlimizde AEEE işleyen tesis bulunmamaktadır.

Çizelge C.49- 2020 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar
(Kaynak, yıl)

AEEE'nin Biriktirildiği Atık Getirme Merkezleri Sayısı	AEEE'lerin Biriktirildiği Aktarma Merkezleri Sayısı	AEEE İşleme Tesisi Sayısı	Atık Merkezlerinde Biriktirilen Miktarı (ton)	Getirme ve Aktarma Merkezlerinde AEEE	İşlenen AEEE Miktarı (ton)
					11206

C.11. Ömrünü Tamamlamış Araçlar

“Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmelik” kapsamında ilde gerçekleştirilen çalışmalardan söz edilerek Çizelge C.43 oluşturulmalıdır.

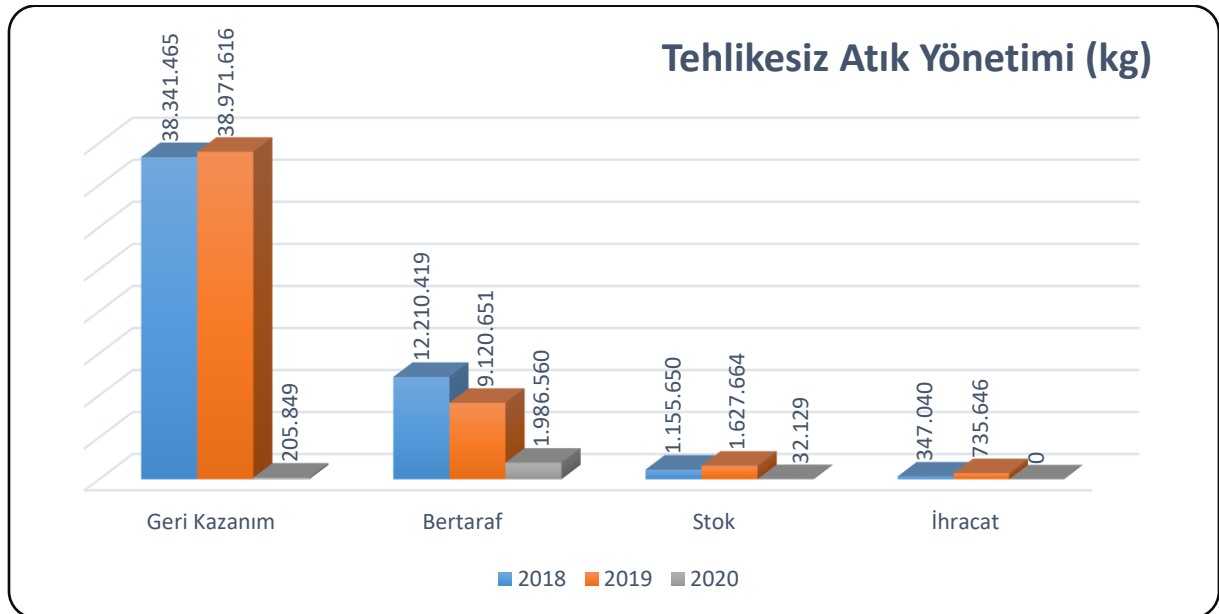
Çizelge C.50– 2022 yılı teslim alınan ÖTA sayısı
(Kaynak, yıl)

ÖTA Teslim Yerleri Sayısı	ÖTA Depolama Sayısı	Geçici Alanı	ÖTA İşleme Tesisi Sayısı	Teslim Alınan ÖTA Sayısı	İşlenen ÖTA Miktarı (ton)

C.12. Tehlikesiz Atıklar

Bingöl İl Özel İdaresi kurumumuzda oluşan tehlikesiz atıklar sınıflarına göre konteynırlarda ayrıştırılarak biriktirilip atık geçici depolama alanında(kağıt,cam,plastik,metal ve geri dönüşemeyen atıklar olarak sınıflanırılmış şekilde biriktirildikten sonra lisanslı firmalara teslim edilecektir.

İlde tehlikesiz atıklar konusunda gerçekleştirilen çalışmalardan, bu konuda eğer var ise çevre izin ve lisansı bulunan tesislerden ve bunların kapasitelerinden söz edilerek Çizelge C.44 oluşturulmalıdır.

Grafik C.16– Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikesiz atık yönetimi
(Atık Yönetim Uygulaması, 2023)

Çizelge C.51– 2020 yılı tehlikesiz atıkların miktarı ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri
(Atık Yönetim Uygulaması, 2023)

Atık İşleme Yöntemi Kodu	Atık İşleme Yöntemi Adı	Miktar (kg)
R4	Metallerin ve metal bileşiklerinin ıslahı/geri dönüşümü	829
R9	Kullanılmış yağların yeniden rafine edilmesi veya diğer tekrar kullanımları	40
R12	Atıkların R1 ile R11 arasındaki işlemlerden herhangi birine tabi tutulmak üzere değişimi	204.980
D1	Toprağın altında veya üstünde düzenli depolama	1.986.560
-	Stok	32.129

Atık İşleme Yöntemi Kodu	Atık İşleme Yöntemi Adı	Miktar (kg)
R	Geri Kazanım	205.849
D	Bertaraf	1.986.560
-	Stok	32.129

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

İlimizde demir çelik sektörü mevcut değildir.

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlimizde kömürle çalışan termik santral mevcut değildir

C.12.3 Atıksu Arıtma Çamurları

Bingöl Belediyesi Evsel Atık su Arıtma Tesisinde arıtma çamuru dekantör ile çıkışı sağlanarak su muhtevası ve tehlike sınıfı yapılan analizler sonucu bertarafı sağlanmaktadır.

OSB yönetimince kurulması planlanan atıksu arıtma tesisi proje aşamasında olduğundan herhangi bir arıtma çamuru oluşmamaktadır.

Bingöl Belediyesi Evsel Atık su Arıtma Tesisinde arıtma çamuru dekantör ile çıkışı sağlanarak su muhtevası ve tehlike sınıfı yapılan analizler sonucu bertarafı sağlanmaktadır.

C.13. Tıbbi Atıklar

Binçev-bir Başkanlığı tarafından 2016 yılı içerisinde Tıbbi Atık Sterilizasyon tesisi yapımı yap/işlet/devret modeliyle tamamlanarak il merkezi ve ilçelerde oluşan tıbbi atıklar özel firma tarafından toplatılarak bertarafı sağlanmaktadır.

Çizelge C.52– 2022 yılında il sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı
(Kaynak, Bingöl Belediyesi Başkanlığı,2022)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atık Taşıma araç sayısı		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/yıl	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
BİNÇEV-BİR BAŞKANLIĞI	X		X (1)				X		X	BİNGÖL
Genç Belediyesi	X		2		13.081 ton/yıl		X	X	İşleten Özel Firma	Bingöl
Adaklı Belediyesi		x	1		24				x	
Yayladere Belediyesi		x		x			x			x

Çizelge C.53- Yıllara göre tıbbi atık miktarı
(Kaynak: Bingöl Belediyesi Başkanlığı,2022)

	2014	2015	2016	2017	2018	2020	2021	2022
Tıbbi Atık Miktarı (ton)								219,366

C.14. Maden Atıkları

Çizelge C.54– 2022 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı
(Kaynak, yıl)

İşlenen Cevherin Adı	Toplam Tesis Sayısı	Zenginleştirme Atığı Miktarı (ton/yıl)	Kategori A Tesis Sayısı	Kategori B Tesis Sayısı

	Maden Atık Depolama Tesisleri (Atık Barajı, Yığın Liçi, Asit Üreten Pasa Depolama Alanı) Sayısı	İnert Maden Atık Depolama Tesisleri Sayısı	Kapatılmış ve Rehabilit Edilmiş Maden Atık Depolama Tesisleri Sayısı (Atık Barajı, Yığın Liçi (Özütlemesi), Pasa Depolama Alanı)	Terkedilmiş Maden Atık Depolama Sahaları Sayısı (Atık Barajı, Pasa Depolama Alanı)
2022				

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde atıklar ile ilgili yaşanan en büyük problem evsel nitelikli katı atıkların vahşi depolama yöntemiyle depolanmasıdır. Ancak Bingöl Belediye Başkanlığı tarafından düzenli depolama tesisi kurulmuş olup 2013 yılında faaliyete alınmıştır.

Atık pil ve akümülatörler, bitkisel atık yağlar, ömrünü tamamlamış lastikler, atık madeni yağlar, tehlikeli atıklar, ömrünü tamamlamış araçlar konusunda İl Müdürlüğüne bildirimler yapılmakta, ulusal atık taşıma formu ile takip edilmekte, çevre bilgi sisteminden kontroller yapılmaktadır.

Çizelge C.55– 2022 yılı itibariyle bulunan atık işleme tesisi sayısı
(Kaynak, .../.../2023)

Düzenli Depolama Tesisi Sayısı (Belediye)	1
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Kazanım Tesisi Sayısı	1
Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	1
Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Pil ve Akümülatör Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Ömrünü Tamamlamış Araç Geçici Depolama Alanı Sayısı	-
Ömrünü Tamamlamış Araç İşleme Tesisi Sayısı	-
Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Sayısı	1
Tehlikesiz Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	10
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya İşleme Tesisi Sayısı	-
Maden Atığı Bertaraf Tesisi Sayısı	-
Atık Yağ Rafinasyon Tesisi Sayısı	-

Kaynaklar

Atık Yönetim Uygulaması
Ambalaj Bilgi Sistemi
Bingöl Belediyesi Başkanlığı

Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

“Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” kapsamında tehlikeli maddeleri bulunduran ya da bulundurması muhtemel kuruluşlar Yönetmeliğin bildirim maddesi uyarınca Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Entegre Çevre Bilgi Sistemi altında çalışan BEKRA Bildirim Sistemine bildirimlerini yapmakla ve üst seviyeli kuruluşun işletmecisi Yönetmeliğin 13 üncü maddesi uyarınca Bakanlığımız tarafından yayımlanan Büyük Endüstriyel Kazalarda Uygulanacak Dâhili Acil Durum Planları Hakkında Tebliğde belirtilen hususları dikkate alarak bir dâhili acil durum planı hazırlamak, kuruluştaki bulundurmaya ve BEKRA Bildirim Sistemine yüklemekle yükümlüdür.

2022 yılında, BEKRA bildirimlerine göre kuruluş sayıları ve kategorileri Çizelge Ç.51’de yer almaktadır.

Çizelge Ç.56– 2022 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı
(Kaynak, yıl)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	0
Üst Seviye	0
TOPLAM	0

2022 yılında yapılan çevre denetimlerinde BEKRA denetimi yapılan kuruluş sayıları Çizelge Ç.52’de yer almaktadır.

Çizelge Ç.57– 2022 yılında BEKRA denetimi yapılan kuruluş sayısı

KURULUŞ	DENETİM SAYISI
Alt Seviye	0
Üst Seviye	0
Kapsam Dışı	0
TOPLAM	0

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

SEVESO Bildirim Sistemine (BEKRA) giriş yapan kuruluşların Valiliğe sundukları Acil Durum Planları bulunmamaktadır.

Kaynaklar

BEKRA Bildirim Sistemi ve E-Denetim Uygulaması

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi ulusal mevzuatımız ile taraf olduğumuz uluslararası sözleşmeler kapsamında, Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından, 2013 yılında başlatılmıştır. Bu kapsamda Bingöl ilinin Karasal ve İç Su Ekosistemleri Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'ne bağlı 13. Bölge Müdürlüğü, Bingöl Şube Müdürlüğü'nün koordinasyonunda, Temmuz 2016'da başlanmış olup Temmuz 2018'de tamamlanması hedeflenmektedir.

730 takvim günü sürecek proje sonucunda Bingöl ilinin biyolojik çeşitliliğin etkin korunması ve sürdürülebilir kullanımının sağlanması, dinamik izlemenin zamansal ve konumsal ekseninde gerçekleştirilmesi ile doğa koruma, doğal kaynak yönetimi ve arazi kullanım planlarının yapılmasında geliştirilecek yatırım projelerinin yönlendirilmesi ve seçeneklerin oluşturulmasına katkı sağlanacaktır.

D.1. Flora

Bingöl ilinin Karasal ve İç Su Ekosistemleri Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi kapsamında şuana kadar yapılan arazi çalışmaları sonucunda arazi çalışmaları sonucunda; 121 tanesi endemik olmak üzere 1176 adet bitki taksonu, 12 liken ve 81 makromantar türü tespit edilmiştir. Bingöl ili için endemizm oranı damarlı bitkilerde %10,28'dir.

Literatür çalışmaları sonucunda ise; 1169 bitki taksonu tespit edilmiştir. Arazi çalışmaları sonucunda 68 bitki taksonu (7 tanesi yeni kayıt), tespit edilmiştir. Proje süreci devam ettikçe bölgede yapılan arazi çalışmalarının da katkılarıyla tür sayılarının artacağı öngörülmektedir.

Tohumsuz Bitkiler

Bingöl İlinde şuana kadar yapılan çalışmalar sonucunda 12 liken ve 81 makromantar türü belirlenmiştir.

Damarlı Bitkiler

Bingöl İlinde şuana kadar yapılan çalışmalar sonucunda literatürde tespit edilen 1169 taksonun 61 tanesi arazi çalışmaları sırasında da tespit edilmiştir. 7 adet takson Bingöl ili için yeni kayıttır.

Bingöl'deki Vejetasyon Tipleri;

1. Orman Vejetasyonu: Bingöl ilinde yer alan Orman vejetasyonu 1100-1200 m'den başlar 1900-2000 m'ye kadar devam eder. Genellikle Bingöl ilinin dağlık kesimlerinin üst yamaçlarında *Quercus* orman formasyonu yoğun olarak yer alırken, alt yamaçlara doğru bu sıklık azalmakta ve bu duruma yağışların meydana getirdiği erozyon sebep olmaktadır. Orman vejetasyonu içerisinde yer *Quercus petraea* (Matt.) Liebl. subsp. *pinnatiloba* (K. Koch) Menitsky, *Q. libani* Oliv., *Juniperus oxycedrus* L. subsp. *macrocarpa* (Sibth. & Sm.) Ball, *Alnus glutinosa* (L.) Gaertn. subsp. *plutinosa*, *Prunus divaricata* Ledeb. subsp. *divaricata*, *Sorbus umbellata* (Desf.) Fritsch var. *cretica* (Lindl.) Schneider, çok seyrek olarak *Acer platanoides* L. ve *Salix caprea* L. ağaç-ağaçcık formasyonları yer almaktadır.

2. Step Vejetasyonu (Bozkır): Bingöl il sınırları içerisinde step vejetasyonunda yer alan bazı türler *Astragalus gummifer* Labill., *A. kurdicus* Boiss. var. *kurdicus*, *A. kurdicus* Boiss. var. *muschianus* (Kotschy & Boiss.) D. F. Chamb., *Astragalus longifolius* Lam., *A. onobrychis* L., *A. trachytrichus* Bunge, *Eryngium billardierei* Delar., *Thymus kotschyanus* Boiss. & Hohen var. *glabrescens* Boiss. *Acantholimon caryophyllaceum* Boiss. subsp. *caryophyllaceum*, *Aethionema grandiflorum* Boiss. & Hohen., *Astragalus hilaris* Bunge, *Cruciata taurica* (Pall. ex Willd.) Ehrend., *Linum mucronatum* Bertol. subsp. *mucronatum* olarak sayılabilir.

3. Kaya Vejetasyonu: Kaya vejetasyonunda yer alan türler *Gundelia tournefortii* L. var. *tournefortii*, *Lamium garganicum* L. subsp. *reniforme* (Montbret & Aucher ex Benth.) R. R. Mill, *Melica penicillaris* Boiss. & Balansa, *Rosularia sempervivum* (M. Bieb.) A. Berger subsp. *kurdica* Eggli, *Secale anaticum* Boiss., *Arenaria gypsophiloides* LMant. var. *gypsophiloides*, *Rosularia sempervivum* (M. Bieb.) A. Berger subsp. *kurdica* Eggli, *Aegilops neglecta* Req. ex Bertol, *Juncus compressus* Jacq., *Melica penicillaris* Boiss. & Balansa, *Rosularia radiceflora* Boiss. subsp. *radiceflora*'dır.

4. Çayır vejetasyonu: Çalışma alanı içerisinde yer alan bu vejetasyon tipi içerisinde yer alan bitki toplulukları genellikle *Trifolium campestre* Schreb. subsp. *campestre* var. *campestre*, *Trifolium pratense* L. var. *pratense*, *Mellilotus officinalis* (L.) Desr., *Taraxacum montanum* (C.A.Mey.) DC., *Lamium purpureum* L. var. *purpureum*, *Juncus inflexus* L. subsp. *inflexus* ve *Carex stenophylla* Wahlenb subsp. *stenophylloides* (V.Krecz.) T.V.Egorova türlerine aittir.

5. Sulak Alan Vegetasyonu: *Phragmites australis* (Cav.) Trin. ex Steud., *Typha latifolia* L., *Lythrum salicaria* L. ve *Equisetum arvense* L. sulak alan vegetasyonu içinde yer almaktadır.

Bingöl ilinde dağlar ve tepelik alanlar çok geniş yer kaplarlar. İlin genelinde arazi oldukça engebeli ve yüksektir. Kuzey-Batı, Güney-Doğu yönünde uzanan dağların kuzey yamaçları hafif eğimli, güney yamaçları ise oldukça sarpıtır. İlde 3000 metre yüksekliği aşan dağlar mevcut olmakla birlikte dağlar üzerinde bulunan yaylalar ve düzlükler 2000 metrenin altında gözlenmezler. Dağların 1800 metrenin altında kalan kısımlarında meşe ormanları gözlenebilirken bu yüksekliğin üstünde gözlemez. Dağlar genellikle seyrek ormanlıktır fakat güney bölümlerinin bir kısmı çıplaktır. Bingöl ilinin başlıca dağları; Bingöl Dağı (3250), Genç Dağı (2940), Şeytan Dağı (2906), Şerafettin Dağı (2544)'dir.

Dağların orta kısımlarının birbirinden uzaklaşarak genişlemesiyle oluşan Bingöl ovası ilin en önemli ovasıdır. Ovanın yüz ölçümü yaklaşık 80 km², deniz seviyesinden yüksekliği ise 1150 m'dir. Bingöl ovası şehrin güneydoğusuna doğru hafif eğimle alçalarak devam eder. Çapakçur deresi ve Gayt suyunun sürüklediği çakıllarla bir kısmı kaplanan ovayı birçok akarsu çeşitli yönlerde parçalamıştır. Bundan daha küçük olan Genç, Karlıova ve Sancak ovaları da ilin önemli ovalarıdır.

Endemik Türlerimiz;

İlimizde 40 Familya 113 Cins 169 Takson tespit edilmiştir. Bu türlerin birçoğu yöreye özgü endemik bitkidir. İlimizde bulunan bazı endemik bitkiler: *A.kurcicus* *T.leucophyllum*, *H.pastinacifolium*, *Tan abrotanifaolium* *S.orientalis* ssp. *Bicolor* bu türlere örnek verilebilir.

Bu özelliği ile botanik turizmi için potansiyel oluşturmaktadır.

Resim D.3-İlde bulunan Bitki Örnekleri

Çizelge D.58-Bingöl İli Damarlı Bitkiler Endemik Listesi

NO	FAMİLYA	TÜR	TÜRKÇE ADI
1	RANUNCULACEAE	<i>Delphinium vanense</i> Rech. f. (Syn: <i>D. cyphoplectrum</i> Boiss. var. <i>vanense</i> (Rech. f.) P. H. Davis)	yiğit hezeran
2	RANUNCULACEAE	<i>D. dasystachyon</i> Boiss. & Balansa	kirli hezaren
3	RANUNCULACEAE	<i>R. bingöldaghensis</i> A.Engin	karaz
4	PAPAVERACEAE	<i>G. acutidentatum</i> Hausskn. & Bornm.	tavukgözü
5	PAPAVERACEAE	<i>P. triniifolium</i> Boiss	titrekızım
6	PAPAVERACEAE	<i>Corydalis caucasica</i> DC. subsp. <i>abantensis</i> Lidén & Zetterlund	abanttarlakuşu
7	PAPAVERACEAE	<i>C. oppositifolia</i> DC. subsp. <i>oppositifolia</i>	ipar kazgası
8	PAPAVERACEAE	<i>C. integra</i> Barbey & Fors.-Major	yamaçtarlakuşu
9	BRASSICACEAE	<i>Heldreichia bupleurifolia</i> Boiss. subsp. <i>rotundifolia</i> (Boiss.) Parolly var. <i>rotundifolia</i> (Syn: <i>H. rotundifolia</i> Boiss.)	oyalı topaç
10	BRASSICACEAE	<i>Tchihatchewia isaideia</i> Boiss.	Allgelin
11	BRASSICACEAE	<i>Bormmuellera cappadocica</i> (Willd.) Cullen & T.R.Dudley	peri seyyahotu
12	BRASSICACEAE	<i>A. macropodum</i> Boiss. & Ball. var. <i>macrocarpum</i>	saplı kevk
13	BRASSICACEAE	<i>A. macropodum</i> Boiss. & Balansa var. <i>heterotrichum</i> Hub.-Mor.	saplı kevk
14	BRASSICACEAE	<i>A. praecox</i> Boiss. & Bal. var. <i>praecox</i>	güzel kuduzotu
15	BRASSICACEAE	<i>A. lepidotum</i> Boiss.	pullu kevk
16	BRASSICACEAE	<i>A. filiforme</i> Nyár.	telli kevk
17	BRASSICACEAE	<i>A. deflexa</i> Boiss.	yetim kazteresi
18	BRASSICACEAE	<i>Barbarea auriculata</i> Hausskn. ex Bornm. var. <i>auriculata</i>	kulaklı nicarotu
19	BRASSICACEAE	<i>Erysimum lycaonicum</i> (Hand.-Mazz.) Hub.-Mor.	konya zarifesi
20	RESEDACEAE	<i>R. armena</i> Boiss. var. <i>armena</i>	has gerdanlık
21	VIOLACEAE	<i>V. dichroa</i> Boiss. & Huet	munzur menekşesi
22	CARYOPHYLLACEAE	<i>A. macrocephala</i> Boiss.	toptüyotu
23	CARYOPHYLLACEAE	<i>M. corymbulosa</i> (Boiss. & Balansa) McNeill var. <i>gyposhiloides</i> McNeill	kırk tıstı
24	CARYOPHYLLACEAE	<i>D. sessiliflorus</i> Boiss.	yer karanfili
25	CARYOPHYLLACEAE	<i>D. masmenaeus</i> Boiss. var. <i>glabrescens</i> Boiss.	Etek karanfili
26	CARYOPHYLLACEAE	<i>Phryna ortegioides</i> (Fisch. & C. A. Mey.) Pax & K. Hoffm.	pekpeko
27	CARYOPHYLLACEAE	<i>S. prostrata</i> Willd. subsp. <i>anatolica</i> Hedge	ana sabunotu
28	CARYOPHYLLACEAE	<i>Gypsophila aucheri</i> Boiss.	taş çöveni
29	CARYOPHYLLACEAE	<i>S. capitellata</i> Boiss.	kavuklu nakıl
30	CARYOPHYLLACEAE	<i>P. cataonica</i> Chaudhri	gürün etyararı
31	POLYGONACEAE	<i>R. ponticus</i> E.H.L.Krause	boçu
32	HYPERICACEAE	<i>Hypericum scabroides</i> Robson & Poulter	kepirotu
33	MALVACEAE	<i>Alcea apterocarpa</i> (Fenzl) Boiss.	gülfatma
34	MALVACEAE	<i>A. calvertii</i> (Boiss.) Boiss.	hıraççeği
35	RUTACEAE	<i>Haplophyllum cappadocicum</i> Spach	peri sedosu
36	RHAMNACEAE	<i>Rhamnus petiolaris</i> Boiss. & Balansa	cehri
37	FABACEAE	<i>A. pinetorum</i> Boiss. subsp. <i>declinatus</i> Podlech (Sin.: <i>A. declinatus</i> Willd.)	erzincan geveni
38	FABACEAE	<i>A. zahlbruckneri</i> Hand.-Mazz.	kubbe geveni
39	FABACEAE	<i>A. compactus</i> Lam.	guni
40	FABACEAE	<i>A. melitenensis</i> Boiss.	ağça geven
41	FABACEAE	<i>A. trachytrichus</i> Bunge	ispir geveni
42	FABACEAE	<i>A. pendulus</i> DC. (Sin.: <i>A. fodinarum</i> Boiss. & Noë ex Bunge)	sırık geveni
43	FABACEAE	<i>A. topalanense</i> Behçet & İlçim	topalan geveni
44	FABACEAE	<i>Cicer echinospermum</i> P. H. Davis	kirpi nohutu
45	FABACEAE	<i>T. aintabense</i> Boiss. & Rausskn.	antep tırfılı
46	FABACEAE	<i>Trigonella kotschyi</i> Fenzl	akboyotu
47	FABACEAE	<i>Dorycnium pentaphyllum</i> Scop. subsp. <i>haussknechtii</i> (Boiss.) Gams	gervenük
48	ROSACEAE	<i>P. cappadocica</i> Boiss.	peri parmakotu
49	LYTHRACEAE	<i>L. anatolicum</i> Leblebici & Seçmen	düzce aklarotu
50	APIACEAE	<i>Rhabdosciadium microcalycinum</i> Hand.-Mazz.	som handok
51	APIACEAE	<i>C. leucolaenum</i> Boiss.	muşlakotu
52	APIACEAE	<i>B. elegans</i> (Fenzl) Freyn var. <i>brevipes</i> Freyn & Sint. (Sin.: <i>B. paucifolium</i> DC. var. <i>brevipes</i> (Freyn & Sint.) Hedge & Lamond)	hoş aksar
53	APIACEAE	<i>P. cappadocica</i> Boiss. & Balansa var. <i>cappadocica</i>	peri anasonu
54	APIACEAE	<i>Stenotaenia macrocarpa</i> Freyn & Sint.	kurt kimyonu
55	APIACEAE	<i>Diplotaenia bingölensis</i> M.Öztürk, A.Duran & Behçet	bingöl köseotu
56	APIACEAE	<i>Malabaila lasiocarpa</i> Boiss.	şabulgan
57	APIACEAE	<i>Heraclium crenatifolium</i> Boiss.	sov
58	APIACEAE	<i>H. pastinacifolium</i> C. Koch subsp. <i>incanum</i> (Boiss. & Huet) Davis	kuru öğrek
59	ASTERACEAE	<i>Inula helenium</i> L. subsp. <i>orgyalis</i> (Boiss.) Grierson	koca andızotu
60	ASTERACEAE	<i>I. macrocephala</i> Boiss. & Kotschy ex Boiss.	muş andızotu
61	ASTERACEAE	<i>I. discoidea</i> Boiss.	dilsiz andızotu
62	ASTERACEAE	<i>H. arenarium</i> (L.) Moench subsp. <i>aucheri</i> (Boiss.) P.H.Davis & Kupicha	yayla çiçeği
63	ASTERACEAE	<i>Senecio cilicius</i> Boiss.	ak kanaryaotu
64	ASTERACEAE	<i>A. arenicola</i> Boiss. var. <i>tenuisecta</i> (Boiss.) Grierson	yalı papatyası

65	ASTERACEAE	<i>A. armeniaca</i> Freyn & Sint.	özge papatya
66	ASTERACEAE	<i>Cota wiedemanniana</i> (Fisch. & C.A.Mey.) Holub (Sin.: <i>Anthemis wiedemanniana</i> Fisch. & C.A.Mey.)	bodur
67	ASTERACEAE	<i>Tanacetum densum</i> (Lab.) subsp. <i>amani</i> Heywood	çarşak pireotu
68	ASTERACEAE	<i>T. zahlbruckneri</i> (Náb'elek) Grierson	özge pireotu
69	ASTERACEAE	<i>T. argenteum</i> (Lam.) Willd. subsp. <i>argenteum</i>	kaya pireotu
70	ASTERACEAE	<i>Cousinia sintenisii</i> Freyn	bayır kızanı
71	ASTERACEAE	<i>Centaurea consanguinea</i> DC.	tezdüğme
72	ASTERACEAE	<i>C. saligna</i> (K.Koch.) Wagenitz	hol
73	ASTERACEAE	<i>C. vermiculigera</i> Hub.-Mor.	üvez kavgalaz
74	ASTERACEAE	<i>C. kurdica</i> Reichardt	pamukdikenli
75	ASTERACEAE	<i>C. carduiiformis</i> DC. subsp. <i>carduiiformis</i> var. <i>carduiiformis</i>	kavgalaz
76	ASTERACEAE	<i>C.bingoelensis</i> Behçet & İlçim	bingöl sarıbaşı
77	ASTERACEAE	<i>S. semicana</i> DC.	kıvrım
78	ASTERACEAE	<i>T. aureus</i> Boiss.	sarı yemlik
79	ASTERACEAE	<i>T. bellidiforme</i> Soest	özgeçitlik
80	CAMPANULACEAE	<i>C. balansae</i> Boiss. & Hausskn.	mamık çanı
81	CAMPANULACEAE	<i>A. limonifolium</i> (L.) Janchen subsp. <i>limonifolium</i>	tavşanekmeği
82	BORAGINACEAE	<i>M. platyphylla</i> Boiss.	cilo boncuğu
83	BORAGINACEAE	<i>Paracaryum cristatum</i> (Schreb.) Boiss. subsp. <i>cristatum</i>	ana çarşakotu
84	BORAGINACEAE	<i>P. bingoelianum</i> Behçet & İlçim	bingöl çarşakotu
85	BORAGINACEAE	<i>Rindera caespitosa</i> (A.DC.) Bunge	hoşgelin
86	BORAGINACEAE	<i>O. isauricum</i> Boiss. & Heldr.	kül emcek
87	BORAGINACEAE	<i>N. stenolen</i> Boiss. & Ball	sormuk otu
88	BORAGINACEAE	<i>A. megacarpa</i> DC.	yamaç havacıvası
89	SCROPHULARIACEAE	<i>Verbascum diversifolium</i> Hochst.	nizip sığırkuyruğu
90	SCROPHULARIACEAE	<i>V. heterodontum</i> Hub.-Mor.	dişlek sığırkuyruğu
91	SCROPHULARIACEAE	<i>V. hadschinense</i> Freyn & Sint.	hacın sığırkuyruğu
92	SCROPHULARIACEAE	<i>V. armenum</i> Boiss. & Kotschy ex Boiss. var. <i>tempkyanum</i> (Freyn & Sint.) Murb.	deligezer
93	SCROPHULARIACEAE	<i>V. macrosepalum</i> Boiss. & Kotschy ex Murb.	dadaş sığırkuyruğu
94	SCROPHULARIACEAE	<i>V. lysiosepalum</i> Hub.-Mor.	meşe sığırkuyruğu
95	SCROPHULARIACEAE	<i>Scrophularia mesopotamica</i> Boiss.	sahra sıracası
96	SCROPHULARIACEAE	<i>S. pulverulenta</i> Boiss. & Noë	salgılı sıraca
97	LAMIACEAE	<i>T. leucophlyum</i> Montbret & Aucher ex Benth.	bulduncuk
98	LAMIACEAE	<i>S. orientalis</i> L. subsp. <i>bicolor</i> (Hochst.) J.R.Edm.	alaca kaside
99	LAMIACEAE	<i>Phlomis sieheana</i> Rech.	kuduzadaçayı
100	LAMIACEAE	<i>P. leucophracta</i> P.H. Davis & Hub.-Mor.	çalba
101	LAMIACEAE	<i>Marrubium globosum</i> Montbret & Aucher ex Benth. subsp. <i>globosum</i>	bozcaboğum
102	LAMIACEAE	<i>S. cretica</i> L. subsp. <i>mersinaea</i> (Boiss.) Rech. f.	boncuk şalba
103	LAMIACEAE	<i>S. ramosissima</i> Montbret & Aucher ex Benth.	harput deliçayı
104	LAMIACEAE	<i>N. nuda</i> L. subsp. <i>lydiae</i> P.H. Davis	babaküncü
105	LAMIACEAE	<i>N. baytopii</i> Hedge & Lamond	beynanesi
106	LAMIACEAE	<i>Origanum acutidens</i> (Hand.-Mazz.) Ietswart	zemul
107	SANTALACEAE	<i>Chrysothesium aureum</i> (Jaub. & Spach) Hendrych (Sin.: <i>T. aureum</i> Jaub. & Spach)	anagüvelek
108	FAGACEAE	<i>Quercus petraea</i> (Matt.) Liebl. subsp. <i>pinnatiloba</i> (C. Koch) Menitsky	sapsız meşe
109	RUBIACEAE	<i>A. stricta</i> Boiss. subsp. <i>latibracteata</i> (Boiss.) Ehr	berit belumotu
110	RUBIACEAE	<i>A. bornmuelleri</i> Velen.	özge belumotu
111	RUBIACEAE	<i>G. galiopsis</i> (Hand.-Mazz.) Ehrend.	elazığ yoğurtotu
112	AMARYLLIDACEAE	<i>A. armenum</i> Boiss. & Kotschy	peembe sırım
113	AMARYLLIDACEAE	<i>A. sintenisii</i> Freyn	dikenli körmən
114	LILIACEAE	<i>F. alburyana</i> Rix	peembe lale
115	LILIACEAE	<i>T. sintenesii</i> Baker	muş lalesi
116	IRIDACEAE	<i>G. humilis</i> Stapf	bodur kırışotu
117	ORCHIDACEAE	<i>C. kotschyana</i> Renz & Taubenheim	koç salebi
118	ORCHIDACEAE	<i>Dactylorhiza osmanica</i> (Klinge) P.F. Hunt & Summerh. var. <i>anatolica</i> (Nelson) Renz & Taubenheim	osmanlı salebi
119	CYPERACEAE	<i>C. melanorrhyncha</i> Nelmes	has ayakotu
120	POACEAE	<i>Pseudophleum anatolicum</i> Doğan, Behçet & A.Sinan	anadolu efeotu

NO	TÜRKÇE ADI	BİLİMSEL/LATİNCE ADI	IUCN	ENDEMİK
Likenler				
1		<i>Silobia rufescens</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
2		<i>Candelariella vitellina</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
3		<i>Circinaria caesiocinerea</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
4		<i>Circinaria contorta</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
5		<i>Lecanora horiza</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
6		<i>Protoparmeliopsis muralis</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
7		<i>Aspicilia cinerea</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
8		<i>Physcia stellaris</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
9		<i>Physconia grisea</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
10		<i>Athallia pyracea</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
11		<i>Caloplaca lactea</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
12		<i>Polycauliona candelaria</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
Makromantarlar				
1		<i>Gyromitra gigas</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
2		<i>Hymenoscyphus scutula</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
3	Kuzu kulağı	<i>Helvella leucopus</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
4		<i>Mitrophora semilibera</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
5	Kuzu göbeği	<i>Morchella crassipes</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
6	Çanak, Kulak Mantarı	<i>Peziza badia</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
7	Çanak, Kulak Mantarı	<i>Peziza repanda</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
8		<i>Geopora arenicola</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
9		<i>Geopora sumneriana</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
10	Çayır mantarı	<i>Agaricus arvensis</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
11	Çayır mantarı	<i>Agaricus bisporus</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
12	Çayır mantarı	<i>Agaricus campestris</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
13	Çayır mantarı	<i>Agaricus xanthodermus</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
14	Puf mantarı	<i>Bovista limosa</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
15	Puf mantarı	<i>Bovista nigrescens</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
16	Eşek mantarı	<i>Coprinus comatus</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
17		<i>Lepiota erminea</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
18	Puf mantarı	<i>Lycoperdon atropurpureum</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
19	Puf mantarı	<i>Lycoperdon lividum</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
20	Puf mantarı	<i>Lycoperdon molle</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
21		<i>Macrolepiota excoriata</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
22		<i>Macrolepiota procera</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
23		<i>Amanita decipiens</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
24		<i>Conocybe apala</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
25		<i>Conocybe tenera</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
26		<i>Panaeolus papilionaceus</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
27		<i>Cortinarius albonigrellus</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
28		<i>Cortinarius assiduus</i>	Liste Dışı	Endemik Değil

29		<i>Cortinarius hercynicus</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
30		<i>Cortinarius percavus</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
31		<i>Laccaria laccata</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
32		<i>Crepidotus vulgaris</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
33		<i>Inocybe griseolilacina</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
34		<i>Inocybe nitidiuscula</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
35		<i>Inocybe rimosa</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
36		<i>Hebeloma birrus</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
37		<i>Hebeloma crustuliniforme</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
38		<i>Psilocybe coronilla</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
39		<i>Mycena epipterygia</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
40		<i>Mycena galericulata</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
41		<i>Mycena pura</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
42		<i>Gymnopus dryophilus</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
43		<i>Gymnopus ocior</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
44		<i>Omphalotus olivascens</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
45		<i>Rhodocollybia proluxa</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
46		<i>Strobilurus tenacellus</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
47		<i>Hohenbuehelia petaloides</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
48	Heliz, Çadır mantarı	<i>Pleurotus eryngii</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
49	Kavak, Ağaç mantarı	<i>Pleurotus ostreatus</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
50		<i>Pluteus romellii</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
51	Eşek mantarı	<i>Coprinellus micaceus</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
52		<i>Coprinopsis atramentaria</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
53		<i>Coprinopsis marcescibilis</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
54		<i>Parasola kuehneri</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
55		<i>Parasola plicatilis</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
56		<i>Psathyrella bifrons</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
57		<i>Agrocybe dura</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
58		<i>Agrocybe praecox</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
59		<i>Cyclocybe cylindracea</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
60		<i>Deconica merdicola</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
61		<i>Hypholoma radicosum</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
62		<i>Hypholoma lateritium</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
63		<i>Pholiota aurivella</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
64		<i>Pholiota decussata</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
65		<i>Pholiota lucifera</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
66		<i>Melanoleuca brevipes</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
67		<i>Melanoleuca cognata</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
68		<i>Melanoleuca melaleuca</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
69		<i>Melanoleuca paedida</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
70		<i>Melanoleuca stridula</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
71		<i>Myxomphalia maura</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
72		<i>Omphalina pyxidata</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
73		<i>Tricholoma inamoenum</i>	Liste Dışı	Endemik Değil

74		<i>Tricholoma pessundatum</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
75		<i>Tricholoma terreum</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
76		<i>Tricholoma sp.</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
77	Kav mantarı	<i>Fomes fomentarius</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
78		<i>Lentinus tigrinus</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
79		<i>Trametes ochracea</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
80		<i>Trametes versicolor</i>	Liste Dışı	Endemik Değil
81		<i>Lactarius controversus</i>	Liste Dışı	Endemik Değil

Tohumsuz Bitkiler (Kara yosunları, likenler, makro mantarlar)

Yapılan literatür çalışmaları sonucunda Bingöl ili sınırları içerisinde 6 familyaya ait 205 tohumsuz taksonu tespit edilmiştir. Kara yosunları ile ilgili ise herhangi bir çalışma tespit edilmemiştir. Bingöl ile ilgili yapılan çalışmaları sonucunda bölgede 13 liken taksonu rapor edilmiştir. 6 familyada dağılım gösteren 11 taksonun tümü il için yeni kayıttır.

Çizelge D.59-Bingöl İli Tohumsuz Bitkiler Listesi

NO	TÜRKÇE ADI	BİLİMSEL/LATİNCE ADI	IUCN	ENDEMİK
1	Şampiyon mantarı	<i>Agaricus arvensis</i>	NE	Endemik Değil
2	Çayır mantarı	<i>Agaricus bisporus</i>	NE	Endemik Değil
3	Çayır mantarı	<i>Agaricus bitorquis</i>	NE	Endemik Değil
4	Çayır mantarı	<i>Agaricus campestris</i>	NE	Endemik Değil
5		<i>Agaricus litoralis</i>	NE	Endemik Değil
6	Çayır mantarı	<i>Agaricus macrocarpus</i>	NE	Endemik Değil
7	Çayır mantarı	<i>Agaricus moelleri</i>	NE	Endemik Değil
8		<i>Agaricus sylvicola</i>	NE	Endemik Değil
9	Çayır mantarı	<i>Agaricus xanthodermus</i>	NE	Endemik Değil
10		<i>Agrocybe dura</i>	NE	Endemik Değil
11		<i>Agrocybe molesta</i>	NE	Endemik Değil
12		<i>Agrocybe paludosa</i>	NE	Endemik Değil
13		<i>Agrocybe praecox</i>	NE	Endemik Değil
14		<i>Amanita decipiens</i>	NE	Endemik Değil
15		<i>Armillaria ostoyae</i>	NE	Endemik Değil
16		<i>Aspicilia cinerea</i>	NE	Endemik Değil
17		<i>Athallia pyracea</i>	NE	Endemik Değil
18		<i>Atheliachaete calotricha</i>	NE	Endemik Değil
19		<i>Bolbitius titubans</i>	NE	Endemik Değil
20		<i>Bonomyces sinopicus</i>	NE	Endemik Değil
21	Puf mantarı	<i>Bovista limosa</i>	NE	Endemik Değil
22	Puf mantarı	<i>Bovista nigrescens</i>	NE	Endemik Değil
23	Puf mantarı	<i>Bovista plumbea</i>	NE	Endemik Değil
24		<i>Caloplaca lactea</i>	NE	Endemik Değil
25		<i>Calycina languida</i>	NE	Endemik Değil
26		<i>Candelariella vitellina</i>	NE	Endemik Değil
27		<i>Capitotricha bicolor</i>	NE	Endemik Değil
28		<i>Cerioporus squamosus</i>	NE	Endemik Değil
29		<i>Chlorophyllum agaricoides</i>	NE	Endemik Değil
30		<i>Circinaria caesiocinerea</i>	NE	Endemik Değil
31		<i>Circinaria contorta</i>	NE	Endemik Değil
32		<i>Clitocybe costata</i>	NE	Endemik Değil
33		<i>Clitocybe rivulosa</i>	NE	Endemik Değil
34		<i>Coniophora arida</i>	NE	Endemik Değil
35		<i>Conocybe apala</i>	NE	Endemik Değil
36		<i>Conocybe aporos</i>	NE	Endemik Değil
37		<i>Conocybe arrhenii</i>	NE	Endemik Değil
38		<i>Conocybe brachypodii</i>	NE	Endemik Değil
39		<i>Conocybe rickenii</i>	NE	Endemik Değil
40		<i>Conocybe tenera</i>	NE	Endemik Değil
41		<i>Coprinellus disseminatus</i>	NE	Endemik Değil

42		<i>Coprinellus domesticus</i>	NE	Endemik Değil
43	Eşek mantarı	<i>Coprinellus micaceus</i>	NE	Endemik Değil
44		<i>Coprinellus xanthothrix</i>	NE	Endemik Değil
45		<i>Coprinopsis atramentaria</i>	NE	Endemik Değil
46		<i>Coprinopsis cordispora</i>	NE	Endemik Değil
47		<i>Coprinopsis marcescibilis</i>	NE	Endemik Değil
48		<i>Coprinopsis picacea</i>	NE	Endemik Değil
49		<i>Coprinus calyptratus</i>	NE	Endemik Değil
50	Eşek mantarı	<i>Coprinus comatus</i>	NE	Endemik Değil
51		<i>Cortinarius albonigrellus</i>	NE	Endemik Değil
52		<i>Cortinarius assiduus</i>	NE	Endemik Değil
53		<i>Cortinarius hercynicus</i>	NE	Endemik Değil
54		<i>Cortinarius percavus</i>	NE	Endemik Değil
55		<i>Crepidotus vulgaris</i>	NE	Endemik Değil
56		<i>Cyathus olla</i>	NE	Endemik Değil
57		<i>Cyclocybe cylindracea</i>	NE	Endemik Değil
58		<i>Cystodermella cinnabarina</i>	NE	Endemik Değil
59		<i>Deconica merdaria</i>	NE	Endemik Değil
60		<i>Deconica merdicola</i>	NE	Endemik Değil
61		<i>Entoloma clypeatum</i>	NE	Endemik Değil
62		<i>Entoloma lucidum</i>	NE	Endemik Değil
63		<i>Entoloma politum</i>	NE	Endemik Değil
64		<i>Entoloma sepium</i>	NE	Endemik Değil
65		<i>Entoloma sericeoides</i>	NE	Endemik Değil
66	Kav mantarı	<i>Fomes fomentarius</i>	NE	Endemik Değil
67		<i>Ganoderma applanatum</i>	NE	Endemik Değil
68		<i>Geopora arenicola</i>	NE	Endemik Değil
69		<i>Geopora sumneriana</i>	NE	Endemik Değil
70		<i>Gymnopus dryophilus</i>	NE	Endemik Değil
71		<i>Gymnopus erythropus</i>	NE	Endemik Değil
72		<i>Gymnopus ocior</i>	NE	Endemik Değil
73		<i>Gyromitra gigas</i>	NE	Endemik Değil
74		<i>Hebeloma birrus</i>	NE	Endemik Değil
75		<i>Hebeloma crustuliniforme</i>	NE	Endemik Değil
76		<i>Hebeloma mesophaeum</i>	NE	Endemik Değil
77		<i>Hebeloma populinum</i>	NE	Endemik Değil
78		<i>Hebeloma sinapizans</i>	NE	Endemik Değil
79	Kuzu kulağı	<i>Helvella acetabulum</i>	NE	Endemik Değil
80	Kuzu kulağı	<i>Helvella lacunosa</i>	NE	Endemik Değil
81	Kuzu kulağı	<i>Helvella leucopus</i>	NE	Endemik Değil
82		<i>Helvella solitaria</i>	NE	Endemik Değil
83		<i>Hohenbuehelia petaloides</i>	NE	Endemik Değil
84		<i>Hortiboletus rubellus</i>	NE	Endemik Değil
85		<i>Hygrocybe punicea</i>	NE	Endemik Değil
86		<i>Hymenoscyphus scutula</i>	NE	Endemik Değil
87		<i>Hypholoma lateritium</i>	NE	Endemik Değil
88		<i>Hypholoma radicosum</i>	NE	Endemik Değil
89		<i>Inocybe adaequata</i>	NE	Endemik Değil
90		<i>Inocybe dulcamara</i>	NE	Endemik Değil
91		<i>Inocybe erubescens</i>	NE	Endemik Değil
92		<i>Inocybe griseoililacina</i>	NE	Endemik Değil
93		<i>Inocybe nitidiuscula</i>	NE	Endemik Değil
94		<i>Inocybe perlata</i>	NE	Endemik Değil
95		<i>Inocybe rimosa</i>	NE	Endemik Değil
96		<i>Inocybe sindonia</i>	NE	Endemik Değil
97		<i>Iodophanus carneus</i>	NE	Endemik Değil
98		<i>Laccaria laccata</i>	NE	Endemik Değil
99		<i>Lactarius controversus</i>	NE	Endemik Değil
100		<i>Laetiporus sulphureus</i>	NE	Endemik Değil
101		<i>Lecanora horiza</i>	NE	Endemik Değil
102		<i>Lentinus brumalis</i>	NE	Endemik Değil
103		<i>Lentinus tigrinus</i>	NE	Endemik Değil
104		<i>Lepiota clypeolaria</i>	NE	Endemik Değil
105		<i>Lepiota cristata</i>	NE	Endemik Değil
106		<i>Lepiota erminea</i>	NE	Endemik Değil
107		<i>Lepista nuda</i>	NE	Endemik Değil
108		<i>Leratiomyces squamosus</i>	NE	Endemik Değil
109		<i>Leucoagaricus barssii</i>	NE	Endemik Değil

110		<i>Leucoagaricus leucothites</i>	NE	Endemik Değil
111		<i>Leucocoprinus badhamii</i>	NE	Endemik Değil
112	Puf mantarı	<i>Lycoperdon atropurpureum</i>	NE	Endemik Değil
113	Puf mantarı	<i>Lycoperdon lividum</i>	NE	Endemik Değil
114	Puf mantarı	<i>Lycoperdon molle</i>	NE	Endemik Değil
115	Puf mantarı	<i>Lycoperdon pratense</i>	NE	Endemik Değil
116	Puf mantarı	<i>Lycoperdon utriforme</i>	NE	Endemik Değil
117		<i>Macrolepiota excoriata</i>	NE	Endemik Değil
118		<i>Macrolepiota konradii</i>	NE	Endemik Değil
119		<i>Macrolepiota procera</i>	NE	Endemik Değil
120		<i>Marasmius oreades</i>	NE	Endemik Değil
121		<i>Marasmius rotula</i>	NE	Endemik Değil
122		<i>Melanoleuca brevipes</i>	NE	Endemik Değil
123		<i>Melanoleuca cognata</i>	NE	Endemik Değil
124		<i>Melanoleuca excissa</i>	NE	Endemik Değil
125		<i>Melanoleuca humilis</i>	NE	Endemik Değil
126		<i>Melanoleuca melaleuca</i>	NE	Endemik Değil
127		<i>Melanoleuca paedida</i>	NE	Endemik Değil
128		<i>Melanoleuca stridula</i>	NE	Endemik Değil
129		<i>Mitrophora semilibera</i>	NE	Endemik Değil
130		<i>Mollisia lividofusca</i>	NE	Endemik Değil
131		<i>Morchella angusticeps</i>	NE	Endemik Değil
132	Kuzu göbeği	<i>Morchella crassipes</i>	NE	Endemik Değil
133	Kuzu göbeği	<i>Morchella deliciosa</i>	NE	Endemik Değil
134	Kuzu göbeği	<i>Morchella esculenta</i>	NE	Endemik Değil
135		<i>Mycena epipterygia</i>	NE	Endemik Değil
136		<i>Mycena galericulata</i>	NE	Endemik Değil
137		<i>Mycena polygramma</i>	NE	Endemik Değil
138		<i>Mycena pura</i>	NE	Endemik Değil
139		<i>Mycenastrum corium</i>	NE	Endemik Değil
140		<i>Myxomphalia maura</i>	NE	Endemik Değil
141		<i>Omphalina pyxidata</i>	NE	Endemik Değil
142		<i>Omphalotus olivascens</i>	NE	Endemik Değil
143		<i>Orbilia auricolor</i>	NE	Endemik Değil
144		<i>Orbilia luteorubella</i>	NE	Endemik Değil
145		<i>Panaeolus ater</i>	NE	Endemik Değil
146		<i>Panaeolus papilionaceus</i>	NE	Endemik Değil
147		<i>Panaeolus papilionaceus</i>	NE	Endemik Değil
148		<i>Parasola kuehneri</i>	NE	Endemik Değil
149		<i>Parasola plicatilis</i>	NE	Endemik Değil
150		<i>Paxillus involutus</i>	NE	Endemik Değil
151		<i>Paxillus vernalis</i>	NE	Endemik Değil
152		<i>Paxina queletii</i>	NE	Endemik Değil
153	Çanak veya Kulak Mantarı	<i>Peziza badia</i>	NE	Endemik Değil
154	Çanak veya Kulak Mantarı	<i>Peziza repanda</i>	NE	Endemik Değil
155		<i>Phaeomarasmius erinaceus</i>	NE	Endemik Değil
156		<i>Phallus impudicus</i>	NE	Endemik Değil
157		<i>Phellinus igniarius</i>	NE	Endemik Değil
158		<i>Pholiota aurivella</i>	NE	Endemik Değil
159		<i>Pholiota conissans</i>	NE	Endemik Değil
160		<i>Pholiota decussata</i>	NE	Endemik Değil
161		<i>Pholiota gummosa</i>	NE	Endemik Değil
162		<i>Pholiota lucifera</i>	NE	Endemik Değil
163		<i>Pholiota tuberculosa</i>	NE	Endemik Değil
164		<i>Physcia stellaris</i>	NE	Endemik Değil
165		<i>Physconia grisea</i>	NE	Endemik Değil
166		<i>Picipes badius</i>	NE	Endemik Değil
167	Heliz veya çadır mantarı	<i>Pleurotus eryngii</i>	NE	Endemik Değil
168	Kavak veya ağaç mantarı	<i>Pleurotus ostreatus</i>	NE	Endemik Değil
169		<i>Pluteus romellii</i>	NE	Endemik Değil
170		<i>Pluteus salicinus</i>	NE	Endemik Değil
171		<i>Polycauliona candelaria</i>	NE	Endemik Değil
172		<i>Protoparmeliopsis muralis</i>	NE	Endemik Değil
173		<i>Psathyrella bifrons</i>	NE	Endemik Değil
174		<i>Psathyrella candolleana</i>	NE	Endemik Değil
175		<i>Psathyrella olympiana</i>	NE	Endemik Değil
176		<i>Psathyrella plegophila</i>	NE	Endemik Değil
177		<i>Psathyrella prona</i>	NE	Endemik Değil

178		<i>Psathyrella spadiceogrisea</i>	NE	Endemik Değil
179		<i>Psilocybe coronilla</i>	NE	Endemik Değil
180		<i>Resupinatus applicatus</i>	NE	Endemik Değil
181		<i>Resupinatus trichotis</i>	NE	Endemik Değil
182		<i>Rhizopogon roseolus</i>	NE	Endemik Değil
183		<i>Rhodocollybia prolixa</i>	NE	Endemik Değil
184		<i>Schizophyllum commune</i>	NE	Endemik Değil
185		<i>Scutellinia scutellata</i>	NE	Endemik Değil
186		<i>Silobia rufescens</i>	NE	Endemik Değil
187		<i>Stereum hirsutum</i>	NE	Endemik Değil
188		<i>Stereum rugosum</i>	NE	Endemik Değil
189		<i>Strobilurus tenacellus</i>	NE	Endemik Değil
190		<i>Suillus brevipes</i>	NE	Endemik Değil
191		<i>Thelephora terrestris</i>	NE	Endemik Değil
192		<i>Trametes ochracea</i>	NE	Endemik Değil
193		<i>Trametes trogii</i>	NE	Endemik Değil
194		<i>Trametes versicolor</i>	NE	Endemik Değil
195		<i>Tremella mesenterica</i>	NE	Endemik Değil
196		<i>Tricholoma apium</i>	NE	Endemik Değil
197		<i>Tricholoma inamoenum</i>	NE	Endemik Değil
198		<i>Tricholoma pessundatum</i>	NE	Endemik Değil
199		<i>Tricholoma populinum</i>	NE	Endemik Değil
200		<i>Tricholoma sp.</i>	NE	Endemik Değil
201		<i>Tricholoma terreum</i>	NE	Endemik Değil
202		<i>Verpa bohemica</i>	NE	Endemik Değil
203		<i>Verpa conica</i>	NE	Endemik Değil
204		<i>Vibrissea filisporia</i>	NE	Endemik Değil
205		<i>Volvariella pusilla</i>	NE	Endemik Değil

D.2. Fauna

Bingöl ilinin Karasal ve İç Su Ekosistemleri Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi kapsamında şüana kadar yapılan arazi çalışmaları sonucunda arazi çalışmaları sonucunda; 121 tanesi endemik olmak üzere 1176 adet bitki taksonu, 27 adet memeli türü, 196 adet kuş türü, 11 tanesi endemik olmak üzere 30 balık türü, 14 sürüngen türü, 1 tanesi endemik olmak üzere 6 çift yaşar türü, 683 omurgasız hayvan türü, 12 liken ve 81 makromantar türü tespit edilmiştir. Bingöl ili için endemizm oranı damarlı bitkilerde %10,28; iç su balıklarında %36,66; çift yaşarlarda ise %16,66'dır.

Literatür çalışmaları sonucunda ise; 1169 bitki taksonu, 27 memeli türü, 176 kuş türü, 29 balık türü, 6 sürüngen türü, 6 çift yaşar türü tespit edilmiştir. Arazi çalışmaları sonucunda 68 bitki taksonu (7 tanesi yeni kayıt), 4 memeli türü, 130 kuş türü (20 tanesi yeni kayıt), 7 balık türü (1 tanesi yeni kayıt), 14 sürüngen türü (8 tanesi yeni kayıt), 5 çift yaşar türü tespit edilmiştir. Proje süreci devam ettikçe bölgede yapılan arazi çalışmalarının da katkılarıyla tür sayılarının artacağı öngörülmektedir.

Memeli Hayvanlar

Literatür çalışmaları sonucunda Bingöl ilinden yapılan arazi çalışma alanında 7 ordo, 14 familyaya ait 28 memeli türü tespit edilmiştir. Literatürde yer almayan Spermophilus xanthoprimum (Anadolu yer sincabı, Gelengi) ise arazi çalışmaları sonucunda tespit edilmiştir.

Çizelge D.60-Bingöl İli Memeli Listesi

NO	TÜRKÇE ADI	BİLİMSEL/LATİNCE ADI	IUCN	ENDEMİK
1	Cüce avurtlak	<i>Cricetulus migratorius</i>	LC	Endemik Değil
2	Göçmen sıçan	<i>Rattus norvegicus</i>	LC	Endemik Değil
3	Sıçan	<i>Rattus rattus</i>	LC	Endemik Değil
4	Geniş kanatlı yarasa	<i>Eptesicus serotinus</i>	LC	Endemik Değil
5	Büyük farekulaklı yarasa	<i>Myotis myotis</i>	LC	Endemik Değil
6	Cüce yarasa	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	LC	Endemik Değil
7	Yaban keçisi	<i>Capra aegagrus</i>	VU	Endemik Değil
8	Çakal	<i>Canis aureus</i>	LC	Endemik Değil
9	Kurt	<i>Canis lupus</i>	LC	Endemik Değil
10	Tilki	<i>Vulpes vulpes</i>	LC	Endemik Değil
11	Anadolu çölsıçanı	<i>Meriones tristrami</i>	LC	Endemik Değil
12	Akdeniz tarla faresi	<i>Microtus guentheri</i>	LC	Endemik Değil
13	Kirpi	<i>Erinaceus concolor</i>	LC	Endemik Değil
14	Uzunkulaklı çölkirpisi	<i>Hemiechinus auritus</i>	LC	Endemik Değil
15	Yaban kedisi	<i>Felis silvestris</i>	LC	Endemik Değil
16	Vaşak	<i>Lynx lynx</i>	LC	Endemik Değil
17	Oklu kirpi	<i>Hystrix indica</i>	LC	Endemik Değil
18	Yaban tavşanı	<i>Lepus europaeus</i>	LC	Endemik Değil
19	Ev faresi	<i>Mus musculus</i>	LC	Endemik Değil
20	Su samuru	<i>Lutra lutra</i>	NT	Endemik Değil
21	Kaya sansarı	<i>Martes foina</i>	LC	Endemik Değil
22	Porsuk	<i>Meles meles</i>	LC	Endemik Değil
23	Gelincik	<i>Mustela nivalis</i>	LC	Endemik Değil
24	Anadolu sincabı	<i>Sciurus anomalus</i>	LC	Endemik Değil
25	Körfare	<i>Nannospalax nehringi</i>	LC	Endemik Değil
26	Yaban domuzu	<i>Sus scrofa</i>	LC	Endemik Değil
27	Boz ayı	<i>Ursus arctos</i>	LC	Endemik Değil
28	Anadolu yersincabı	<i>Spermophilus xanthoprimum</i>	NT	Endemik Değil

Kuşlar

Bingöl ili ve yakın çevresinde 09.12.2019-12.06.2018 tarihleri arasından yapılan ornitolojik gözlemler sonucunda toplam 16 takıma ait 45 familyada yer alan 168 tür tespit edilmiştir. Çalışma sonuçlarına göre tespit edilen türlerin %36.1 (61) yerli, %44.9 (76) yaz ziyaretçisi, %8.9 (15) kış ziyaretçisi, %10.1 (17) transit göçer olduğu belirlenmiştir.

Çizelge D.61-Bingöl İli Nesli Tehlike Kategorisinde Bulunan Türler Listesi

TÜR ADI		IUCN
BİLİMSEL	TÜRKÇE	
<i>Aythya ferina</i>	Elmabaş pakta	VU
<i>Gypaetus barbatus</i>	Sakallı akbaba	NT
<i>Neophron percnopterus</i>	Küçük akbaba	EN
<i>Aegyptius monachus</i>	Kara akbaba	NT
<i>Vanellus vanellus</i>	Kız kuşu	NT
<i>Milvus milvus</i>	Kızıl çaylak	NT
<i>Larus armenicus</i>	Van gölü martısı	NT
<i>Streptopelia turtur</i>	Üveyik	VU
<i>Anthus pratensis</i>	Çayır incirkuşu	NT

İç Su Balıkları

Bingöl il sınırları içerisinde belirlenen iç su balıkları 6 familya altında yer almaktadır. En çok tür ihtiva eden familya Cyprinidae olup (%66,7), bunu Nemacheilidae (%9,5) ve Sisoridae (%9,5) izlemektedir. Arazi çalışmalarında Alburnoides velioglui, Oxynoemacheilus euphraticus ve Oncorhynchus mykiss Bingöl İli için yeni kayıt olarak kaydedilmiştir. Bingöl il sınırları içerisindeki iç su balıklarından 2 tür VU (duyarlı) tehlike arz etmektedir. Diğer türlerden 13 tür LC (düşük riskli), 2 tür DD (yetersiz veri), 4 tür ise NE (değerlendirilmemiş) kategorilerinde yer almaktadır.

Çizelge D.62-Bingöl İli İç Su Balıkları Listesi

NO	TÜRKÇE ADI	BİLİMSEL/LATİNCE ADI	IUCN	ENDEMİK
1	Tahtakafa	<i>Mystus pelusius</i>	LC	Endemik
2	Taşıyıcı balığı	<i>Cobitis elazigensis</i>	LC	Endemik
3	Noktalı inci balığı	<i>Alburnoides fasciatus</i>	LC	Endemik Değil
4	Şebot	<i>Arabibarbus grypus</i>	VU	Endemik
5	Himri	<i>Carasobarbus luteus</i>	LC	Endemik Değil
6	Gibel sazani	<i>Carassius gibelio</i>	LC	Endemik Değil
7	Küçükkağızlı bunni	<i>Cyprinion kais</i>	LC	Endemik
8	Sis balığı	<i>Leuciscus vorax</i>	LC	Endemik Değil
9	Akbalık	<i>Squalius lepidus</i>	LC	Endemik Değil
10	Sivrisinek balığı	<i>Gambusia holbrooki</i>	NE	Endemik Değil
11	Vantuzlu kedibalığı	<i>Glyptothorax armeniacus</i>	DD	Endemik
12	Benekli bıyıklıbalık	<i>Barbus lacerta</i>	LC	Endemik Değil
13	Küveli	<i>Luciobarbus mystaceus</i>	LC	Endemik
14	Tatlısu kefali	<i>Squalius berak</i>	LC	Endemik Değil
15	Kızılkanat	<i>Acanthobrama marmid</i>	LC	Endemik Değil
16	Musul incibalığı	<i>Alburnus mossulensis</i>	NE	Endemik Değil
17	Berat	<i>Capoeta trutta</i>	LC	Endemik Değil
18	Şah	<i>Capoeta umbla</i>	LC	Endemik Değil
19	Zereke	<i>Chondrostoma regium</i>	LC	Endemik Değil
20	Bunni balığı	<i>Cyprinion macrostomum</i>	LC	Endemik Değil
21	Sazan	<i>Cyprinus carpio</i>	LC	Endemik Değil
22	Vantuzlu balık	<i>Garra rufa</i>	LC	Endemik Değil
23	Caner	<i>Luciobarbus esocinus</i>	NE	Endemik
24	Maya balığı	<i>Luciobarbus xanthopterus</i>	NE	Endemik
25	Mezopotamya yılanbalığı	<i>Mastacembelus mastacembelus</i>	LC	Endemik Değil
26	İkibenekli çöpçü balığı	<i>Oxynoemacheilus kurdistanicus</i>	LC	Endemik
27	Vantuzlu kedibalığı	<i>Glyptothorax kurdistanicus</i>	NE	Endemik
28	Velioglu noktalı inci balığı	<i>Alburnoides velioglui</i>	LC	Lokal Endemik
29	Fırat ikibenekli çöpçü balığı	<i>Oxynoemacheilus euphraticus</i>	LC	Endemik
30	Gökkuşuğu alabalığı	<i>Oncorhynchus mykiss</i>	NE	Endemik Değil

Sürüngeçler

Arazi çalışmaları sonucunda Bingöl İli'nin farklı bölgelerinde toplam 22 sürüngeç türü tespit edilmiştir. Literatür araştırmalarına göre Bingöl İli'nde 6 sürüngecin kaydı bulunmaktadır. Literatürde geçmeyen Eirenis eiselti (Eiselt cüce yılanı), Eirenis modestus (Uysal yılan), Eirenis punctatolineatus (Van yılanı), Platycephalus najadum (İnce yılan-Ok yılanı), Mauremys caspica (Hazer çizgili kaplumbağası), Ophisops elegans (Tarla kertenkelesi, Yılan gözlü

kertenkele), *Eumeces schneideri* (Sarı kertenkele, keçemen), *Xerotyphlops vermicularis* (Kör yılan), *Stellagama stellio* (Dikenli keler), *Mediodactylus heterocercus* (Mardin keleri), *Trapelus lessonae* (Bozkır keleri), *Ablepharus chernovi* (Çernovun ince keleri), *Heremiteb auratus* (Tıknaç kertenkele), *Malpolon insignitus* (Çukurbaşı yılan), *Macrovipera lebetina* (Koca engerek) ve *Montivipera wagneri* (Wagner engereği) türleri ilk kez bu çalışmayla tespit edilmiştir.

Çizelge D.63-Bingöl İli Sürüngen Listesi

NO	TÜRKÇE ADI	BİLİMSEL/LATİNCE ADI	IUCN	ENDEMİK
1	Kayseri kertenkelesi	<i>Apathya cappadocica</i>	LC	Endemik Değil
2	Kara yılan	<i>Dolichophis jugularis</i>	LC	Endemik Değil
3	Kırmızı yılan	<i>Dolichophis schmidtii</i>	LC	Endemik Değil
4	Doğu yeşil kertenkelesi	<i>Lacerta media</i>	LC	Endemik Değil
5	Su yılanı	<i>Natrix tessellata</i>	LC	Endemik Değil
6	Tosbağa	<i>Testudo graeca</i>	VU	Endemik Değil
7	Çernov İnce Kertenkelesi	<i>Ablepharus chernovi</i>	LC	Endemik Değil
8	Eiselt cüce yılanı	<i>Eirenis eiselti</i>	LC	Endemik Değil
9	Uysal yılan	<i>Eirenis modestus</i>	LC	Endemik Değil
10	Van yılanı	<i>Eirenis punctatolineatus</i>	LC	Endemik Değil
11	Sarı kertenkele	<i>Eumeces schneideri</i>	NE	Endemik Değil
12	Kocabaş yılan	<i>Hemorrhois ravergieri</i>	NE	Endemik Değil
13	Koca engerek	<i>Macrovipera lebetina</i>	NE	Endemik Değil
14	Hazer çizgili kaplumbağası	<i>Mauremys caspica</i>	NE	Endemik Değil
15	Wagner engereği	<i>Montivipera wagneri</i>	CR	Endemik
16	Tarla kertenkelesi	<i>Ophisops elegans</i>	NE	Endemik Değil
17	İnce yılan	<i>Platyceps najadum</i>	LC	Endemik Değil
18	Dikenli keler	<i>Stellagama stellio</i>	LC	Endemik Değil
19	Tıknaç kertenkele	<i>Heremites auratus</i>	LC	Endemik Değil
20	Bozkır Keleri	<i>Trapelus lessonae</i>	LC	Endemik Değil
21	Kör yılan	<i>Xerotyphlops vermicularis</i>	NE	Endemik Değil
22	Mardin Keleri	<i>Mediodactylus heterocercus</i>	LC	Endemik Değil

Çiftyaşarlar

Bingöl İlinde şuana kadar yapılan çalışmalar sonucunda 6 tür tespit edilmiştir. Elde edilen tüm veriler ışığında Bingöl İli sınırları içerisinde ülkemize endemik tek tür yer almaktadır *Neurergus strauchii* (Benekli semender).

Çizelge D.64-Bingöl İli Çift Yaşar Listesi

NO	TÜRKÇE ADI	BİLİMSEL/LATİNCE ADI	IUCN	ENDEMİK
1	Değişken desenli gece kurbağası	<i>Bufoetes variabilis</i>	DD	Endemik Değil
2	Levanten ağaç kurbağası	<i>Hyla savignyi</i>	LC	Endemik Değil
3	Benekli semender	<i>Neurergus strauchii</i>	VU	Endemik
4	Ova kurbağası	<i>Pelophylax ridibundus</i>	LC	Endemik Değil
5	Uludağ kurbağası	<i>Rana macrocnemis</i>	LC	Endemik Değil
6	Türk semenderi	<i>Salamandra infraimmaculata</i>	NT	Endemik Değil

Omurgasız Hayvanlar

Bingöl ilinde şüana kadar yapılan çalışmalar sonucunda 294 Lepidoptera türü ile 400 Arthropoda tür belirlenmiştir. Bingöl ilinde sadece tek bir kelebek türünün (Akdeniz şeytancığı-Cigaritis cilissa) tehlikede olduğu ve 77 türün riskli olduğu belirlenmiştir. Endemizm durumları için herhangi bir çalışma bulunmamıştır.

Çizelge D.65-Bingöl İli Omurgasızlar Listesi

NO	TÜRKÇE ADI	BİLİMSEL/LATİNCE ADI	IUCN	ENDEMİK
1		<i>Abiskomyia paravirgo</i>	NE	Endemik Değil
2		<i>Acmaeodera flavolineata</i>	NE	Endemik Değil
3		<i>Acossus terebrus</i>	NE	Endemik Değil
4		<i>Acrotylus insubricus</i>	NE	Endemik Değil
5	Bulanıkyeşil	<i>Adscita obscura</i>	NE	Endemik Değil
6		<i>Aedophron phlebophora</i>	NE	Endemik Değil
7		<i>Afronurus kugleri</i>	NE	Endemik Değil
8		<i>Agabus biguttatus</i>	NE	Endemik Değil
9		<i>Agenioideus sericeus</i>	NE	Endemik Değil
10	Küçük Kaplumbağa	<i>Aglais urticae</i>	LC	Endemik Değil
11		<i>Agrilus rhoos</i>	NE	Endemik Değil
12		<i>Agrilus roscidus</i>	NE	Endemik Değil
13		<i>Agrochola egorovi</i>	NE	Endemik Değil
14		<i>Agrochola gratiosa</i>	NE	Endemik Değil
15		<i>Agrochola janhillmanni</i>	NE	Endemik Değil
16		<i>Agrochola lactiflora</i>	NE	Endemik Değil
17		<i>Agrotis exclamationis</i>	NE	Endemik Değil
18		<i>Aiolopus thalassinus</i>	NE	Endemik Değil
19		<i>Albaxona lundbladi</i>	NE	Endemik Değil
20		<i>Aleochara rosei</i>	NE	Endemik Değil
21		<i>Aleochara sp.</i>	NE	Endemik Değil
22		<i>Aleochara tristis</i>	NE	Endemik Değil
23		<i>Alosimus decolor</i>	NE	Endemik Değil
24		<i>Alosimus pallidicollis</i>	NE	Endemik Değil
25	Türkmenistan Baharkarası	<i>Amata transcaspica</i>	NE	Endemik Değil
26		<i>Ammoconia caecimacula</i>	NE	Endemik Değil
27		<i>Ammophila heydeni</i>	NE	Endemik Değil
28		<i>Amphicoma hybrida</i>	NE	Endemik Değil
29		<i>Amphipyra livida</i>	NE	Endemik Değil
30		<i>Anacaena rufipes</i>	NE	Endemik Değil
31		<i>Anisobas rebellis</i>	NE	Endemik Değil
32		<i>Anomalon cruentatum</i>	NE	Endemik Değil
33		<i>Anoplius schlettereri</i>	NE	Endemik Değil
34		<i>Anoplius viaticus</i>	NE	Endemik Değil
35		<i>Anthaxia shirasensis</i>	NE	Endemik Değil
36		<i>Anthaxia ursulae</i>	NE	Endemik Değil
37	Stepsüslüsü	<i>Anthocharis gruneri</i>	LC	Endemik Değil
38		<i>Anthrax trifasciatus</i>	NE	Endemik Değil
39		<i>Anthrax varius</i>	NE	Endemik Değil
40		<i>Antitype chi</i>	NE	Endemik Değil
41		<i>Apamea maraschi</i>	NE	Endemik Değil
42		<i>Apamea syriaca</i>	NE	Endemik Değil
43		<i>Aplectana acuminata</i>	NE	Endemik Değil
44		<i>Apochima diaphanaria</i>	NE	Endemik Değil
45	Alıçbeyazı	<i>Aporia crataegi</i>	LC	Endemik Değil
46		<i>Apsectrotamypus trifascipennis</i>	NE	Endemik Değil
47		<i>Arachnospila anceps</i>	NE	Endemik Değil
48		<i>Arctia festiva</i>	NE	Endemik Değil
49		<i>Arctia marchandi</i>	NE	Endemik Değil
50		<i>Arctodiptomus osmanus</i>	NE	Endemik Değil
51	Niyobe	<i>Argynnis niobe</i>	LC	Endemik Değil
52	Bahadır	<i>Argynnis pandora</i>	LC	Endemik Değil
53		<i>Arrenurus abbreviator</i>	NE	Endemik Değil
54		<i>Arrenurus affinis</i>	NE	Endemik Değil
55		<i>Arrenurus ayyildizi</i>	NE	Endemik Değil
56		<i>Arrenurus bayrami</i>	NE	Endemik Değil

57		<i>Arrenurus bicuspidator</i>	NE	Endemik Değil
58		<i>Arrenurus bipapillosus</i>	NE	Endemik Değil
59		<i>Arrenurus bruzelii</i>	NE	Endemik Değil
60		<i>Arrenurus claviger</i>	NE	Endemik Değil
61		<i>Arrenurus crenatus</i>	NE	Endemik Değil
62		<i>Arrenurus cuspidator</i>	NE	Endemik Değil
63		<i>Arrenurus cuspidifer</i>	NE	Endemik Değil
64		<i>Arrenurus demirsoyi</i>	NE	Endemik Değil
65		<i>Arrenurus distans</i>	NE	Endemik Değil
66		<i>Arrenurus fontinalis</i>	NE	Endemik Değil
67		<i>Arrenurus globator</i>	NE	Endemik Değil
68		<i>Arrenurus kurui</i>	NE	Endemik Değil
69		<i>Arrenurus novus</i>	NE	Endemik Değil
70		<i>Arrenurus octagonus</i>	NE	Endemik Değil
71		<i>Arrenurus oezkani</i>	NE	Endemik Değil
72		<i>Arrenurus papillator</i>	NE	Endemik Değil
73		<i>Arrenurus radiatus</i>	NE	Endemik Değil
74		<i>Arrenurus robustus</i>	NE	Endemik Değil
75		<i>Arrenurus rodrigenis</i>	NE	Endemik Değil
76		<i>Arrenurus sinuator</i>	NE	Endemik Değil
77		<i>Arrenurus stecki</i>	NE	Endemik Değil
78		<i>Arrenurus suecicus</i>	NE	Endemik Değil
79		<i>Arrenurus tricuspator</i>	NE	Endemik Değil
80		<i>Arrenurus truncatellus</i>	NE	Endemik Değil
81		<i>Arrenurus turgidus</i>	NE	Endemik Değil
82		<i>Arrenurus virens</i>	NE	Endemik Değil
83		<i>Atheroides serrulatus</i>	NE	Endemik Değil
84		<i>Atractides acutirostris</i>	NE	Endemik Değil
85		<i>Atractides anatolicus</i>	NE	Endemik Değil
86		<i>Atractides anellatus</i>	NE	Endemik Değil
87		<i>Atractides fluviatilis</i>	NE	Endemik Değil
88		<i>Atractides fonticolus</i>	NE	Endemik Değil
89		<i>Atractides gibberpalpis</i>	NE	Endemik Değil
90		<i>Atractides graecus</i>	NE	Endemik Değil
91		<i>Atractides inflatus</i>	NE	Endemik Değil
92		<i>Atractides longirostris</i>	NE	Endemik Değil
93		<i>Atractides lunipes</i>	NE	Endemik Değil
94		<i>Atractides nodipalpis</i>	NE	Endemik Değil
95		<i>Atractides orhidani</i>	NE	Endemik Değil
96		<i>Atractides panniculatus</i>	NE	Endemik Değil
97		<i>Atractides robustus</i>	NE	Endemik Değil
98		<i>Aturus intermedius</i>	NE	Endemik Değil
99		<i>Aturus scaber</i>	NE	Endemik Değil
100		<i>Aulogymnus skianeuros</i>	NE	Endemik Değil
101		<i>Autographa aemula</i>	NE	Endemik Değil
102		<i>Autophila banghaasi</i>	NE	Endemik Değil
103		<i>Autophila libanotica</i>	NE	Endemik Değil
104		<i>Axonopsis persica</i>	NE	Endemik Değil
105		<i>Axonopsis romijni</i>	NE	Endemik Değil
106		<i>Axonopsis serrata</i>	NE	Endemik Değil
107		<i>Axonopsis vietsi</i>	NE	Endemik Değil
108		<i>Azygophleps regia</i>	NE	Endemik Değil
109		<i>Baetis buceratus</i>	NE	Endemik Değil
110		<i>Baetis fuscatus</i>	NE	Endemik Değil
111		<i>Baetis gemellus</i>	NE	Endemik Değil
112		<i>Baetis muticus</i>	NE	Endemik Değil
113		<i>Baetis rhodani</i>	NE	Endemik Değil
114		<i>Barbaxonella bingolensis</i>	NE	Endemik Değil
115		<i>Behounekia freyeri</i>	NE	Endemik Değil
116		<i>Bembecia peterseni</i>	NE	Endemik Değil
117		<i>Bembecia stiziformis</i>	NE	Endemik Değil
118		<i>Berosus luridus</i>	NE	Endemik Değil
119		<i>Berosus signaticollis</i>	NE	Endemik Değil
120		<i>Berosus spinosus</i>	NE	Endemik Değil
121		<i>Blepharipa scutellata</i>	NE	Endemik Değil
122		<i>Brachycerus sp.</i>	NE	Endemik Değil
123		<i>Brachymeria intermedia</i>	NE	Endemik Değil
124		<i>Brachypoda mutila</i>	NE	Endemik Değil

125		<i>Caecanthrax arabicus</i>	NE	Endemik Değil
126		<i>Calathus ambiguus</i>	NE	Endemik Değil
127		<i>Calathus erythroderus</i>	NE	Endemik Değil
128		<i>Calathus erythroderus</i>	NE	Endemik Değil
129		<i>Calathus longicollis</i>	NE	Endemik Değil
130		<i>Calathus syriacus</i>	NE	Endemik Değil
131		<i>Calliptamus italicus</i>	NE	Endemik Değil
132		<i>Calliptamus tenuicercis</i>	NE	Endemik Değil
133	Zümrüt	<i>Callophrys rubi</i>	LC	Endemik Değil
134	Türkistan Zümrütü	<i>Callophrys suaveola</i>	DD	Endemik Değil
135		<i>Calopteryx virgo festiva</i>	NE	Endemik Değil
136		<i>Capnodis marquardtii</i>	NE	Endemik Değil
137		<i>Caradrina gilva</i>	NE	Endemik Değil
138		<i>Caradrina pertinax</i>	NE	Endemik Değil
139		<i>Caradrina poecila</i>	NE	Endemik Değil
140		<i>Caradrina terra</i>	NE	Endemik Değil
141		<i>Caradrina wulschlegeli</i>	NE	Endemik Değil
142	Hatmi Zıpızı	<i>Carcharodus alceae</i>	LC	Endemik Değil
143	Mermer Zıpızı	<i>Carcharodus lavatherae</i>	LC	Endemik Değil
144		<i>Catarhoe rubidata</i>	NE	Endemik Değil
145		<i>Catocala abacta</i>	NE	Endemik Değil
146		<i>Catocala nupta</i>	NE	Endemik Değil
147		<i>Catocala nymphagoga</i>	NE	Endemik Değil
148	Afrikaçöçmeni	<i>Catopsilia florella</i>	DD	Endemik Değil
149		<i>Catoptria colchicella</i>	NE	Endemik Değil
150		<i>Catoptria lithargyrella</i>	NE	Endemik Değil
151	Kutsalmavi	<i>Celastrina argiolus</i>	LC	Endemik Değil
152		<i>Celes variabilis</i>	NE	Endemik Değil
153		<i>Cerocoma muehlfeldi</i>	NE	Endemik Değil
154		<i>Cerocoma scovitzi</i>	NE	Endemik Değil
155		<i>Cerura vinula</i>	NE	Endemik Değil
156		<i>Cetonia aurata</i>	NE	Endemik Değil
157		<i>Cetonia aurata pallida</i>	NE	Endemik Değil
158		<i>Chamaesphexia alysoniformis</i>	NE	Endemik Değil
159		<i>Chamaesphexia doryceraeformis</i>	NE	Endemik Değil
160	Cadı	<i>Chazara briseis</i>	LC	Endemik Değil
161		<i>Chersotis alpestris</i>	NE	Endemik Değil
162		<i>Chersotis fimbriola</i>	NE	Endemik Değil
163		<i>Chersotis glebosa</i>	NE	Endemik Değil
164		<i>Chersotis gratissima</i>	NE	Endemik Değil
165		<i>Chersotis illauta</i>	NE	Endemik Değil
166		<i>Chersotis larixia</i>	NE	Endemik Değil
167		<i>Chersotis rectangula</i>	NE	Endemik Değil
168		<i>Chiasmia clathrata</i>	NE	Endemik Değil
169		<i>Chloantha hypericii</i>	NE	Endemik Değil
170		<i>Choroterpes picteti</i>	NE	Endemik Değil
171		<i>Chorthippus brunneus</i>	NE	Endemik Değil
172		<i>Chorthippus dichrous</i>	NE	Endemik Değil
173		<i>Chorthippus loratus</i>	NE	Endemik Değil
174		<i>Chorthippus vagans</i>	NE	Endemik Değil
175		<i>Chrysocharis viridis</i>	NE	Endemik Değil
176		<i>Chrysops caecutiens</i>	NE	Endemik Değil
177		<i>Cicindela asiatica</i>	NE	Endemik Değil
178		<i>Cicindela turkestanicoidea</i>	NE	Endemik Değil
179	Şeytancık	<i>Cigaritis acamas</i>	LC	Endemik Değil
180	Akdeniz Şeytancı	<i>Cigaritis cilissa</i>	EN	Endemik Değil
181		<i>Cilix asiatica</i>	NE	Endemik Değil
182		<i>Cleoceris scoriacea</i>	NE	Endemik Değil
183		<i>Cleonymia opposita</i>	NE	Endemik Değil
184		<i>Clinopodes flavidus</i>	NE	Endemik Değil
185		<i>Clostera pigra</i>	NE	Endemik Değil
186		<i>Coelostoma orbiculare</i>	NE	Endemik Değil
187		<i>Coelostoma transcasicum</i>	NE	Endemik Değil
188		<i>Coenagrion puella</i>	NE	Endemik Değil
189	Küçük Zıpız Perisi	<i>Coenonympha pamphilus</i>	LC	Endemik Değil
190	İran Zıpız Perisi	<i>Coenonympha saadi</i>	LC	Endemik Değil
191		<i>Coleophora alcyonipennella</i>	NE	Endemik Değil
192		<i>Coleophora cappadociae</i>	NE	Endemik Değil

193		<i>Coleophora cartilaginella</i>	NE	Endemik Değil
194		<i>Coleophora dianthi</i>	NE	Endemik Değil
195		<i>Coleophora lassella</i>	NE	Endemik Değil
196		<i>Coleophora phlomidis</i>	NE	Endemik Değil
197	Sarıazamet	<i>Colias crocea</i>	LC	Endemik Değil
198		<i>Colotis fausta</i>	DD	Endemik Değil
199		<i>Conistra ragusae</i>	NE	Endemik Değil
200		<i>Conistra vaccinii</i>	NE	Endemik Değil
201		<i>Conobathra tumidana</i>	NE	Endemik Değil
202		<i>Conocephalus fuscus</i>	NE	Endemik Değil
203		<i>Cosmia trapezina</i>	NE	Endemik Değil
204		<i>Cosmocerca commutata</i>	NE	Endemik Değil
205		<i>Cossulus argentatus</i>	NE	Endemik Değil
206	Keçigüvesi	<i>Cossus cossus</i>	NE	Endemik Değil
207		<i>Cryphia amasina</i>	NE	Endemik Değil
208		<i>Cryphia raptricula</i>	NE	Endemik Değil
209		<i>Cryphia receptricula</i>	NE	Endemik Değil
210		<i>Cryphia tephrocharis</i>	NE	Endemik Değil
211		<i>Curculio venosus</i>	NE	Endemik Değil
212		<i>Cydia pomonella</i>	NE	Endemik Değil
213		<i>Cyphon arietizans</i>	NE	Endemik Değil
214		<i>Cyphon palustris</i>	NE	Endemik Değil
215		<i>Cyprinion macrostomus</i>	NE	Endemik Değil
216		<i>Cyrtoptyx robustus</i>	NE	Endemik Değil
217		<i>Cytherea pallidipennis</i>	NE	Endemik Değil
218		<i>Cytherea pallidipennis</i>	NE	Endemik Değil
219		<i>Deilephila suellus</i>	NE	Endemik Değil
220		<i>Delomerista mandibularis</i>	NE	Endemik Değil
221		<i>Desertoplusia bella</i>	NE	Endemik Değil
222		<i>Diaphora mendica</i>	NE	Endemik Değil
223		<i>Dichagyris amoena</i>	NE	Endemik Değil
224		<i>Dichagyris candelisequa</i>	NE	Endemik Değil
225		<i>Dichagyris celsicola</i>	NE	Endemik Değil
226		<i>Dichagyris forcipula</i>	NE	Endemik Değil
227		<i>Dichagyris forcipula</i>	NE	Endemik Değil
228		<i>Dichagyris gracilis</i>	NE	Endemik Değil
229		<i>Dichagyris nigrescens</i>	NE	Endemik Değil
230		<i>Dichagyris signifera</i>	NE	Endemik Değil
231		<i>Dichagyris sincera</i>	NE	Endemik Değil
232		<i>Dichagyris squalidior</i>	NE	Endemik Değil
233		<i>Dichagyris squalorum</i>	NE	Endemik Değil
234		<i>Dichagyris terminicincta</i>	NE	Endemik Değil
235		<i>Diglyphus puztensis</i>	NE	Endemik Değil
236		<i>Dipchasphecia intermedia</i>	NE	Endemik Değil
237		<i>Dirhinosis nitidula</i>	NE	Endemik Değil
238		<i>Discoelius dufourii</i>	NE	Endemik Değil
239		<i>Doclostaurus genei</i>	NE	Endemik Değil
240		<i>Drasteria saiani</i>	NE	Endemik Değil
241		<i>Drymonia velitaris</i>	NE	Endemik Değil
242		<i>Dysauxes famula</i>	NE	Endemik Değil
243		<i>Earias clorana</i>	NE	Endemik Değil
244		<i>Eicomorpha kurdestanica</i>	NE	Endemik Değil
245	Suluk Likengüvesi	<i>Eilema palliatella</i>	NE	Endemik Değil
246		<i>Electrogena anatolica</i>	NE	Endemik Değil
247		<i>Elodes flavoangularis</i>	NE	Endemik Değil
248		<i>Endotracha flammealis</i>	NE	Endemik Değil
249		<i>Endromopoda phragmitidis</i>	NE	Endemik Değil
250		<i>Ennomos erosarius</i>	NE	Endemik Değil
251		<i>Entomogonus peyroni</i>	NE	Endemik Değil
252		<i>Epallage fatime</i>	NE	Endemik Değil
253		<i>Ephelis cruentalis</i>	NE	Endemik Değil
254		<i>Ephemerella ignita</i>	NE	Endemik Değil
255		<i>Ephoron virgo</i>	NE	Endemik Değil
256		<i>Epicallima formosella</i>	NE	Endemik Değil
257		<i>Epinotia festivana</i>	NE	Endemik Değil
258		<i>Epomphale kocaki</i>	NE	Endemik Değil
259		<i>Eristalis arbustorum</i>	NE	Endemik Değil
260		<i>Eristalis tenax</i>	NE	Endemik Değil

261	Kara Zıpzip	<i>Erynnis marloyi</i>	LC	Endemik Değil
262	Paslı Zıpzip	<i>Erynnis tages</i>	LC	Endemik Değil
263	Kayaesmeri	<i>Esperarge clymene</i>	NE	Endemik Değil
264		<i>Eublemma pallidula</i>	NE	Endemik Değil
265		<i>Euchalcia taurica</i>	NE	Endemik Değil
266		<i>Euchalcia viridis</i>	NE	Endemik Değil
267		<i>Euclidia glyphica</i>	NE	Endemik Değil
268		<i>Eudecatoma biguttata</i>	NE	Endemik Değil
269		<i>Eudecatoma variegata</i>	NE	Endemik Değil
270		<i>Eugnorisma chaldaica</i>	NE	Endemik Değil
271		<i>Eugnorisma eminens</i>	NE	Endemik Değil
272		<i>Eugnorisma enargiaris</i>	NE	Endemik Değil
273		<i>Eugnorisma kurdistanica</i>	NE	Endemik Değil
274		<i>Eugnorisma leuconura</i>	NE	Endemik Değil
275		<i>Eugnorisma pontica</i>	NE	Endemik Değil
276		<i>Eulasia fastuosa</i>	NE	Endemik Değil
277	Altınkış	<i>Euproctis chrysorrhoea</i>	NE	Endemik Değil
278	Kara Benekli Altınkış	<i>Euproctis melania</i>	NE	Endemik Değil
279		<i>Euproctis similis</i>	NE	Endemik Değil
280		<i>Eurythyrea austriaca</i>	NE	Endemik Değil
281		<i>Eurythyrea quercus</i>	NE	Endemik Değil
282		<i>Eustigmaeus sculptus</i>	NE	Endemik Değil
283		<i>Eustigmaeus segnis</i>	NE	Endemik Değil
284		<i>Eustigmaeus turcicus</i>	NE	Endemik Değil
285		<i>Euxoa aquilina</i>	NE	Endemik Değil
286		<i>Euxoa difficillima</i>	NE	Endemik Değil
287		<i>Euxoa foeda</i>	NE	Endemik Değil
288		<i>Euxoa hastifera</i>	NE	Endemik Değil
289		<i>Euxoa inclusa</i>	NE	Endemik Değil
290		<i>Euxoa nigricans</i>	NE	Endemik Değil
291		<i>Euxoa scurrilis</i>	NE	Endemik Değil
292		<i>Euxoa sulcifera</i>	NE	Endemik Değil
293		<i>Euzopherodes charlottae</i>	NE	Endemik Değil
294		<i>Exeristes roborator</i>	NE	Endemik Değil
295		<i>Eylais degenerata</i>	NE	Endemik Değil
296		<i>Eylais extendens</i>	NE	Endemik Değil
297		<i>Eylais hamata</i>	NE	Endemik Değil
298		<i>Eylais infundibulifera</i>	NE	Endemik Değil
299		<i>Eylais megalostoma</i>	NE	Endemik Değil
300		<i>Eylais setosa</i>	NE	Endemik Değil
301		<i>Forelia variegator</i>	NE	Endemik Değil
302		<i>Frontipodopsis reticulatifrons</i>	NE	Endemik Değil
303		<i>Furcula furcula</i>	NE	Endemik Değil
304		<i>Furcula interrupta</i>	NE	Endemik Değil
305		<i>Gabrius tokatensis</i>	NE	Endemik Değil
306		<i>Georgella helvetica</i>	NE	Endemik Değil
307	Karagözmavisi	<i>Glaucoopsyche alexis</i>	LC	Endemik Değil
308		<i>Gonia ornata</i>	NE	Endemik Değil
309		<i>Graptodytes veterator</i>	NE	Endemik Değil
310		<i>Grypocoris fieberi</i>	NE	Endemik Değil
311		<i>Hadena cappadocia</i>	NE	Endemik Değil
312		<i>Hadena clara</i>	NE	Endemik Değil
313		<i>Hadena drenowski</i>	NE	Endemik Değil
314		<i>Hadena gueneei</i>	NE	Endemik Değil
315		<i>Hadena humilis</i>	NE	Endemik Değil
316		<i>Hadena magnolii</i>	NE	Endemik Değil
317		<i>Hadena musculina</i>	NE	Endemik Değil
318		<i>Hadena persimilis</i>	NE	Endemik Değil
319		<i>Hadena roseocandida</i>	NE	Endemik Değil
320		<i>Hadena tristis</i>	NE	Endemik Değil
321		<i>Haemerosia renalis</i>	NE	Endemik Değil
322		<i>Harpyia milhauseri</i>	NE	Endemik Değil
323		<i>Hebrus montanus</i>	NE	Endemik Değil
324		<i>Hecatera rhodocharis</i>	NE	Endemik Değil
325		<i>Heliopteryx humeralis</i>	NE	Endemik Değil
326		<i>Helladia plasoni</i>	NE	Endemik Değil
327		<i>Helochares lividus</i>	NE	Endemik Değil
328		<i>Helophorus aquaticus</i>	NE	Endemik Değil

329		<i>Helophorus aquaticus</i>	NE	Endemik Değil
330		<i>Helophorus brevipalpis</i>	NE	Endemik Değil
331		<i>Helophorus daedalus</i>	NE	Endemik Değil
332		<i>Helophorus discrepans</i>	NE	Endemik Değil
333		<i>Helophorus frater</i>	NE	Endemik Değil
334		<i>Helophorus hilaris</i>	NE	Endemik Değil
335		<i>Helophorus lewisi</i>	NE	Endemik Değil
336		<i>Helophorus nanus</i>	NE	Endemik Değil
337		<i>Helophorus nubilus</i>	NE	Endemik Değil
338	Maraş Arı Atmacagüvesi	<i>Hemaris syra</i>	NE	Endemik Değil
339		<i>Heteracris pterosticha</i>	NE	Endemik Değil
340		<i>Heteracris pterosticha</i>	NE	Endemik Değil
341		<i>Heteralonia suffusa</i>	NE	Endemik Değil
342		<i>Heteralonia suffusa</i>	NE	Endemik Değil
343	Beyaz Bandlı Karamelek	<i>Hipparchia parisatis</i>	LC	Endemik Değil
344	Anadolu Kızılmeleği	<i>Hipparchia pellucida</i>	LC	Endemik Değil
345	Büyük Karamelek	<i>Hipparchia syriaca</i>	LC	Endemik Değil
346		<i>Hobbya stenonota</i>	NE	Endemik Değil
347		<i>Holcogaster fibulata</i>	NE	Endemik Değil
348		<i>Homodela ismenia</i>	NE	Endemik Değil
349		<i>Homoeosoma nimbillum</i>	NE	Endemik Değil
350		<i>Hoplodrina superstes</i>	NE	Endemik Değil
351		<i>Hungarohydracarus subterraneus</i>	NE	Endemik Değil
352		<i>Hybomischos septemcinctorius</i>	NE	Endemik Değil
353		<i>Hydrachna globosa</i>	NE	Endemik Değil
354		<i>Hydrachna processifera</i>	NE	Endemik Değil
355		<i>Hydrachna skorikowi</i>	NE	Endemik Değil
356		<i>Hydraena beyarslani</i>	NE	Endemik Değil
357		<i>Hydraena subgrandis</i>	NE	Endemik Değil
358		<i>Hydraena tauricola</i>	NE	Endemik Değil
359		<i>Hydrobius arcticus</i>	NE	Endemik Değil
360		<i>Hydrobius fuscipes</i>	NE	Endemik Değil
361		<i>Hydrochara dichorama</i>	NE	Endemik Değil
362		<i>Hydrochara dichroma</i>	NE	Endemik Değil
363		<i>Hydrochoreutes krameri</i>	NE	Endemik Değil
364		<i>Hydrochus flavipennis</i>	NE	Endemik Değil
365		<i>Hydrochus flavipennis</i>	NE	Endemik Değil
366		<i>Hydrochus ibericus</i>	NE	Endemik Değil
367		<i>Hydrodroma despiciens</i>	NE	Endemik Değil
368		<i>Hydrodroma torrenticola</i>	NE	Endemik Değil
369		<i>Hydroporus kozlovskii</i>	NE	Endemik Değil
370		<i>Hydryphantes crassipalpis</i>	NE	Endemik Değil
371		<i>Hydryphantes dispar</i>	NE	Endemik Değil
372		<i>Hydryphantes ruber</i>	NE	Endemik Değil
373		<i>Hygrobates bucharicus</i>	NE	Endemik Değil
374		<i>Hygrobates calliger</i>	NE	Endemik Değil
375		<i>Hygrobates fluviatilis</i>	NE	Endemik Değil
376		<i>Hygrobates longipalpis</i>	NE	Endemik Değil
377		<i>Hygrobates longiporus</i>	NE	Endemik Değil
378		<i>Hygrobates nigromaculatus</i>	NE	Endemik Değil
379		<i>Hygrobates quanaticola</i>	NE	Endemik Değil
380		<i>Hygrobates trigonicus</i>	NE	Endemik Değil
381		<i>Hyles euphorbiae</i>	NE	Endemik Değil
382		<i>Hypena munitalis</i>	NE	Endemik Değil
383	Esmerperi	<i>Hyponephele lupina</i>	LC	Endemik Değil
384	Küçük Esmerperi	<i>Hyponephele lycan</i>	LC	Endemik Değil
385	Ağrı Esmerperisi	<i>Hyponephele wagneri</i>	LC	Endemik Değil
386		<i>Ilybius fuliginosus</i>	NE	Endemik Değil
387		<i>Ilybius fuliginosus</i>	NE	Endemik Değil
388	Erik Kırlangıçkuyruğu	<i>Iphiclides podalirius</i>	LC	Endemik Değil
389	İspanyol Kraliçesi	<i>Issoria lathonia</i>	LC	Endemik Değil
390		<i>Itoplectis alternans</i>	NE	Endemik Değil
391		<i>Javalbia turcica</i>	NE	Endemik Değil
392		<i>Kongsbergia persica</i>	NE	Endemik Değil
393		<i>Krendowskia latissima</i>	NE	Endemik Değil
394		<i>Laccobius gracilis</i>	NE	Endemik Değil
395		<i>Laccobius gracilis</i>	NE	Endemik Değil
396		<i>Laccobius hindukuschi</i>	NE	Endemik Değil

397		<i>Laccobius hindukuschi</i>	NE	Endemik Değil
398		<i>Laccobius simulatrix</i>	NE	Endemik Değil
399		<i>Laccobius striatulus</i>	NE	Endemik Değil
400		<i>Laccobius syriacus</i>	NE	Endemik Değil
401	Lampides	<i>Lampides boeticus</i>	LC	Endemik Değil
402	Iran Kavak Atmacagüvesi	<i>Laothoe populeti</i>	NE	Endemik Değil
403		<i>Larinus curtus</i>	NE	Endemik Değil
404		<i>Larinus onopordi</i>	NE	Endemik Değil
405		<i>Larinus turbinatus</i>	NE	Endemik Değil
406		<i>Lasiacantha hedenborgii</i>	NE	Endemik Değil
407		<i>Lasiocampa grandis</i>	NE	Endemik Değil
408		<i>Lasiocampa trifolii</i>	NE	Endemik Değil
409	Esmerboncuk	<i>Lasiommata maera</i>	LC	Endemik Değil
410	Küçük Esmerboncuk	<i>Lasiommata megera</i>	LC	Endemik Değil
411		<i>Lasionycta draudti</i>	NE	Endemik Değil
412		<i>Latoia inexpectata</i>	NE	Endemik Değil
413		<i>Lebertia fimbriata</i>	NE	Endemik Değil
414		<i>Lebertia glabra</i>	NE	Endemik Değil
415		<i>Lebertia insignis</i>	NE	Endemik Değil
416		<i>Lebertia longiseta</i>	NE	Endemik Değil
417		<i>Lebertia maculosa</i>	NE	Endemik Değil
418		<i>Lebertia minutipalpis</i>	NE	Endemik Değil
419		<i>Lebertia porosa</i>	NE	Endemik Değil
420		<i>Lebertia subtilis</i>	NE	Endemik Değil
421		<i>Ledermuelleriopsis ayyildizi</i>	NE	Endemik Değil
422		<i>Lemonia peilei</i>	NE	Endemik Değil
423	Narinormanbeyazı	<i>Leptidea sinapis</i>	LC	Endemik Değil
424	İpekkanat	<i>Leucoma salicis</i>	NE	Endemik Değil
425		<i>Libellula depressa</i>	NE	Endemik Değil
426		<i>Limnesia fulgida</i>	NE	Endemik Değil
427		<i>Limnesia koenikei</i>	NE	Endemik Değil
428		<i>Limnesia undulata</i>	NE	Endemik Değil
429		<i>Limnesia walteri</i>	NE	Endemik Değil
430		<i>Limnolegeria longiseta</i>	NE	Endemik Değil
431		<i>Limnophyes pusillus</i>	NE	Endemik Değil
432		<i>Linnaemya comta</i>	NE	Endemik Değil
433		<i>Linnaemya impudica</i>	NE	Endemik Değil
434		<i>Lithobius nigripalpis</i>	NE	Endemik Değil
435		<i>Lixus angustatus</i>	NE	Endemik Değil
436		<i>Lixus cardui</i>	NE	Endemik Değil
437		<i>Lophyridia fischeri</i>	NE	Endemik Değil
438		<i>Luperina diversa</i>	NE	Endemik Değil
439	Büyük Morbakırgüzeli	<i>Lycaena alciphron</i>	LC	Endemik Değil
440	Anadolu Ateşgüzeli	<i>Lycaena asabinus</i>	LC	Endemik Değil
441	Fıratbakırgüzeli	<i>Lycaena euphratica</i>	DD	Endemik
442	Alevateşgüzeli	<i>Lycaena kefersteinii</i>	NE	Endemik Değil
443	Beneklibakırgüzeli	<i>Lycaena phlaeas</i>	LC	Endemik Değil
444	Küçükateşgüzeli	<i>Lycaena thersamon</i>	LC	Endemik Değil
445	Dağateşi	<i>Lycaena thetis</i>	LC	Endemik Değil
446	İslibakırgüzeli	<i>Lycaena tityrus</i>	LC	Endemik Değil
447		<i>Lydus tarsalis</i>	NE	Endemik Değil
448		<i>Lydus tenuitarsis</i>	NE	Endemik Değil
449		<i>Lygaeosoma sardeum</i>	NE	Endemik Değil
450		<i>Lygephila craccae</i>	NE	Endemik Değil
451		<i>Lygephila ludicra</i>	NE	Endemik Değil
452		<i>Lygephila schachti</i>	NE	Endemik Değil
453		<i>Lygephila subpicata</i>	NE	Endemik Değil
454	Çingeneğüvesi	<i>Lymantria dispar</i>	NE	Endemik Değil
455		<i>Lythria purpuraria</i>	NE	Endemik Değil
456	Güvercinkuyruklu Atmacagüvesi	<i>Macroglossum stellatarum</i>	NE	Endemik Değil
457		<i>Macrophya cyrus</i>	NE	Endemik Değil
458		<i>Macrophya diversipes</i>	NE	Endemik Değil
459		<i>Macrophya postica</i>	NE	Endemik Değil
460		<i>Macrophya rufipes</i>	NE	Endemik Değil
461		<i>Malacosoma alpicola</i>	NE	Endemik Değil
462		<i>Malacosoma castrensis</i>	NE	Endemik Değil
463		<i>Malacosoma neustrium</i>	NE	Endemik Değil
464		<i>Mallosia imperatrix</i>	NE	Endemik Değil

465	Çayiresmeri	<i>Maniola jurtina</i>	LC	Endemik Değil
466	Doğu Çayiresmeri	<i>Maniola telmessia</i>	LC	Endemik Değil
467		<i>Margelana flavidior</i>	NE	Endemik Değil
468	Meşe Atmacagüvesi	<i>Marumba quercus</i>	NE	Endemik Değil
469		<i>Mecyna auralis</i>	NE	Endemik Değil
470		<i>Megalonotus colon</i>	NE	Endemik Değil
471		<i>Meganola togatulalis</i>	NE	Endemik Değil
472		<i>Megascolia maculata</i>	NE	Endemik Değil
473	Karamelike	<i>Melanargia syriaca</i>	DD	Endemik Değil
474		<i>Melanogryllus desertus</i>	NE	Endemik Değil
475		<i>Melanogryllus desertus</i>	NE	Endemik Değil
476	İparhan	<i>Melitaea cinxia</i>	LC	Endemik Değil
477	Benekli İparhan	<i>Melitaea didyma</i>	LC	Endemik Değil
478	Güzel İparhan	<i>Melitaea fascelis</i>	NE	Endemik Değil
479	Cezayirli İparhan	<i>Melitaea punica</i>	NE	Endemik Değil
480		<i>Merodon aberrans</i>	NE	Endemik Değil
481		<i>Metopodicha ernesti</i>	NE	Endemik Değil
482		<i>Mideopsis orbicularis</i>	NE	Endemik Değil
483		<i>Monatractides aberratus</i>	NE	Endemik Değil
484		<i>Monatractides lusitanicus</i>	NE	Endemik Değil
485		<i>Monatractides madritensis</i>	NE	Endemik Değil
486		<i>Monatractides stadleri</i>	NE	Endemik Değil
487		<i>Monodontomerus aereus</i>	NE	Endemik Değil
488		<i>Monosteira lobulifera</i>	NE	Endemik Değil
489		<i>Monosteira uncostata</i>	NE	Endemik Değil
490	Suriye Zıpzıpı	<i>Muschampia nomas</i>	NE	Endemik Değil
491	Pogge Zıpzıpı	<i>Muschampia poggei</i>	LC	Endemik Değil
492		<i>Muzimes dersimensis</i>	NE	Endemik Değil
493		<i>Mylabris apicenigra</i>	NE	Endemik Değil
494		<i>Mylabris cincta</i>	NE	Endemik Değil
495		<i>Mylabris fabricii</i>	NE	Endemik Değil
496		<i>Mylabris festiva</i>	NE	Endemik Değil
497		<i>Mylabris fusca</i>	NE	Endemik Değil
498		<i>Mylabris humerosa</i>	NE	Endemik Değil
499		<i>Mylabris suturalis</i>	NE	Endemik Değil
500		<i>Mylabris zebraea</i>	NE	Endemik Değil
501		<i>Mythimna ferrago</i>	NE	Endemik Değil
502		<i>Mythimna l-album</i>	NE	Endemik Değil
503		<i>Nemoraea pellucida</i>	NE	Endemik Değil
504		<i>Neumania deltoides</i>	NE	Endemik Değil
505		<i>Neumania imitata</i>	NE	Endemik Değil
506		<i>Neumania uncinata</i>	NE	Endemik Değil
507		<i>Nilotonia longipora</i>	NE	Endemik Değil
508		<i>Nilotonia tegulata</i>	NE	Endemik Değil
509		<i>Nilotonia turcica</i>	NE	Endemik Değil
510		<i>Noctua fimbriata</i>	NE	Endemik Değil
511		<i>Notostaurus anatolicus</i>	NE	Endemik Değil
512	Sarı Ayaklı Nimfalis	<i>Nymphalis xanthomelas</i>	LC	Endemik Değil
513		<i>Ocnogyna herrichi</i>	NE	Endemik Değil
514		<i>Oedipoda aurea</i>	NE	Endemik Değil
515		<i>Oedipoda caeruleascens</i>	NE	Endemik Değil
516		<i>Oedipoda miniata</i>	NE	Endemik Değil
517		<i>Omphalophana durnalayana</i>	NE	Endemik Değil
518		<i>Opigena polygona</i>	NE	Endemik Değil
519		<i>Ormyrus bingoeliensis</i>	NE	Endemik Değil
520		<i>Ormyrus nitidulus</i>	NE	Endemik Değil
521		<i>Orthostixis cribraria</i>	NE	Endemik Değil
522		<i>Oxus angustipositus</i>	NE	Endemik Değil
523		<i>Oxus hastatus</i>	NE	Endemik Değil
524		<i>Oxythyrea cinctella</i>	NE	Endemik Değil
525		<i>Paratendipes demirsoyus</i>	NE	Endemik Değil
526	Dumanliapollo	<i>Parnassius mnemosyne</i>	LC	Endemik Değil
527		<i>Parocneria detrita</i>	NE	Endemik Değil
528		<i>Perla pallida</i>	NE	Endemik Değil
529		<i>Phaeostigma pontica</i>	NE	Endemik Değil
530		<i>Phalera bucephala</i>	NE	Endemik Değil
531		<i>Phalera bucephaloides</i>	NE	Endemik Değil
532		<i>Philipomyia aprica</i>	NE	Endemik Değil

533		<i>Phlogophora scita</i>	NE	Endemik Değil
534	Tarçın Ayıgüvesi	<i>Phragmatobia fuliginosa</i>	NE	Endemik Değil
535		<i>Phryno vetula</i>	NE	Endemik Değil
536		<i>Phyllodesma tremulifolium</i>	NE	Endemik Değil
537		<i>Physatocheila municeps</i>	NE	Endemik Değil
538	Büyük Beyazmelek	<i>Pieris brassicae</i>	LC	Endemik Değil
539	Dağbeyazmeleği	<i>Pieris ergane</i>	LC	Endemik Değil
540	Yalancı Beyazmelek	<i>Pieris pseudorapae</i>	LC	Endemik Değil
541	Küçük Beyazmelek	<i>Pieris rapae</i>	LC	Endemik Değil
542		<i>Pimelia repleta</i>	NE	Endemik Değil
543		<i>Piona carnea</i>	NE	Endemik Değil
544		<i>Piona conglobata</i>	NE	Endemik Değil
545		<i>Piona nodata</i>	NE	Endemik Değil
546		<i>Piona obturbans</i>	NE	Endemik Değil
547		<i>Piona pusilla</i>	NE	Endemik Değil
548		<i>Pionopsis lutescens</i>	NE	Endemik Değil
549	Doğulu Esmergöz	<i>Plebejus carmon</i>	LC	Endemik Değil
550	Anadolu Esmergözü	<i>Plebejus modicus</i>	NE	Endemik Değil
551		<i>Plusidia cheiranthi</i>	NE	Endemik Değil
552		<i>Podalonia ebenina</i>	NE	Endemik Değil
553		<i>Podalonia hirsuta</i>	NE	Endemik Değil
554		<i>Poecilimon armeniacus</i>	NE	Endemik Değil
555	Çokgözlü Esmer	<i>Polyommatus agestis</i>	LC	Endemik Değil
556	Çokgözlü Amanda	<i>Polyommatus amandus</i>	LC	Endemik Değil
557	Çokgözlü Anadolütüylüsü	<i>Polyommatus antidolus</i>	DD	Endemik Değil
558	Çokgözlü Gökması	<i>Polyommatus bellargus</i>	LC	Endemik Değil
559	Çokgözlü Güzelması	<i>Polyommatus bellis</i>	NE	Endemik Değil
560	Çokgözlü Rusması	<i>Polyommatus coelestinus</i>	LC	Endemik Değil
561	Çokgözlü Yalancıçilli	<i>Polyommatus corydonius</i>	LC	Endemik Değil
562	Çokgözlü Dafnis	<i>Polyommatus daphnis</i>	LC	Endemik Değil
563	Çokgözlü Mavi	<i>Polyommatus icarus</i>	LC	Endemik Değil
564	Çokgözlü Gümüşması	<i>Polyommatus loewii</i>	LC	Endemik Değil
565	Küçük Benekliemelek	<i>Pontia chloridice</i>	LC	Endemik Değil
566	Yeni Benekliemelek	<i>Pontia edusa</i>	LC	Endemik Değil
567		<i>Priocnemis sulci</i>	NE	Endemik Değil
568		<i>Priocnemis vulgaris</i>	NE	Endemik Değil
569		<i>Pristomerus armatus</i>	NE	Endemik Değil
570		<i>Probaticus corrugatus</i>	NE	Endemik Değil
571		<i>Procloeon pulchrum</i>	NE	Endemik Değil
572		<i>Protaetia funebris</i>	NE	Endemik Değil
573		<i>Protexarnis opisoleuca</i>	NE	Endemik Değil
574		<i>Protzia rotunda</i>	NE	Endemik Değil
575		<i>Psacasta exanthematica</i>	NE	Endemik Değil
576		<i>Psammotettix striatus</i>	NE	Endemik Değil
577	Anadolu Yalancıcadısı	<i>Pseudochazara anthelea</i>	LC	Endemik Değil
578	Levantin Yalancıcadısı	<i>Pseudochazara pelopea</i>	LC	Endemik Değil
579	Turan Yalancıcadısı	<i>Pseudochazara telephassa</i>	LC	Endemik Değil
580	Himalayamavisi	<i>Pseudophilotes vicrama</i>	LC	Endemik Değil
581		<i>Pteromalus bifoveolatus</i>	NE	Endemik Değil
582		<i>Pterostoma palpinum</i>	NE	Endemik Değil
583		<i>Purpuricenusa dalmatinus</i>	NE	Endemik Değil
584		<i>Pygopleurus cyanescens</i>	NE	Endemik Değil
585		<i>Pyralis regalis</i>	NE	Endemik Değil
586		<i>Pyrgomorpha guentheri</i>	NE	Endemik Değil
587	İspanyol Zıpzıpı	<i>Pyrgus armoricanus</i>	LC	Endemik Değil
588	Ege Zıpzıpı	<i>Pyrgus melotis</i>	LC	Endemik Değil
589	Zeytuni Zıpzıp	<i>Pyrgus serratulae</i>	LC	Endemik Değil
590	Sarıbandlı Zıpzıp	<i>Pyrgus sidae</i>	LC	Endemik Değil
591		<i>Pyropteron triannuliformis</i>	NE	Endemik Değil
592	Mormeşe	<i>Quercusia quercus</i>	NE	Endemik Değil
593		<i>Raphidia ambigua</i>	NE	Endemik Değil
594		<i>Rhegmatophila alpina</i>	NE	Endemik Değil
595		<i>Rhithrogena caucasica</i>	NE	Endemik Değil
596		<i>Rhithrogena znojkoii</i>	NE	Endemik Değil
597		<i>Rhogogaster chlorosoma</i>	NE	Endemik Değil
598		<i>Rhyacia nyctymerides</i>	NE	Endemik Değil
599		<i>Rhynchites hungaricus</i>	NE	Endemik Değil
600		<i>Rhyparochromus sanguineus</i>	NE	Endemik Değil

601		<i>Saga ephippigera</i>	NE	Endemik Değil
602		<i>Sagittalata perla</i>	NE	Endemik Değil
603	Kaan Gülpembesi	<i>Saturnia caecigena</i>	NE	Endemik Değil
604	Büyük Kaan	<i>Saturnia pyri</i>	NE	Endemik Değil
605	Sevbeni	<i>Satyrrium abdominalis</i>	LC	Endemik Değil
606	Büyük Sevbeni	<i>Satyrrium ilicis</i>	LC	Endemik Değil
607	Mavi Benekli Sevbeni	<i>Satyrrium zabni</i>	LC	Endemik Değil
608	Anadolu Pirireisi	<i>Satyrus favonius</i>	LC	Endemik Değil
609		<i>Scambus brevicornis</i>	NE	Endemik Değil
610		<i>Scopaeus gracilis</i>	NE	Endemik Değil
611		<i>Semnosia herminae</i>	NE	Endemik Değil
612		<i>Semnosia imperatrix</i>	NE	Endemik Değil
613		<i>Senometopia separata</i>	NE	Endemik Değil
614		<i>Sideridis lampra</i>	NE	Endemik Değil
615		<i>Spatialia argentina</i>	NE	Endemik Değil
616		<i>Sperchon ayyildizi</i>	NE	Endemik Değil
617		<i>Sperchon clupeifer</i>	NE	Endemik Değil
618		<i>Sperchon compactilis</i>	NE	Endemik Değil
619		<i>Sperchon denticulatus</i>	NE	Endemik Değil
620		<i>Sperchon glandulosus</i>	NE	Endemik Değil
621		<i>Sperchon hispidus</i>	NE	Endemik Değil
622		<i>Sperchon oezkani</i>	NE	Endemik Değil
623		<i>Sperchon papillosus</i>	NE	Endemik Değil
624		<i>Sperchon setiger</i>	NE	Endemik Değil
625		<i>Sperchon squamosus</i>	NE	Endemik Değil
626		<i>Sperchon tarnogradskii</i>	NE	Endemik Değil
627		<i>Sperchonopsis verrucosa</i>	NE	Endemik Değil
628		<i>Sphecodes ephippius</i>	NE	Endemik Değil
629		<i>Sphecodes gibbus</i>	NE	Endemik Değil
630		<i>Sphingonotus exornatus</i>	NE	Endemik Değil
631		<i>Sphingonotus turcicus</i>	NE	Endemik Değil
632	Kızıl Zıpzip	<i>Spialia orbifer</i>	LC	Endemik Değil
633	Acem Zıpzipı	<i>Spialia phlomidis</i>	LC	Endemik Değil
634		<i>Spogostylum isis</i>	NE	Endemik Değil
635		<i>Staudingeria morbosella</i>	NE	Endemik Değil
636		<i>Stauropus fagi</i>	NE	Endemik Değil
637		<i>Stephanitis pyri</i>	NE	Endemik Değil
638		<i>Storchia robustus</i>	NE	Endemik Değil
639		<i>Subcoccinella vigintiquatuorpunctata</i>	NE	Endemik Değil
640		<i>Synanthedon vespiformis</i>	NE	Endemik Değil
641		<i>Syrphoctonus tarsatorius</i>	NE	Endemik Değil
642		<i>Tabanus atropathenicus</i>	NE	Endemik Değil
643		<i>Tabanus bromius</i>	NE	Endemik Değil
644		<i>Tachina fera</i>	NE	Endemik Değil
645		<i>Tachina magnicornis</i>	NE	Endemik Değil
646		<i>Tachysphex angustatus</i>	NE	Endemik Değil
647		<i>Tachysphex psammobius</i>	NE	Endemik Değil
648		<i>Tachysphex pulcher</i>	NE	Endemik Değil
649		<i>Tachysphex subdentatus</i>	NE	Endemik Değil
650		<i>Tanypus kraatzi</i>	NE	Endemik Değil
651	Balkan kaplanı	<i>Tarucus balkanicus</i>	LC	Endemik Değil
652		<i>Tenthredo costata</i>	NE	Endemik Değil
653		<i>Tenthredo zonula</i>	NE	Endemik Değil
654		<i>Tentyria rotundata</i>	NE	Endemik Değil
655		<i>Teratolytta dvoraki</i>	NE	Endemik Değil
656		<i>Tethea ocularis</i>	NE	Endemik Değil
657		<i>Tettigonia caudata</i>	NE	Endemik Değil
658		<i>Thienemannimyia lentiginosa</i>	NE	Endemik Değil
659		<i>Tholera decimalis</i>	NE	Endemik Değil
660	Siyah Antenli Zıpzip	<i>Thymelicus lineolus</i>	LC	Endemik Değil
661	Sarı Antenli Zıpzip	<i>Thymelicus sylvestris</i>	LC	Endemik Değil
662		<i>Tingis grisea</i>	NE	Endemik Değil
663		<i>Tinthia brasiformis</i>	NE	Endemik Değil
664		<i>Tiphys ornatus</i>	NE	Endemik Değil
665	Romanov Gelinciği	<i>Tomares romanovi</i>	LC	Endemik Değil
666		<i>Torrenticola amplexa</i>	NE	Endemik Değil
667		<i>Torrenticola barsica</i>	NE	Endemik Değil
668		<i>Torrenticola breviostris</i>	NE	Endemik Değil

669		<i>Torrenticola jasmineae</i>	NE	Endemik Değil
670		<i>Torrenticola ungeri</i>	NE	Endemik Değil
671		<i>Tortrix viridana</i>	NE	Endemik Değil
672		<i>Trichiura stroehlei</i>	NE	Endemik Değil
673		<i>Trichodes ephippiger</i>	NE	Endemik Değil
674		<i>Trichodes sipylus</i>	NE	Endemik Değil
675	Ni Güvesi	<i>Trichoplusia ni</i>	NE	Endemik Değil
676		<i>Tropidotilla litoralis</i>	NE	Endemik Değil
677		<i>Tropinota hirta suturalis</i>	NE	Endemik Değil
678		<i>Tropinota senicula</i>	NE	Endemik Değil
679		<i>Unionicola crassipes</i>	NE	Endemik Değil
680		<i>Unionicola hankoi</i>	NE	Endemik Değil
681	Dikenkelebeği	<i>Vanessa cardui</i>	LC	Endemik Değil
682		<i>Virgichneumon callicerus</i>	NE	Endemik Değil
683		<i>Watsonalla binaria</i>	NE	Endemik Değil
684		<i>Watsonalla uncinula</i>	NE	Endemik Değil
685		<i>Wheeleria phlomidis</i>	NE	Endemik Değil
686		<i>Xestia pallidago</i>	NE	Endemik Değil
687	Avrupa Odungüvesi	<i>Xylena vetusta</i>	NE	Endemik Değil
688		<i>Zabrus corpulentus</i>	NE	Endemik Değil
689		<i>Zavreliomyia melanura</i>	NE	Endemik Değil
690		<i>Zekelita antiqualis</i>	NE	Endemik Değil
691	Stepfistosu	<i>Zerynthia deyrrollei</i>	LC	Endemik Değil
692		<i>Zodion cinereum</i>	NE	Endemik Değil
693		<i>Zygaena punctum</i>	NE	Endemik Değil
694		<i>Zygaena sedi</i>	NE	Endemik Değil
695		<i>Zyginidia sohrab</i>	NE	Endemik Değil

D.3. Ormanlar, Milli Parklar ve Tabiat Parkları

D.3.1. Ormanlar

İlimizin Orman Varlığı:

Verimli Orman Alanı	: 46.701,0 ha.
Bozuk Orman Alanı	:218.233,0 ha.
Toplam Ormanlık Alan	:264.934,0 ha.
Ormansız Alan	:540.703,0 ha.
Toplam Alan	:805.637,0 ha.

İlimizdeki ormanların mülkiyeti devlete ait olup, Orman Genel Müdürlüğü adına Bingöl Orman İşletme Müdürlüğüne işletilmektedir. Ormanlar, orman amenajman planları ile orman İşletmesince kar amacı güdülmeksizin ormanların devamlılığını sağlamak gayesiyle işletilmektedir. Mevcut ormanların tamamına yakını meşe ağaçlarından oluşan baltalık tarzındaki ormanlardır. Buralardan elde edilen orman emvali genellikle yakacak vasfındaki orman ürünleridir. Yapacak vasfında (Maden direği, tel direği, tomruk, sanayi odunu v.b) orman emvali yok denecek kadar azdır. Odun dışı orman ürünlerine (Reçine, Mantar, Kozalak, Sığla, kekik vs.) ise pek az rastlanmaktadır. Ormanların veriminin azalmasının sebebi aşırı otlatma ve usulsüz faydalanmadır. Ormana yapılan otlatma baskısının azalması ve yapılan ağaçlandırma çalışmaları ile ilimizin orman varlığı her yıl artış göstermektedir. Bingöl ilinin orman envanteri son verilere göre aşağıda çıkarılmıştır.

D.3.2. Milli Parklar

2873 Sayılı Milli Parklar kanununun 2. maddesinde tanımlanan ve bu kanunun 3. maddesi uyarınca belirlenen, müdürlüğümüz sorumluluk alanı içerisinde Milli parklar, Tabiat parkları ve tabiat koruma alanı bulunmamaktadır. Ancak; Bu kanun Çerçevesinde Solhan İlçesinde Yüzen Ada Tabiat Anıtı Mevcuttur. Bu sahanın Geneli 38 ha'dır. Ancak Yüzen Ada Tabiat Anıtının mevcut alanı 400 da'dır. 2003 Yılında Bakanlığımız tarafından tescil edilmiştir. Mevcut Göllün Derinliği 40-60 metre Olduğu Tahmin Edilmektedir. Gölün üzerinde 3 Adet Yüzen Kara Parçası Mevcut Olup Üzerinde Diş budak Ağaçları bulunmaktadır. Bu alanda 2008 yılı içinde çevre düzenleme yapım işi çerçevesinde kır kahvesi, WC, otopark ve seyir terasları yapılmıştır. Solhan İlçesine 17 Km Uzaklığında Bingöl İl Merkezine ise 60 Km' dir.

D.3.3. Tabiat Parkları

Tabiatı koruma alanı olarak ilimiz Kiğı-Yedisu ilçesi sınırları içerisinde yer alan Şeytan Dağları Yaban Hayatını Geliştirme Sahası Yaban Hayatı Koruma Sahası statüsünde olan bu alan, 2003 yılında yürürlükten kaldırılan 3167 sayılı Kara Avcılığı Yasası yerine kabul edilen 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu gereği Bingöl Kiğı Şeytandagları YHGS olarak ilan edilmiştir.

Kiğı Şeytan Dağları Yaban Hayatı Geliştirme Sahası Yedisu ve Kiğı, Tunceli ili Pülümür ilçeleri mülki hudutları içinde kalmaktadır. Saha Yedisu ilçe merkezinin 1 km. güneyinde doğu-batı istikametinde Peri Çayı'nın güneyinde yükselen Şeytan Dağları'nın güney ve kuzey bakıları boyunca uzanmakta olup alan büyüklüğü 24.858,72 hektardır.

D.4. Çayır ve Mera

İlimizin yıllar bazında mera varlığındaki azalmanın en büyük sebebi önceki yıllarda tamamlanmamış kadastro çalışmaları nedeniyle tescil harici alanların da büyük oranda mera olabileceğinin düşünülmesi ve bu şekilde yaklaşık olarak mera varlığı tahmininde bulunulmasıdır. Ayrıca ilde yapılan barajlar, havaalanı, entegre hayvancılık tesisleri gibi mera alanı üzerine kurulan yapılar nedeniyle meralarda azalma yaşanmıştır. Yine kadastro işlemleri hatalı yapılan, normalde köy yerleşimi olan ancak mera olarak görünen alanların düzeltilmesi, köy genişleme alanlarının belirlenmesi, karayolu, demiryolu gibi yatırımlar sonucu mera alanlarında azalmalar yaşanmıştır.

İlimizde mera parsellerine ait ada-parcel numaralarının belirlenmesi ve bu meralara ait özel isimlerin envanterinin çıkarılması çalışması devam etmektedir.

İlimizde yapılan mera tespit tahdit ve tahsis çalışmaları neticelerine göre 250.172 hektar mera bulunmaktadır. Bu meraların yıllar bazında değişimine ilişkin tablo aşağıda verilmiştir.

Çizelge D.66-Bingöl İli Mera varlığı
(Kaynak: Bingöl İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2022)

Yıl	Bingöl
2012	414.407
2013	414.407
2014	414.407
2015	414.407
2016	350.234
2017	350.234
2018	350.234
2019	350.234
2020	350.234
2021	250.172
2022	250.172

Çizelge D.67-İlimizin ilçe bazlı mera varlığı ise aşağıda verilmiştir.
(Kaynak: Bingöl İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2022)

İlçesi	Mera Alanı (Ha)		
	Tespiti Yapılan Mera Alanı (Ha)	Tespiti Yapılmamış Olan Mera Alanı (Ha)	Toplam Mera Alanı (Ha)
Merkez	34.437,29		34.437,29
Adaklı	24.004,15	2.723,97	26.728,12
Genç	19.359,29	7.341,99	26.701,28
Karlıova	65.524,10	33.374,45	98.898,55
Kiğı	11.445,60	1.094,31	12.539,91
Solhan	33.699,97	0,00	33.699,97
Yayladere	3.953,72	0,00	3.953,72
Yedisu	13.213,16	0,00	13.213,16
Toplam	205.637,28	44.534,72	250.172,00

D.5. Sulak Alanlar

İl sınırları içinde **Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü sorumluluğunda olup, henüz "Korunan Alan" statüsünde olmayan ancak koruma altındaki** 1 adet sulak alan (Solhan Yüzen Adalar Tabiat Anıtı) bulunmaktadır. Bingöl İli Solhan İlçesi Hazarşah köyü sınırları içerisinde bulunan Yüzen Adalar Tabiat Anıtı 38 ha alana sahiptir. Gölde suyun üzerinde hareket eden 3 adet ada bulunmaktadır. Adanın üzerinde 4-5 tane bodur ve dişbudak ağacı mevcuttur. Çevredeki bitkiler gölün mevcut suyu ile beslenmektedir. Ada üzerinde bulunan ot kökleri sarılıcı olması nedeniyle toprak tamamen bitki kökleri ile kaynamış ve yapışmış durumdadır. Ayrıca gölün ortasında bulunan adanın yapısı incelendiğinde çayır, ayrık ot ve suda yetişen çeşitli bitkilerin ada üzerinde mevcut olduğu görülmektedir. Yüzen Adalar ender görülen doğal oluşumlardır ve yumuşak yapıdadır zaman içerisinde parçalanma ve kopmalar görülebilir. Günü birlik rekreasyonel tesisleri ve aktiviteler olduğundan dolayı insan baskısı bulunmaktadır.

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

D.6.1. Tabiat Anıtları

İlimiz Solhan ilçesi Hazarşah köyü sınırları içerisinde bulunan Yüzen Adalar Tabiat Anıtı 38 hektar alana sahiptir. Yüzen Adalar Tabiat Anıtında bulunan 3 adet su yüzeyinde hareket eden ada bulunmaktadır. Bu özelliği ile ekosistem bütünlüğü içerisinde peyzaj değeri yüksektir ve sahip olduğu özellikleri ile ulusal düzeyde ender görülen doğal bir oluşumdur. Yüzen Adaların doğal oluşumunun korunması için ada üzerinde çıkılması yasaklanmış olup her türlü güvenlik önlemi alınmıştır.

Resim D.4-Yüzen Adalar Tabiat Anıtından Görüntü

Resim D.5-Yüzen Adalar Tabiat Anıtında Adaların Görünümü

D.6.2. Tabiatı Koruma Alanları

Tabiatı koruma alanı olarak ilimiz Kiğı-Yedisu ilçesi sınırları içerisinde yer alan Şeytan Dağları Yaban Hayatını Geliştirme Sahası Yaban Hayatı Koruma Sahası statüsünde olan bu alan, 2003 yılında yürürlükten kaldırılan 3167 sayılı Kara Avcılığı Yasası yerine kabul edilen 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu gereği Bingöl Kiğı Şeytandağları YHGS olarak ilan edilmiştir.

Kiğı Şeytan Dağları Yaban Hayatı Geliştirme Sahası Yedisu ve Kiğı, Tunceli ili Pülümür ilçeleri mülki hudutları içinde kalmaktadır. Saha Yedisu ilçe merkezinin 1 km. güneyinde doğu-batı istikametinde Peri Çayı'nın güneyinde yükselen Şeytan Dağları'nın güney ve kuzey bakıları boyunca uzanmakta olup alan büyüklüğü 24.858,72 hektardır. Yaban Hayatı Geliştirme Sahası içinde bulunan yaban keçisi (*Capra aegagrus*), Çengel boynuzlu dağ keçisi (*Rupicapra rupicapra*) ve boz ayı (*Ursus arctos*)'nın yaşam alanları ile birlikte korunarak popülasyonlarını artırmak için avlanmanın yasak olduğu alanlar bulunmaktadır. Alandaki yaban keçilerinin ve çengel boynuzlu dağ keçilerinin yaşam ortamlarının korunması, doğal olarak üremelerinin sağlanması, söz konusu türlerin alandaki sayılarının normal popülasyon düzeyine çıkarılması amacıyla koruma yöntemleri uygulanmaktadır.

Resim D.6-Bingöl Kiğı Şeytandağları YHGS uydu görüntüsü

Resim D.7-Bingöl Kiğı Şeytandağları YHGS Yaban Keçileri

İL KODU	İLİ	İLÇESİ	TESCİLDEN DÜŞENLER							
12.00	BİNGÖL	MERKEZ								
SIRA NO:	İLİ	İLÇESİ	ADI	ADRESİ	PAFTA	ADA	PARSEL	GRUP	KURUL ADI	KURUL TARİHİ-SAYI
1	BİNGÖL	MERKEZ	BİNGÖL KALESİ (ŞİMANİ KALESİ) (1. DERECE ARKEOLOJİK SİT)	KÜLTÜR MAHALLESİ	52	757	1'den 34'e kadar	ARKEOLOJİK SİT	ERZURUM KTVKK	14.9.1988-100 TESCİL 8.12.2000-1056 SİT KARARI
2	BİNGÖL	MERKEZ	KALE HARABELERİ (ARKEOLOJİK SİT)	GAYT MEVKİİ				ARKEOLOJİK SİT	ERZURUM KTVKK	4.10.1991-376 TESCİL
3	BİNGÖL	MERKEZ	İŞFAHAN (BEY)CAMİİ	SARAY MAHALLESİ	46-49	477	16	DİNSEL	ERZURUM KTVKK	10.3.2006-258 TESCİL
4	BİNGÖL	MERKEZ	ZULUMTEPE	ÇAVUŞLAR KÖYÜ		230	1	DOĞAL VARLIK	ERZURUM KTVKK	14.9.1988-100 TESCİL
5	BİNGÖL	MERKEZ	GÜVEÇLİ YERLEŞİM ALANI	GÜVEÇLİ KÖYÜ	-	-	1351-1352	KALINTILAR	ERZURUM KTVKK	31.5.2008-972 TESCİL
6	BİNGÖL	MERKEZ	URARTU YOLU	BİNGÖL-ELAZIĞ İL SINIRINDA				KALINTILAR	ERZURUM KTVKK	31.5.2008-973 TESCİL
7	BİNGÖL	MERKEZ	KAPLICALAR (1. VE 3. DERECE DOĞAL SİT)	ILICALAR BELDESİ				DOĞAL SİT	ERZURUM KTVKK	1.6.2005-132 TESCİL
8	BİNGÖL	MERKEZ	KAYA ODALARI	KUŞBURNU KÖYÜ ZAĞ MEVKİİ				KALINTILAR	ERZURUM KTVKK	25.9.2009-1432 TESCİL
9	BİNGÖL	MERKEZ	KALE VE YERLEŞİM ALANI (1.DERECE ARKEOLOJİK SİT)	İNCESU KÖYÜ				ARKEOLOJİK SİT	ERZURUM KTVKK	14.1.2011-2150 TESCİL
10	BİNGÖL	MERKEZ	DİZİKTEPE (SEBETERİAŞ) KALE KALINTISI	KILÇADIR KÖYÜ	K45A-21-D		467	KALINTILAR	ERZURUM KTVKK	20.10.2011-15 TESCİL
11	BİNGÖL	MERKEZ	TARİHİ MEZARLIK	KUŞBURNU KÖYÜ KÖY ALTI MEVKİİ		102	1	KÜLTÜREL	ERZURUM KTVKK	14.06.2012-282 TESCİL
12	BİNGÖL	MERKEZ	SAMANTEPE HÖYÜĞÜ 1.DERECE ARKEOLOJİK SİT	GÜVEÇLİ KÖYÜ			319-324-325-326-327-328-329-330-331 ve (Tescil harici alan)	ARKEOLOJİK SİT	ERZURUM KTVKK	21.02.2013-616 TESCİL
13	BİNGÖL	MERKEZ	ŞEYH AHMET TÜRBESİ	GÖLTEPEŞİ KÖYÜ		104	1	DİNSEL	ERZURUM KTVKK	16.05.2013-753 TESCİL
14	BİNGÖL	MERKEZ	KAYA MEZARI	OĞULDERE KÖYÜ ESKİ KÖY MEVKİİ		102	24	KÜLTÜREL	ERZURUM KTVKK	21.05.2015-1681 TESCİL
15	BİNGÖL	MERKEZ	GARİP KÖYÜ YERLEŞİM ALANI	GARİP KÖYÜ		127	3-4-5	ARKEOLOJİK SİT	ERZURUM KTVKK	30.01.2020/3988-TESCİL
16	BİNGÖL	MERKEZ	OĞULDERE KÖYÜ İBADET ALANI	OĞULDERE KÖYÜ		102	1	DİNSEL	ERZURUM KTVKK	30.01.2020/3989-TESCİL
17	BİNGÖL	MERKEZ	SÜTGÖLÜ KÖYÜ MEZARLIK ALANI	SÜTGÖLÜ KÖYÜ			332	DİNSEL	ERZURUM KTVKK	20.08.2021/4783-TESCİL
18	BİNGÖL	MERKEZ	KARDEŞLER KÖYÜ KAYA ŞAPELİ	KARDEŞLER KÖYÜ		116	1	ŞAPEL	ERZURUM KTVKK	22.02.2022/266-TESCİL
19	BİNGÖL	MERKEZ	GÜVEÇLİ HÖYÜĞÜ	GÜVEÇLİ KÖYÜ		321	1,3,4	ARKEOLOJİK SİT.	ERZURUM KTVKK	28.02.2023/5782-TESCİL

İL KODU	İLİ	İLÇESİ	TESCİLDEN DÜŞENLER									
12.00	BİNGÖL	ADAKLI	ADAKLI									
SIRA NO:	İLİ	İLÇESİ	ADI	ADRESİ	PAFTA	ADA	PARSEL	GRUP	KURUL ADI	KURUL TARİHİ-SAYI	TESCİLDEN DÜŞÜM TARİHİ-SAYI	TÜR
1	BİNGÖL	ADAKLI	ÇEŞME					KÜLTÜREL	GEEAYK	14.5.1982-A3544		ÇEŞME
2	BİNGÖL	ADAKLI	MESCİD					DİNSEL	GEEAYK	14.5.1982-A3544		CAMİİ
3	BİNGÖL	ADAKLI	MEZARLIK ALAN	YELEĞİRMENİ KÖYÜ				MEZARLAR	ERZURUM KTVKK	10.4.2008-885 TESCİL		MEZAR
4	BİNGÖL	ADAKLI	ÇEŞME	YELEĞİRMENİ KÖYÜ KÖY İÇERİSİNDE				KÜLTÜREL	ERZURUM KTVKK	10.4.2008-885 TESCİL		ÇEŞME
5	BİNGÖL	ADAKLI	KÜLİSE	YELEĞİRMENİ KÖYÜ				DİNSEL	ERZURUM KTVKK	10.4.2008-885 TESCİL		KÜLİSE
6	BİNGÖL	ADAKLI	ÇEŞME	BAĞLARPINARI KÖYÜ				KÜLTÜREL	ERZURUM KTVKK	10.4.2008-885 TESCİL		ÇEŞME
7	BİNGÖL	ADAKLI	KÜLİSE KALINTISI	BAĞLARPINARI KÖYÜ				DİNSEL	ERZURUM KTVKK	10.4.2008-885 TESCİL		KÜLİSE
8	BİNGÖL	ADAKLI	ÇİFTE ÇEŞME	BAĞLARPINARI KÖYÜ				KÜLTÜREL	ERZURUM KTVKK	10.4.2008-885 TESCİL		ÇEŞME
9	BİNGÖL	ADAKLI	CAMİİ	BAĞLARPINARI KÖYÜ				DİNSEL	ERZURUM KTVKK	10.4.2008-885 TESCİL		CAMİİ
10	BİNGÖL	ADAKLI	MEZARLIK ALAN	BAĞLARPINARI KÖYÜ				MEZARLAR	ERZURUM KTVKK	10.4.2008-885 TESCİL		MEZAR
11	BİNGÖL	ADAKLI	KESME TAŞ HAVUZ	BAĞLARPINARI KÖYÜ				KÜLTÜREL	ERZURUM KTVKK	10.4.2008-885 TESCİL		HAVUZ
12	BİNGÖL	ADAKLI	SATIL YAZICI EVİ	BAĞLARPINARI KÖYÜ				SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	ERZURUM KTVKK	10.4.2008-885 TESCİL		KONUT
13	BİNGÖL	ADAKLI	ŞEYH HACI YUSUF TÜRBESİ	YELEĞİRMENİ KÖYÜ				DİNSEL	ERZURUM KTVKK	27-28.4.1988-44 TESCİL		TÜRBE
14	BİNGÖL	ADAKLI	KAYA ODALARI	KARANLIK CEVİZ MEVKİİ				KALINTILAR	ERZURUM KTVKK	25.9.2009-1433 TESCİL		MEZAR
15	BİNGÖL	ADAKLI	KALE KALINTISI (1.DERECE ARKEOLOJİK SİT)	AYVADÜZÜ KÖYÜ MORGAN MEZRASI				ARKEOLOJİK SİT	ERZURUM KTVKK	31.7.2016-1770 TESCİL		ARKEOLOJİK SİT
16	BİNGÖL	ADAKLI	AKBİNEK KÖYÜ ÇEŞMESİ	AKBİNEK KÖYÜ		121	1	KÜLTÜREL	ERZURUM KTVKK	28.06.2019/0672-TESCİL		ÇEŞME

İL KODU	İLİ	İLÇESİ	TESCİLDEN DÜŞENLER									
12.00	BİNGÖL	GENÇ	GENÇ									
SIRA NO:	İLİ	İLÇESİ	ADI	ADRESİ	PAFTA	ADA	PARSEL	GRUP	KURUL ADI	KURUL TARİHİ-SAYI	TESCİLDEN DÜŞÜM TARİHİ-SAYI	TÜR
1	BİNGÖL	GENÇ	KRAL KIZI KALESİ					ASKERİ	ERZURUM KTVKK ERZURUM KTVKK	15.12.1988-124 TESCİL 25.1.1990-208 KORUMA ALANI		KALE
2	BİNGÖL	GENÇ	KÜMBET	KRAL KIZI KALESİ'NİN 400 M. UZAGINDA				DİNSEL	ERZURUM KTVKK	9.11.1989-191 TESCİL		TÜRBE
3	BİNGÖL	GENÇ	KÜMBET	KRAL KIZI KALESİ'NİN 400 M. UZAGINDA				DİNSEL	ERZURUM KTVKK	9.11.1989-191 TESCİL		TÜRBE
4	BİNGÖL	GENÇ	KALINTILAR	YOLDAŞAN MAHALLESİ				KALINTILAR	ERZURUM KTVKK	25.1.1990-207 TESCİL		KALINTI
5	BİNGÖL	GENÇ	KÜMBET	KRAL KIZI KALESİ'NİN KORUMA ALANI İÇERİSİNDE ÇAYIRTEPE YOLUNUN GÜNEYİNDE TARLA İÇİNDE				DİNSEL	ERZURUM KTVKK	25.1.1990-208 TESCİL		TÜRBE
6	BİNGÖL	GENÇ	DEVEDİZ YAMAÇ YERLEŞİMİ (1.DERECE ARKEOLOJİK SİT)	SERVİ KÖYÜ				ARKEOLOJİK SİT	ERZURUM KTVKK	22.08.2013-878 TESCİL		ARKEOLOJİK SİT
7	BİNGÖL	GENÇ	GARNİZON BİNASI	SELVİ BELDE Sİ GÖZERTEPE KÖYÜ		117	9-9-10-11	İDARİ	ERZURUM KTVKK	24.04.2014-1145 TESCİL		İDARİ
8	BİNGÖL	GENÇ	KALEBİBİ KALE KALINTISI (1.DERECE ARKEOLOJİK SİT)	KALEBİBİ KÖYÜ				ARKEOLOJİK SİT	ERZURUM KTVKK	19.02.2015-1534 TESCİL		ARKEOLOJİK SİT
9	BİNGÖL	GENÇ	ŞEHİTTEPE KÖYÜ YERLEŞİM ALANI	ŞEHİTTEPE KÖYÜ				ARKEOLOJİK SİT	ERZURUM KTVKK	20.07.2018/2236-TESCİL		ARKEOLOJİK SİT
10	BİNGÖL	GENÇ	SERVİ (BAHÇEBAŞI) KALE KALINTISI	BAHÇEBAŞI KÖYÜ				1.DERECE ARKEOLOJİK SİT	ERZURUM KTVKK	30.09.2021/4863-TESCİL		ARKEOLOJİK SİT
11	BİNGÖL	GENÇ	A SAĞGÖZE KÖYÜ SARIM HAVZASI KAYA ÜSTÜ RESİMLER	SAĞGÖZE KÖYÜ				1.DERECE ARKEOLOJİK SİT	ERZURUM KTVKK	22.02.2022-266-TESCİL		ARKEOLOJİK SİT

İL KODU	İli	İLÇESİ			TESCİLDEN DÜŞENLER							
12.00	BİNGÖL	KARLIOVA	KARLIOVA									
SIRA NO:	İli	İLÇESİ	ADI	ADRESİ	PAFTA	ADA	PARSEL	GRUP	KURUL ADI	KURUL TARİHİ-SAYI	TESCİLDEN DÜŞÜM TARİHİ-SAYI	TÜR
1	BİNGÖL	KARLIOVA	AZİZHAN ANITI	SUDURAGI KÖYÜ		128	31	ANIT VE ABİDELER	ERZURUM KTVKK	17.3.1989-133 TESCİL		ANIT
2	BİNGÖL	KARLIOVA	KİLİSE KALINTISI	TOKLULAR KÖYÜ KÖY İÇİ MEVKİİ	9	-	1283	DİNSEL	ERZURUM KTVKK	24.11.2005-211 TESCİL		KİLİSE
3	BİNGÖL	KARLIOVA	MEZARLIK ALANI	ILIPINAR KÖYÜ				MEZARLAR	ERZURUM KTVKK	31.5.2008-973 TESCİL		MEZAR
4	BİNGÖL	KARLIOVA	ZUHRU TEPE KALE KALINTISI	BONCUKGÖZE KÖYÜ				KALINTILAR	ERZURUM KTVKK	31.5.2008-973 TESCİL		KALE
5	BİNGÖL	KARLIOVA	GELOŞKAN KALE KALINTISI	BONCUKGÖZE KÖYÜ				AŞKERİ	ERZURUM KTVKK	31.5.2008-973 TESCİL		KALE
6	BİNGÖL	KARLIOVA	OSMANLI KÖPRÜSÜ	KAYNARPINAR KÖYÜ				KÜLTÜREL	ERZURUM KTVKK	31.5.2008-973 TESCİL		KÖPRÜ
7	BİNGÖL	KARLIOVA	HASANOVA KALESİ I.	HASANOVA KÖYÜ		101	285	LARKEOLOJİK SİT	ERZURUM KTVKK	31.05.2022-5275-TESCİL		LARKEOLOJİK SİT
8	BİNGÖL	KARLIOVA	HASANOVA KALESİ II.	HASANOVA KÖYÜ		101	285	LARKEOLOJİK SİT	ERZURUM KTVKK	31.05.2022-5276-TESCİL		LARKEOLOJİK SİT

İL KODU	İLİ	İLÇESİ	TESCİLDEN DÜŞENLER										
12.00	BİNGÖL	KİĞİ											
SIRA NO:	İLİ	İLÇESİ	ADI	ADRESİ	PAFTA	ADA	PARSEL	GRUP	KURUL ADI	KURUL TARİHİ-SAYI	TESCİLDEN DÜŞÜM TARİHİ-SAYI	TÜR	
1	BİNGÖL	KİĞİ	ŞEYH HACI YUSUF TÜRBESİ	ŞEYH HACI YUSUF TÜRBESİ ADAKLİYA TAŞINADI				DİNSEL	ERZURUM KT VVK	27-28.4.1988-44 TESCİL			
2	BİNGÖL	KİĞİ	SELENE KÖPRÜSÜ (SELENK ÇAYI ÜZERİNDE)	KİĞİ BİNGÖL YOLU				KÜLTÜREL	GEYAK	14.03.1980 -11780 TESCİL		KÖPRÜ	
3	BİNGÖL	KİĞİ	MÜRSEL PAŞA ANITI					ANIT VE ABİDELER	ERZURUM KT VVK	17.3.1989-133 TESCİL		ANIT	
4	BİNGÖL	KİĞİ	KİLİSE (BAZİLİKA)	TOPRAKLI KÖYÜ				DİNSEL	ERZURUM KT VVK	16.2.2001-1075 TESCİL		KİLİSE	
5	BİNGÖL	KİĞİ	KİLİSE	VANK MEZRASI				DİNSEL	ERZURUM KT VVK	16.2.2001-1076 TESCİL		KİLİSE	
6	BİNGÖL	KİĞİ	GÖRGEÇ KALESİ (ARKEOLOJİK SİT)	GÖRGEÇ TEPE Sİ				ARKEOLOJİK SİT	ERZURUM KT VVK	16.2.2001-1077 TESCİL		ARKEOLOJİK SİT	
7	BİNGÖL	KİĞİ	FULTAN HAMAMI	İLÇE MERKEZİ				KÜLTÜREL	ERZURUM KT VVK	16.2.2001-1079 TESCİL		HAMAM	
8	BİNGÖL	KİĞİ	BALABAN BEY CAMİİ	İLÇE MERKEZİ				DİNSEL	ERZURUM KT VVK	16.2.2001-1080 TESCİL		CAMİİ	
9	BİNGÖL	KİĞİ	GÜNEYAĞIN KÖYÜ KİLİSESİ	GÜNEYAĞIN KÖYÜ				DİNSEL	ERZURUM KT VVK	16.2.2001-1081 TESCİL		KİLİSE	
10	BİNGÖL	KİĞİ	ESKİ BELEDİYE BİNASI	İLÇE MERKEZİ KÖPRÜBAŞI MEVKİİ				İDARİ	ERZURUM KT VVK	10.5.2002-1229 TESCİL		İDARİ	
11	BİNGÖL	KİĞİ	ESKİ MEZARLIK ALAN	SIRMAÇEK KÖYÜ ZİYARETTEPE MEVKİİ				MEZARLAR	ERZURUM KT VVK	31.5.2008-973 TESCİL		MEZAR	
12	BİNGÖL	KİĞİ	MEZARLIK ALAN	SIRMAÇEK KÖYÜ				MEZARLAR	ERZURUM KT VVK	31.5.2008-973 TESCİL		MEZAR	
13	BİNGÖL	KİĞİ	ÇANAKCI KÖYÜ KİLİSESİ	ÇANAKCI KÖYÜ		137	3	DİNSEL	ERZURUM KT VVK	31.5.2008-973 TESCİL		KİLİSE	
14	BİNGÖL	KİĞİ	HÖYÜK (1.DERECE ARKEOLOJİK SİT)	EŞME KÖYÜ				ARKEOLOJİK SİT	ERZURUM KT VVK	10.09.2008-1051 TESCİL		HÖYÜK	
15	BİNGÖL	KİĞİ	MEZARLIK ALAN	ÇİÇEKTEPE KÖYÜ		163	1	MEZARLAR	ERZURUM KT VVK	31.10.2009-1492 TESCİL		MEZAR	
16	BİNGÖL	KİĞİ	MEZARLIK ALANI	YAZGÜNÜ KÖYÜ KÖY İÇİ MEVKİİ				MEZARLAR	ERZURUM KT VVK	21.01.2010-1560 TESCİL		MEZAR	
17	BİNGÖL	KİĞİ	CAMİ KALINTISI	YAZGÜNÜ KÖYÜ KÖY İÇİ MEVKİİ				DİNSEL	ERZURUM KT VVK	21.01.2010-1560 TESCİL		CAMİİ	
18	BİNGÖL	KİĞİ	DİĞER KALINTILAR	YAZGÜNÜ KÖYÜ KÖY İÇİ MEVKİİ				KALINTILAR	ERZURUM KT VVK	21.01.2010-1560 TESCİL		KALINTI	
19	BİNGÖL	KİĞİ	MEZARLIK	AÇIKGÜNEY KÖYÜ MEZARLIK TEPE MEVKİİ KÖY YOLUNUN KUZUY BİTİŞİĞİNDEKİ YAMAÇTA				MEZARLAR	ERZURUM KT VVK	21.01.2010-1561 TESCİL		MEZAR	
20	BİNGÖL	KİĞİ	MEZARLIK	AÇIKGÜNEY KÖYÜ ZİYARET MEVKİİ				MEZARLAR	ERZURUM KT VVK	21.01.2010-1562 TESCİL		MEZAR	
21	BİNGÖL	KİĞİ	ŞAPEL	AÇIKGÜNEY KÖYÜ ZİYARET MEVKİİ				DİNSEL	ERZURUM KT VVK	21.01.2010-1562 TESCİL		ŞAPEL	
22	BİNGÖL	KİĞİ	MEZARLIK	AÇIKGÜNEY KÖYÜ KÖY İÇİ MEVKİİ				MEZARLAR	ERZURUM KT VVK	21.01.2010-1563 TESCİL		MEZAR	
23	BİNGÖL	KİĞİ	MANA STIR KALINTISI	ESKİKAVAK KÖYÜ	J44-b-24-b	115	1	KALINTILAR	ERZURUM KVVK	20.10.2011-17 TESCİL		MANASTIR	
24	BİNGÖL	KİĞİ	YAPI KALINTISI	ESKİŞEHİR MAHALLESİ		151	1	KALINTILAR	ERZURUM KVKBK	29.08.2019/3305-TESCİL		YAPI KALINTISI	
25	BİNGÖL	KİĞİ	DÜKKAN	ESKİŞEHİR MAHALLESİ		155	8	İLGRUP TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI	ERZURUM KVKBK	27.09.2022/5456-TESCİL		İLGRUP TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI	
26	BİNGÖL	KİĞİ	DÜKKAN	ESKİŞEHİR MAHALLESİ		156	10	İLGRUP TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI	ERZURUM KVKBK	27.09.2022/5457-TESCİL		İLGRUP TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI	
27	BİNGÖL	KİĞİ	DÜKKAN	ESKİŞEHİR MAHALLESİ		147	3-4	İLGRUP TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI	ERZURUM KVKBK	27.09.2022/5454-TESCİL		İLGRUP TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI	
28	BİNGÖL	KİĞİ	DÜKKAN	ESKİŞEHİR MAHALLESİ		156	9	İLGRUP TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI	ERZURUM KVKBK	27.09.2022/5465-TESCİL		İLGRUP TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI	
29	BİNGÖL	KİĞİ	DÜKKAN	ESKİŞEHİR MAHALLESİ		156	7	İLGRUP TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI	ERZURUM KVKBK	27.09.2022/5459-TESCİL		İLGRUP TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI	
30	BİNGÖL	KİĞİ	DÜKKAN	ESKİŞEHİR MAHALLESİ		156	6	İLGRUP TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI	ERZURUM KVKBK	27.09.2022/5460-TESCİL		İLGRUP TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI	
31	BİNGÖL	KİĞİ	DÜKKAN	ESKİŞEHİR MAHALLESİ		155	12	İLGRUP TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI	ERZURUM KVKBK	27.09.2022/5456-TESCİL		İLGRUP TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI	
32	BİNGÖL	KİĞİ	DÜKKAN	ESKİŞEHİR MAHALLESİ		155	11	İLGRUP TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI	ERZURUM KVKBK	27.09.2022/5458-TESCİL		İLGRUP TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI	
33	BİNGÖL	KİĞİ	DÜKKAN	ESKİŞEHİR MAHALLESİ		155	10	İLGRUP TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI	ERZURUM KVKBK	27.09.2022/5463-TESCİL		İLGRUP TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI	
34	BİNGÖL	KİĞİ	DÜKKAN	ESKİŞEHİR MAHALLESİ		155	9	İLGRUP TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI	ERZURUM KVKBK	27.09.2022/5462-TESCİL		İLGRUP TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI	
35	BİNGÖL	KİĞİ	DÜKKAN	ESKİŞEHİR MAHALLESİ		153	9	İLGRUP TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI	ERZURUM KVKBK	27.09.2022/5461-TESCİL		İLGRUP TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI	
36	BİNGÖL	KİĞİ	DÜKKAN	ESKİŞEHİR MAHALLESİ		153	10	İLGRUP TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI	ERZURUM KVKBK	27.09.2022/5466-TESCİL		İLGRUP TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI	
37	BİNGÖL	KİĞİ	DÜKKAN	ESKİŞEHİR MAHALLESİ		155	7	İLGRUP TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI	ERZURUM KVKBK	27.09.2022/5464-TESCİL		İLGRUP TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI	
38	BİNGÖL	KİĞİ	EV-DÜKKAN	ESKİŞEHİR MAHALLESİ		147	3 VE 4	İLGRUP TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI	ERZURUM KVKBK	27.09.2022/5454-TESCİL		İLGRUP TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI	

İL KODU	İLİ	İLÇESİ	TESCİLDEN DÜŞENLER										
12.00	BİNGÖL	SOLHAN											
SIRA NO:	İLİ	İLÇESİ	ADI	ADRESİ	PAFTA	ADA	PARSEL	GRUP	KURUL ADI	KURUL TARİHİ-SAYI	TESCİLDEN DÜŞÜM TARİHİ-SAYI	TÜR	
1	BİNGÖL	SOLHAN	CANKURTARAN TEPEŞİ					DOĞAL VARLIK	ERZURUM KTVKK	14.9.1988-100 TESCİL		HÖYÜK	
2				MERKEZE TAŞINDI ZULUMTEPE									
3	BİNGÖL	SOLHAN	SOLHAN ANITI					ANIT VE ABİDELER	ERZURUM KTVKK	17.3.1989-133 TESCİL		ANIT	
4	BİNGÖL	SOLHAN	KALE (2.DERECE ARKEOLOJİK SİT)	KALE (GİNE) KÖYÜ				ARKEOLOJİK SİT	ERZURUM KTVKK	5.12.1997-859-TESCİL		ARKEOLOJİK SİT	
5	BİNGÖL	SOLHAN	MEZARLIK	KALE (GİNE) KÖYÜ				MEZARLIK	ERZURUM KTVKK	5.12.1997-859-TESCİL		MEZAR	
6	BİNGÖL	SOLHAN	SARAY (KASR MAGAZİNİ)	KALE (GİNE) KÖYÜ				SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	ERZURUM KTVKK	5.12.1997-859-TESCİL		SARAY	
7	BİNGÖL	SOLHAN	KALE ZİNDANI	KALE (GİNE) KÖYÜ				İDARİ	ERZURUM KTVKK	5.12.1997-859-TESCİL		KALE	
8	BİNGÖL	SOLHAN	CAMİİ	KALE (GİNE) KÖYÜ				DİNSEL	ERZURUM KTVKK	5.12.1997-859-TESCİL		CAMİİ	
9	BİNGÖL	SOLHAN	YÜZEN ADA (1.DERECE DOĞAL SİT)	HAZERŞAH KÖYÜ AKSAKAL GÖL MEZRASI MEVKİİ	12-13	-	1196	DOĞAL SİT	ERZURUM KTVKK	16.2.2001-1078 TESCİL		DOĞAL SİT	
10	BİNGÖL	SOLHAN	MURAT (NORİK) HÖYÜĞÜ (1.DERECE ARKEOLOJİK SİT)	KUYUBAŞI MEVKİİ				ARKEOLOJİK SİT	ERZURUM KTVKK	29.6.2001-1151 TESCİL		ARKEOLOJİK SİT	
11	BİNGÖL	SOLHAN	CAMİİ	YEŞİL OVA MAHALLESİ MEZGET MEVKİİ			264	5	DİNSEL	ERZURUM KTVKK	8.3.2002-1212 TESCİL		CAMİİ
12	BİNGÖL	SOLHAN	MEZARLIK	YENİBAŞAK KÖYÜ DÜZBAŞI MEVKİİ			104	218 (ESKİ 236)	MEZARLIK	ERZURUM KTVKK	28.9.2012-474 TESCİL		MEZAR
13	BİNGÖL	SOLHAN	NAMAZGAH	SÜLÜNKAŞ KÖYÜ				1632	KÜLTÜREL	ERZURUM KTVKK	09.12.2016-2470 TESCİL		NAMAZGAH
14	BİNGÖL	SOLHAN	NORİK-II HÖYÜĞÜ	MURAT KÖYÜ					ARKEOLOJİK SİT	ERZURUM KTVKK	29.08.2018/3303-TESCİL		ARKEOLOJİK SİT
15	BİNGÖL	SOLHAN	ARAKONAK İŞARET KALESİ (1.DERECE ARKEOLOJİK SİT.)	ARAKONAK BELDESİ			128	290	1.DERECE ARKEOLOJİK SİT	ERZURUM KTVKK	31.05.2022-5273-TESCİL		ARKEOLOJİK SİT
16	BİNGÖL	SOLHAN	HAZARŞAH KÖYÜ HAZARŞAH KALESİ	HAZARŞAH KÖYÜ			101	1-846	1.DERECE ARKEOLOJİK SİT	ERZURUM KTVKK	31.05.2022-5274-TESCİL		ARKEOLOJİK SİT
17	BİNGÖL	SOLHAN	ŞİMŞİRPINAR KÖYÜ DİLEKTEPE MEZARLIĞI	ŞİMŞİRPINAR KÖYÜ					KORUNMA ALANI	ERZURUM KTVKK	31.05.2022-5272-TESCİL		KORUNMA ALANI

İL KODU	İLİ	İLÇESİ	TESCİLDEN DÜŞENLER										
12.00	BİNGÖL	YAYLIDERE											
SIRA NO:	İLİ	İLÇESİ	ADI	ADRESİ	PAFTA	ADA	PARSEL	GRUP	KURUL ADI	KURUL TARİHİ-SAYI	TESCİLDEN DÜŞÜM TARİHİ-SAYI	TÜR	
1	BİNGÖL	YAYLIDERE	PARSAGÖR YERLEŞİM ALANI (1. DERECE ARKEOLOJİK SİT)	KALKANLI KÖYÜ		173	1-2-3-4-6	ARKEOLOJİK SİT	ERZURUM KTVKK	25.04.2019/3588-TESCİL		YERLEŞİM ALANI	

İL KODU	İLİ	İLÇESİ	TESCİLDEN DÜŞENLER										
12.00	BİNGÖL	YEDİSU											
SIRA NO:	İLİ	İLÇESİ	ADI	ADRESİ	PAFTA	ADA	PARSEL	GRUP	KURUL ADI	KURUL TARİHİ-SAYI	TESCİLDEN DÜŞÜM TARİHİ-SAYI	TÜR	
1	BİNGÖL	YEDİSU	KONAK	KAŞIKLI KÖYÜ				SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	ERZURUM KTVKK	17.7.2003-1412 TESCİL		KONUT	
2	BİNGÖL	YEDİSU	DİNARBEY KÖYÜ KALESİ	DİNARBEY KÖYÜ				ASKERİ	ERZURUM KTVKK	31.5.2000-973 TESCİL		KALE	
3	BİNGÖL	YEDİSU	GÜZGÜLÜ KİLİSESİ	GÜZGÜLÜ KÖYÜ		106	2	DİNSEL	ERZURUM KTVKK	14.1.2011-2192 TESCİL		KİLİSE	
4	BİNGÖL	YEDİSU	MELİKAN DÜZÜ KURGANI (1.DERECE ARKEOLOJİK SİT)	DÖŞENĞİ MAHALLESİ		235	84-85-86-87	ARKEOLOJİK SİT	ERZURUM KTVKK	27.8.2014-1085 TESCİL		ARKEOLOJİK SİT	
5	BİNGÖL	YEDİSU	TOKMARİK TEPE KALE KALINTISI (1.DERECE ARKEOLOJİK SİT)	DÖŞENĞİ MAHALLESİ		235	116	ARKEOLOJİK SİT	ERZURUM KTVKK	27.8.2014-1086 TESCİL		ARKEOLOJİK SİT	

Resim D.8-Bingöl Kaleönü Kalesi

Resim D.9-Bingöl Gayt Kalıntıları

Resim D.10-Bingöl İsfahan Bey Cami

Resim D.11-Bingöl Zağ Kaya Sığınak Odaları

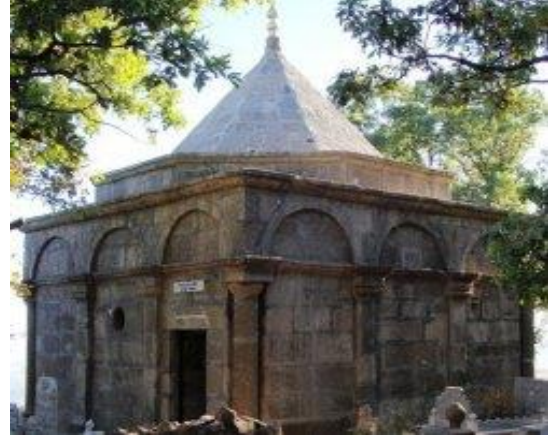
Resim D.12-Bingöl Merkez Zulumtepe

Resim 13-Bingöl Merkez Diziktepe (Sebeterias)

Resim D.14-Bingöl Merkez Oğuldere Kaya Mezarı

Resim 15-Bingöl Merkez Şeyh Ahmet Türbesi

Resim 16-Yedisu Kaşıklı Köyü Konak

Resim 17-Genç Kralkızı Kalesi

Resim D.18-Genç Küba Kümbeti

Resim D.19 Genç Kümbeti

Resim D.20-Solhan Cankurtaran Tepesi

Resim D.21-Solhan Ginç Kaleköy Kalesi

Resim D.22-Solhan Kale Zindanı

Resim D.23-Solhan Şeref Meydanı Şehitlik Anıtı

Resim D.24-Solhan Kaleköy Tarihi Cami

Resim D.25-Solhan Kaleköy Tarihi Mezarlık

Resim D.26-Solhan Yenibaşak Köyü Tarihi Mezarlık

Resim D.27-Karlıova Azizan Şehitlik Anıtı

Resim D.28-Karlıova Toklular Köyü Yıkık Kilise

Resim D.29-Karlıova Geloşkan Kalesi

Resim D.30-Karlıova Osmanlı Köprüsü

Resim D.31-Karlıova Zuhurtepe Kale Kalıntısı

Resim D.32-Kığı Balaban Bey Cami

Resim D.33-Kığı Mürsel Paşa Anıtı

Resim D.34-Kığı Selenk Köprüsü

Resim D.35-Kığı Görgeç Tepesi

D.6.3. Anıt Ağaçlar

D.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri

D.6.5. Doğal Sit Alanları

D.7. Sonuç ve Değerlendirme

Şube Müdürlüğümüz bünyesinde gerçekleştirilen Bingöl ilinin Karasal (orman, bozkır, alpin - subalpin, maki, pseudomaki, kumul, su kenarı, tarım, yerleşim vd.) ve iç su (akarsu, göl, vd.) Ekosistemlerinin Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme İşi hizmet alımı kapsamında ilimizin biyolojik çeşitliliğinin etkin korunması ve sürdürülebilir kullanımının sağlanması, dinamik izlemenin zamansal ve konumsal ekseninde gerçekleştirilmesi ile doğa koruma, doğal kaynak yönetimi ve arazi kullanım planlarının yapılmasında geliştirilecek yatırım projelerinin yönlendirilmesi ve seçeneklerin oluşturulmasına katkı sağlaması hedeflenmekte olup, proje Temmuz 2018 de tamamlanmıştır. Elde edilen ilgili çalışma konularına ait tüm veriler Bakanlığımız tarafından geliştirilen “Nuh’un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri Tabanı”na girilerek CBS ortamında web tabanlı konumsal sunumu, yetkilendirilerek sorgulanması ve haritalanması imkânı sağlanacaktır.

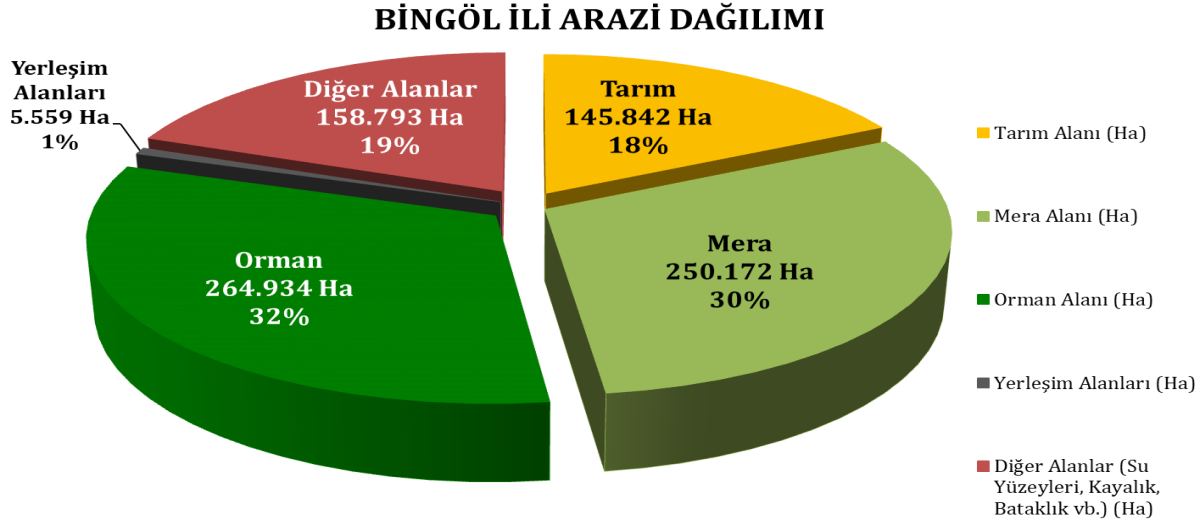
Kaynaklar

<https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/27/Milli-Parklar>
<https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/31/Sulak-Alanlar>
<https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/28/Tabiat-Parklari>
<https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/29/Tabiat-Anitlari>
<https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/30/Tabiat-Koruma-Alanlari>
<https://ockb.csb.gov.tr/>

E. ARAZİ KULLANIMI

E.1. Arazi Kullanım Verileri

İlimizin arazi kullanımına ilişkin grafik aşağıda verilmiştir.

Grafik E.17– 2018 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması

Kaynak: Bingöl İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Bingöl Orman İşletme Müdürlüğü, Bingöl Valiliği, Harita Genel Müdürlüğü, 2021
(2021 çevre durum raporu kontrol edilmesi)

İlimizin arazi kullanımına ilişkin Çizelge aşağıda verilmiştir.

Çizelge E.68-Bingöl ili Arazi Kullanımı

İlçesi	Tarım Alanı (Ha)	Mera Alanı (Ha)	Orman Alanı (Ha)	Yerleşim Alanları (Ha)	Diğer Alanlar (Su Yüzeyleri, Kayalık, Bataklık vb.) (Ha)	Toplam
Merkez	46.825,00	35.500,02	74.162,00	3.202,00	20.187,98	179.877,00
Adaklı	14.508,70	26.728,12	21.076,00	227,03	24.938,15	87.478,00
Genç	24.166,80	26.669,75	74.121,50	318,25	32.581,70	157.858,00
Karlıova	21.713,00	98.898,55	12.000,50	444,26	23.447,69	156.504,00
Kiğı	8.860,30	11.621,30	18.500,00	145,19	9.650,21	48.777,00
Solhan	18.430,00	33.631,54	27.806,00	900,00	32.626,46	113.394,00
Yayladere	3.706,00	3.909,56	18.368,00	158,00	10.552,44	36.694,00
Yedisu	7.632,00	13.213,16	18.900,00	164,00	4.808,84	44.718,00
Toplam	145.841,80	250.172,00	264.934,00	5.558,73	158.793,47	825.300,00

Çizelge e.69– Arazi kullanım sınıflandırması
(<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr>, 2022)

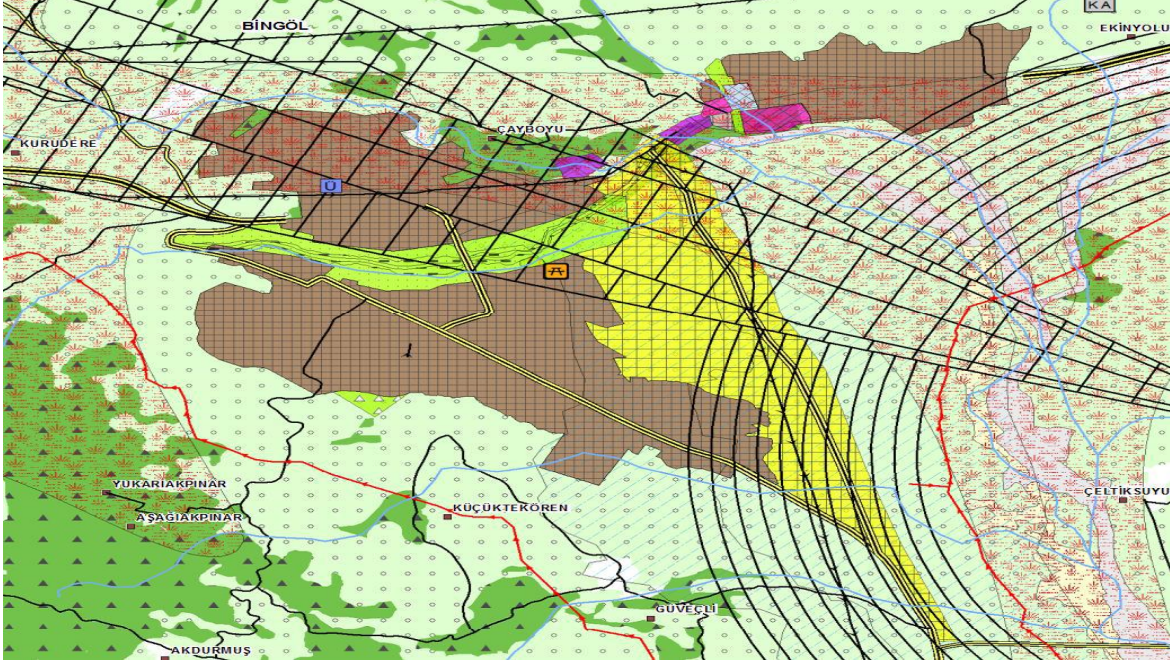
	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ									
	1990		2000		2006		2012		2018	
Arazi Sınıfı	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1) Yapay Alanlar										
2) Tarımsal Alanlar	59.140	%7,27	59.140	%7,27	59.140	%7,27	59.140	%7,27	141.129	19,46
3) Orman ve Yarı Doğal Alanlar										
4) Sulak Alanlar										
5) Su Yapıları										
TOPLAM										

İlimizdeki tarım arazileri kadastrо çalışmalarının tamamlanması nedeniyle 2016 yılından sonra artmıştır.

E.2. Mekânsal Planlama

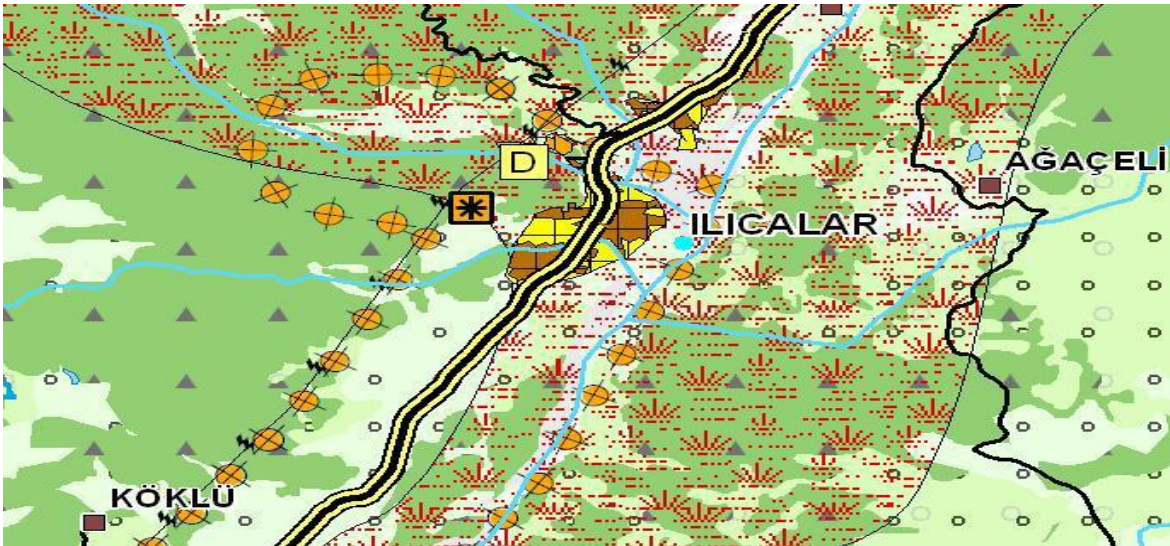
E.2.1. Çevre Düzeni Planı

1. Bingöl Merkez İlçesi

Harita E.5- Bingöl ilinin Çevre Düzeni Planı
(Kaynak, yıl)

2. İlçalar

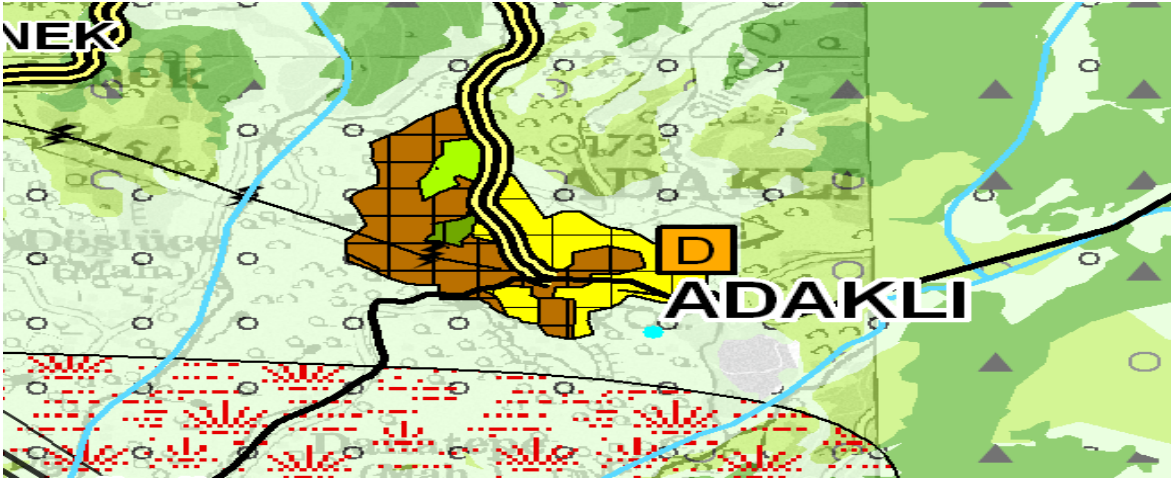
Harita E.6-İlçalar

3.Sancak

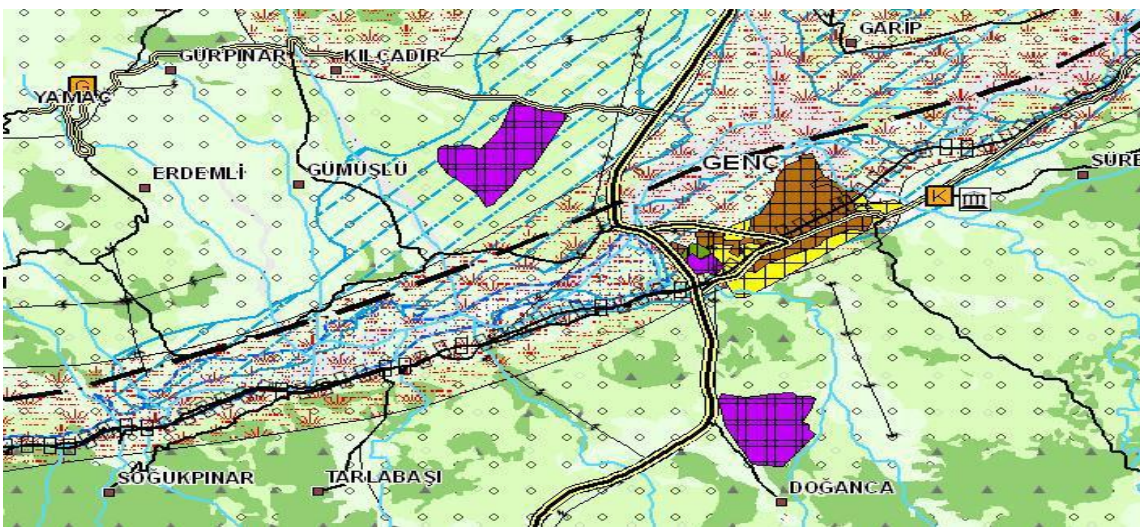
Harita E.7-Sancak

4.Adaklı İlçesi

Harita E.8-Adaklı İlçesi

5. Genç İlçesi

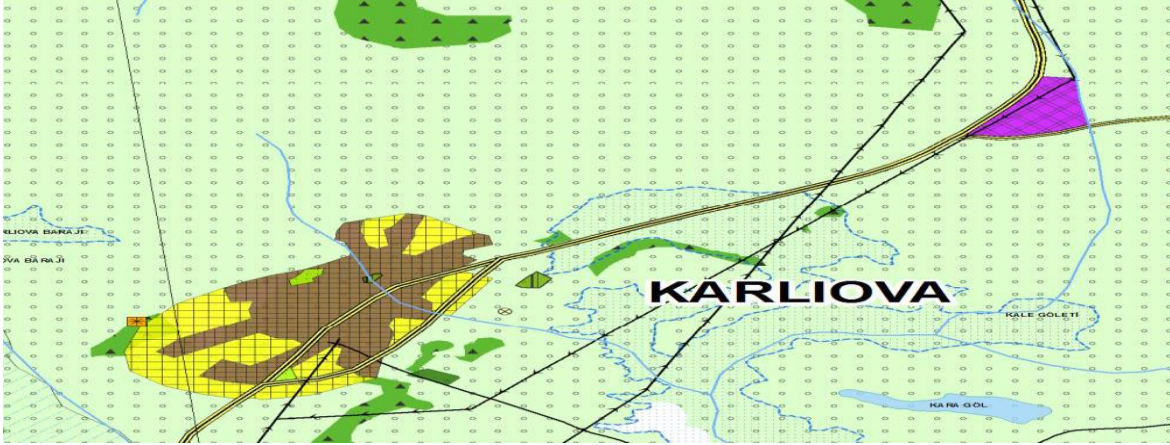
Harita E.9-Genç İlçesi

6.Servi

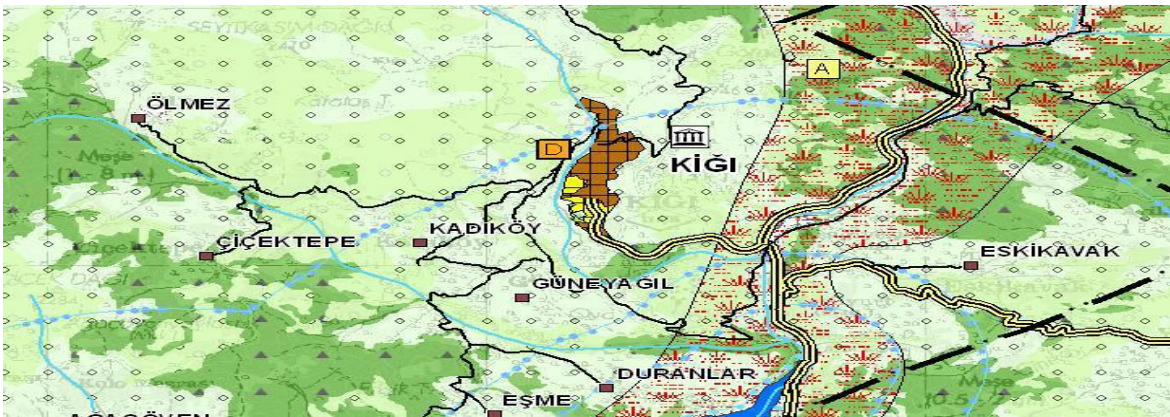
Harita E.10-Servi

7. Karlıova İlçesi

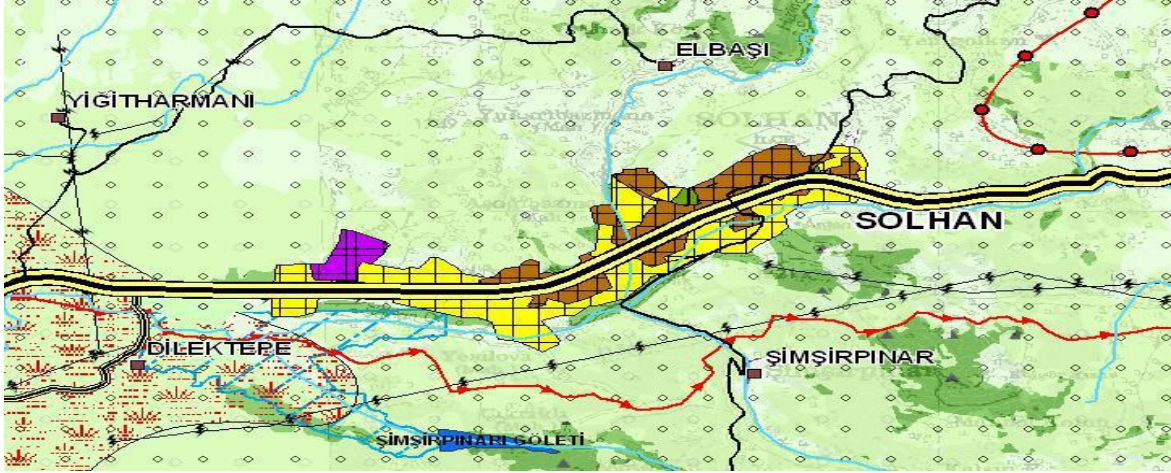
Harita E.11-Karlıova İlçesi

8.Kiğı İlçesi

Harita E.12-Kiğı İlçesi

9. Solhan İlçesi

Harita E.13-Solhan İlçesi

10. Yayladere İlçesi

Harita E.14-Yayladere İlçesi

11. Yedisu İlçesi

Harita E.15-Yedisu İlçesi

E.3. Sonuç ve Değerlendirme

İlk kez 02.04.2012 tarihinde onaylanan Malatya - Elazığ - Bingöl - Tunceli Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planının J42, J43, J46, K39, K40, K42, K43, K45, L40 ve LEJAND Paftaları, Plan Uygulama Hükümleri ve Plan Açıklama Raporunun 3. askı sonrası itiraz onayı 644 sayılı KHK'nın 7. maddesi ve 11.11.2008 tarihli ve 27051 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmelik uyarınca 16.09.2013 tarihinde yapılmıştır.

Malatya-Elazığ-Bingöl-Tunceli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği 644 sayılı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 20.08.2015 tarihinde onaylanmıştır.

16.09.2013 tarihinde onaylanan Malatya - Elazığ - Bingöl - Tunceli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı'nın planlama bölgesindeki illerde gerçekleştirilen askı sürecinde İl Müdürlükleri aracılığı ile veya doğrudan Bakanlığımıza iletilmiş olan itirazlara yönelik yapılan değerlendirmeler sonucunda gelen itirazlara, kurum verilerine ve 6360 sayılı Kanun uyarınca il sınırı büyükşehir sınırı olan Malatya Büyükşehir Belediye Başkanlığı ve Elazığ Belediye Başkanlığı ile yapılan toplantılarda alınan kararlara dayalı olarak; planın uygulanmasında karşılaşılan aksaklıkların giderilmesi ve güncel idari, sosyal ve ekonomik gelişmelerle birlikte ortaya çıkan ve çıkabilecek mekânsal ihtiyaçların planlı bir şekilde yönlendirilerek, sağlıklı gelişmenin ve kentleşmenin sağlanabilmesi amacıyla, J-40, J-41, J-42, J-43, K-38, K-39, K-40, K-42, L-38, L-39, L-40, L-41, L-42, M-39, M-40 nolu plan paftalarında, [plan açıklama raporunda](#) ve [plan uygulama hükümleri](#) genelinde yapılması uygun görülen düzenlemeleri kapsayan Malatya - Elazığ - Bingöl - Tunceli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği 26.10.2015 tarihinde onaylanmıştır.

Malatya-Elazığ-Bingöl-Tunceli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği ([K42 Plan Paftası](#), [Plan Değişikliği Gerekçe Raporu](#)) 644 sayılı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 10.11.2017 tarihinde onaylanmıştır.

Malatya-Elazığ-Bingöl-Tunceli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği ([J40 Plan Paftası](#), [J41 Plan Paftası](#), [K39 Plan Paftası](#), [K40 Plan Paftası](#), [K41 Plan Paftası](#), [L39 Plan Paftası](#), [L40 Plan Paftası](#), [L41 Plan Paftası](#), [L42 Plan Paftası](#), [M40 Plan Paftası](#), [Lejand](#), [Plan Açıklama Raporu](#), [Plan Değişikliği Gerekçe Raporu](#), [Plan Uygulama Hükümleri](#)) 644 sayılı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesi uyarınca Bakanlık

Makamı'nın Olur'u ile 02.02.2018 tarihinde onaylanmıştır.

Malatya-Elazığ-Bingöl-Tunceli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği ([K42 Plan Paftası](#), [Plan Değişikliği Gerekçe Raporu](#)) 644 sayılı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 25.04.2018 tarihinde onaylanmıştır.

Malatya-Elazığ-Bingöl-Tunceli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği ([J41](#), [J42](#), [J43](#), [K41](#), [K42](#), [K43](#), [L42](#) ve [L43](#) Plan Paftaları, [Lejand](#), [Plan Hükümleri](#), [Plan Açıklama Raporu](#), [Plan Değişikliği Gerekçe Raporu](#)) 644 sayılı Çevre,

Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 29.05.2018 tarihinde onaylanmıştır.

Malatya-Elazığ-Bingöl-Tunceli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği ([K42 Plan Paftası](#), [Plan Değişikliği Gerekçe Raporu](#)) 644 sayılı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 13.06.2018 tarihinde onaylanmıştır.

Malatya-Elazığ-Bingöl-Tunceli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği ([L40 ve L41 Plan Paftaları](#), [Plan Hükümleri](#), [Plan Değişikliği Gerekçe Raporu](#)) 644 sayılı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 05.07.2018 tarihinde onaylanmıştır.

Malatya-Elazığ-Bingöl-Tunceli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği ([L39 Plan Paftası](#), [Plan Hükümleri](#), [Plan Değişikliği Gerekçe Raporu](#)) 1. No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca 19.12.2018 tarihinde onaylanmıştır.

Malatya-Elazığ-Bingöl-Tunceli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği ([K38 Plan Paftası](#), [Plan Değişikliği Gerekçe Raporu](#)) 1. No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca 22.08.2019 tarihinde onaylanmıştır.

Kaynaklar

Tarım ve Orman Bakanlığı (<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr/>)
Bingöl Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

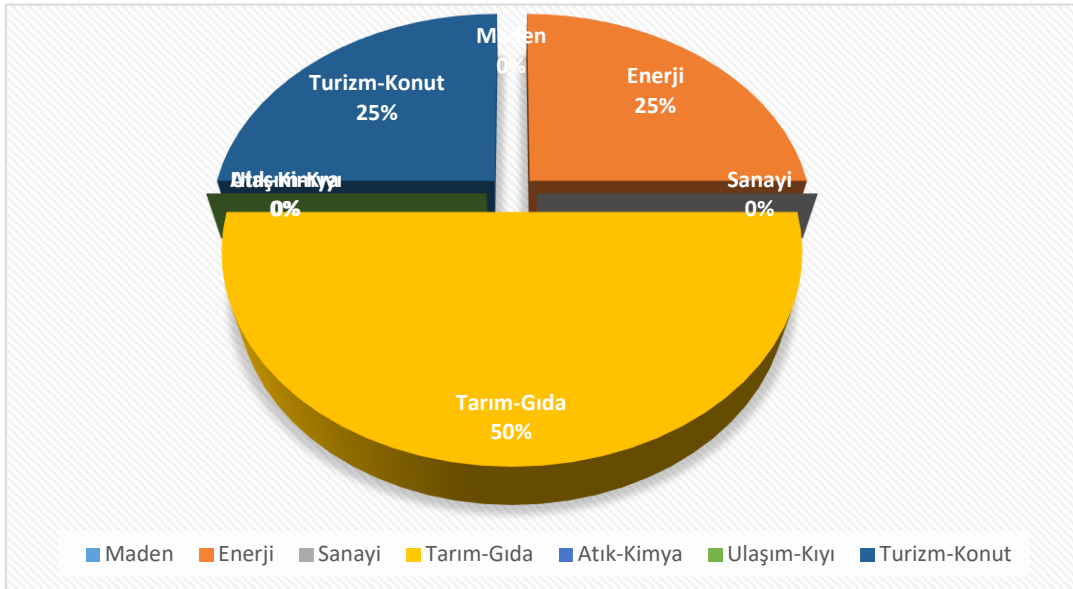
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

F.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi İşlemleri

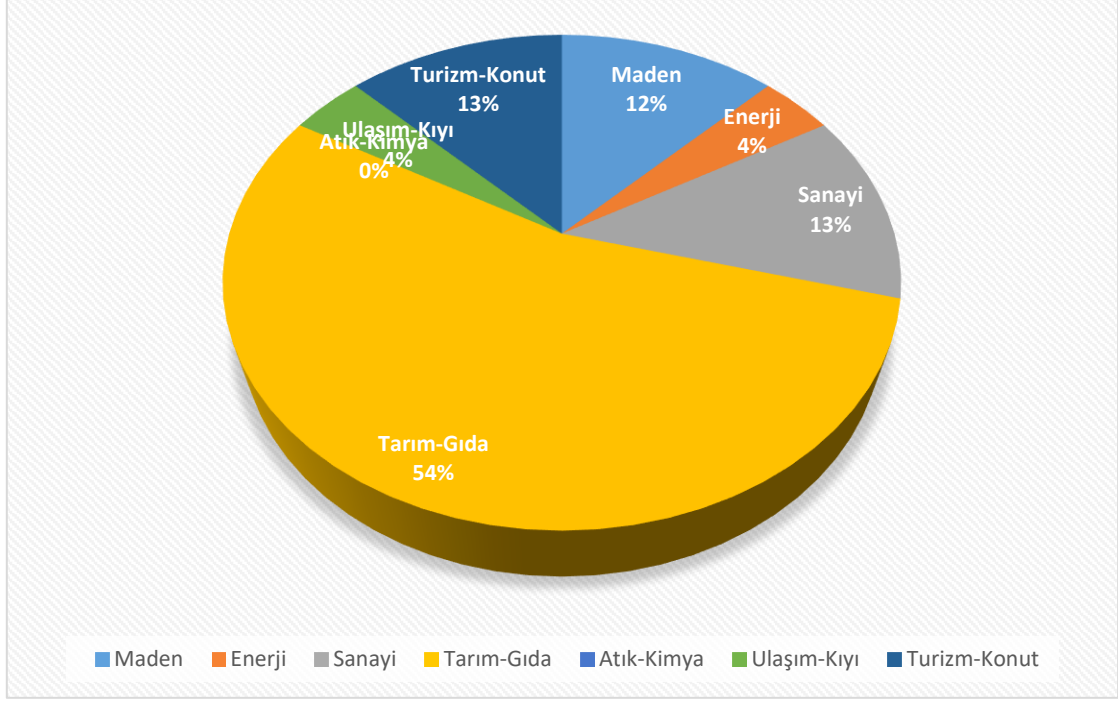
Çizelge F.70– Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2022 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı* (e-ÇED Yazılımı, <https://ced.csb.gov.tr/>, 2022)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	3	2	3	13	0	1	3	25
ÇED Gereklidir	0	0	0	0	0	0	0	0
ÇED Olumlu Kararı	0	1	0	1	0	0	1	3
ÇED Olumsuz Kararı	0	0	0	0	0	0	0	0
İade/İptal	1	1	0	0	0	0	0	2

* ÇED Yönetmeliğine tabi faaliyetlerin bir kısmı birden fazla ili kapsadığı durumlarda her il ayrı ayrı bildirimde bulunduğu için ÇED karar sayılarında mükerrerlikler oluşmaktadır. Bilindiği üzere ÇED Yönetmeliğine tabi faaliyetlerin ÇED sürecinin yürütülmesinde Bakanlığımızca ÇED sürecini yürütecek koordinatör il e-ÇED sisteminden ilgili Daire Başkanlığınca belirlendiğinden koordinatör il olarak belirlenen ilin ÇED kararını tabloya işlemesi gerekmektedir.

Grafik F.18– 2022 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı (e-ÇED Yazılımı, <https://ced.csb.gov.tr/>, 2022)

Grafik F.19 – 2022 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı

(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, 2022)

Çizelge F.71 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2014-2022 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı

(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, verinin alındığı ay/ 2022)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
16	69	79	49	14	45	59	331

Çizelge F.72 – 2014-2022 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı

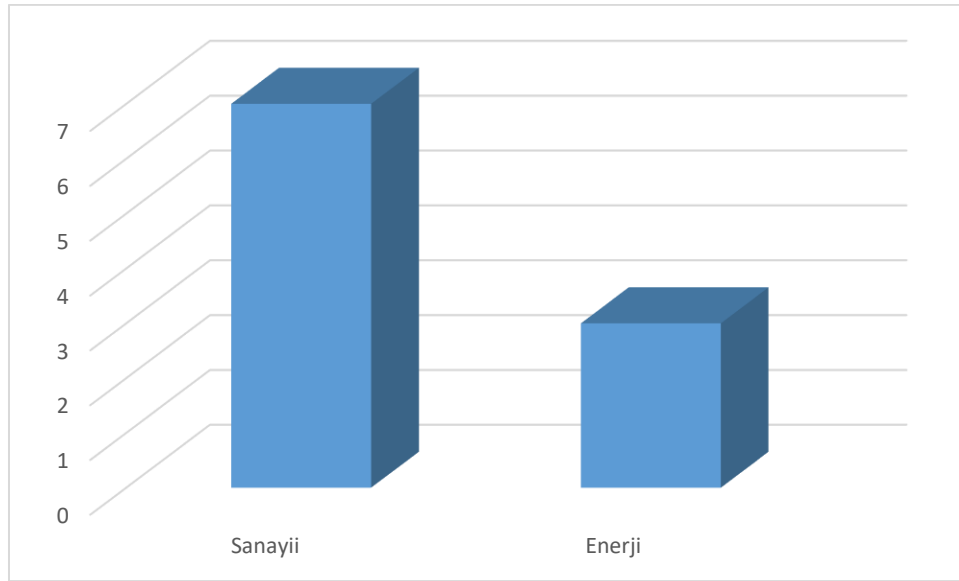
(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, verinin alındığı ay/ 2022)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
11	2	0	0	0	0	0	13

F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Çizelge F.73 – 2022 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİDİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisansı Belgesi sayıları
(e-İzin Yazılımı, 2022)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	0	6	6
Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisans Belgesi	0	10	10
Çevre İzni Muafiyet Sayısı	7		7
TOPLAM	0	16	23

Grafik F.20 – 2022 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı
(e-izin yazılımı, 2022)

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

Zengin maden yataklarına sahip olan ilimizde sanayi faaliyetleri genellikle madencilik üzerine yoğunlaşmış bulunmaktadır. Bu sebeple “Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği” ve “Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği”nin bu konuyu kapsayan maddeleri ilimizde yaygın uygulama alanına sahiptir

Kaynaklar

Bingöl Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
e-ÇED Yazılımı
e-İzin Yazılımı

G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

G.1. Çevre Denetimleri

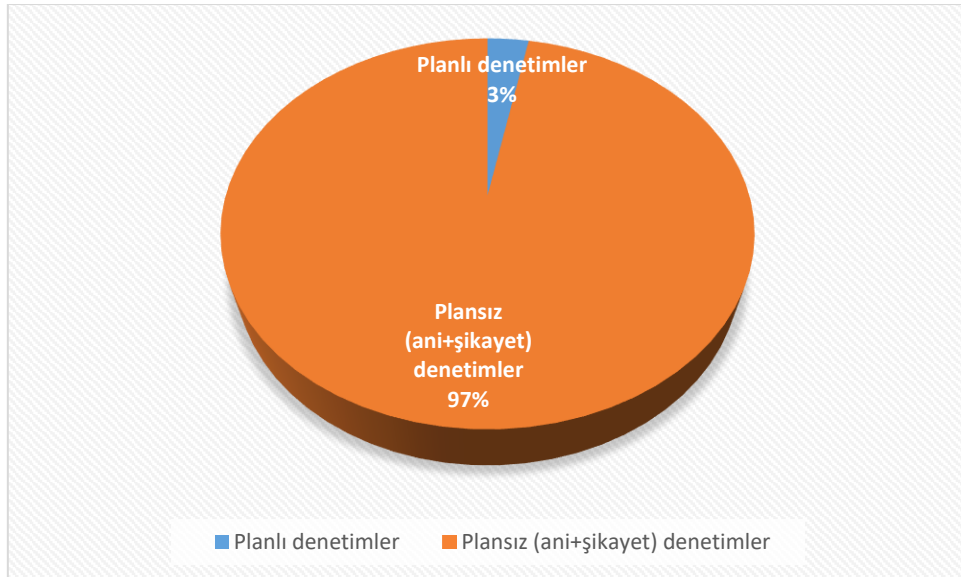
Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde İl Müdürlüğü tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

- izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- Bakanlık ya da ÇŞİDİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- İhbar veya şikâyet sonrasında

ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİDİM tarafından yapılan denetimlerdir.

Çizelge G.74 - 2022 yılında ÇŞİDİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı
(e-denetim yazılımı, 2022)

Denetimler	Toplam
Planlı denetimler	5
Plansız (ani+şikayet) denetimler	160
Genel Toplam	165

Grafik G.21 – ÇŞİDİM tarafından 2022 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2022)

G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge G.75 – 2022 yılında ÇŞİDİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları

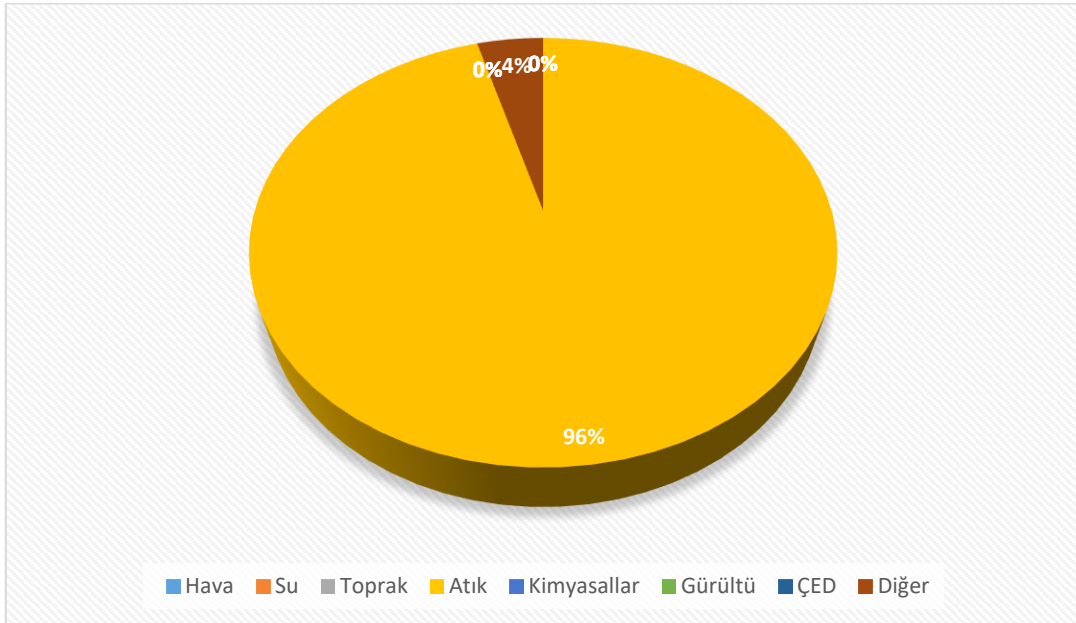
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2022)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı							2	2
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı							2	2
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)							100	100

G.3. İdari Yaptırımlar

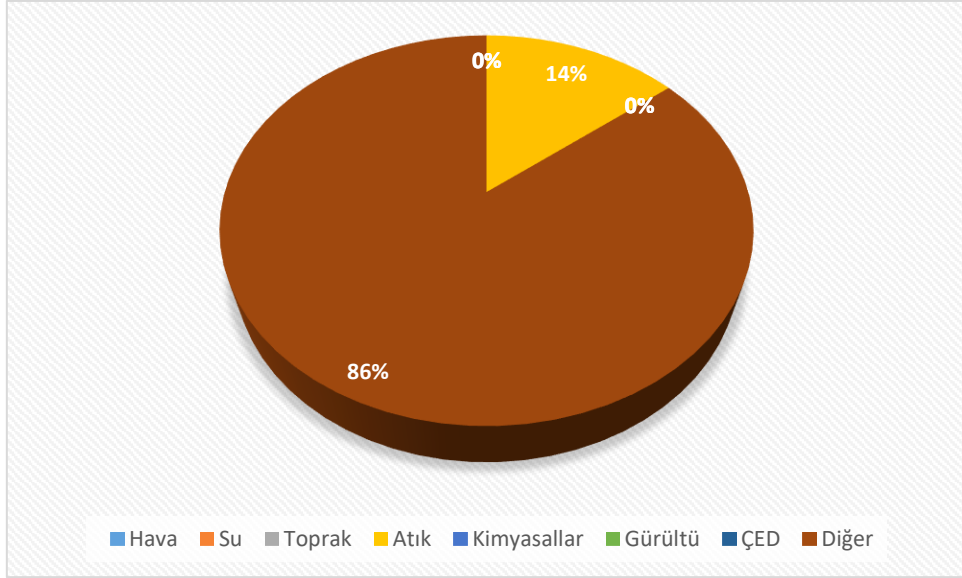
Çizelge G.76 – 2022 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı (e-denetim yazılımı, 2022)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	0	0	0	367,740	0	0	0	16,890	381.815
Uygulanan Ceza Sayısı	0	0	0	1	0	0	0	6	7

Grafik G.22 – 2022 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı

(e-denetim yazılımı, 2022)

Grafik G.23 - 2022 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2022)

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

İlimizde herhangi bir tesise 2022 yılında faaliyeti durdurma/kapatma kararı verilmemiştir.

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde 2022 yılında 161 adet ani (plansız), 5 adet planlı 2 adet şikâyet olmak üzere toplam 168 adet denetim yapılmıştır.

Kaynaklar

Bingöl Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
e-Denetim Yazılımı

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

Haziran Dünya Çevre Günü” etkinlikleri kapsamında, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürümüz İsa Gülgür ve beraberindeki heyet, Valimiz Kadir Ekinci’yi ziyaret ettiler.

Makamda gerçekleşen ziyarette İl Müdürümüz Gülgür, ‘5 Haziran Dünya Çevre Günü’ kutlamaları kapsamında yürüttükleri etkinlikler ile ‘Sıfır Atık Projesi’ kapsamında il genelinde yapılan çalışmalar ve farklı yerlere konulan geri dönüşüm kumbaraları hakkında Vali Ekinci’ye bilgi sundu.

İl Müdürümüz Gülgür, kumbaralara atılan kâğıt, plastik, cam ve metal atıkların ayrıştırılarak geri dönüşümlerinin sağlanmasını hedeflediklerini belirterek Vali Ekinci’ye çevre konusunda kendilerine verdikleri desteklerden dolayı teşekkürlerini ilettiler.

Ziyaretten duyduğu memnuniyeti ifade eden Valimiz Kadir Ekinci ise şunları söyledi: “İçinde yaşadığımız ekosistem, bilinçsiz tüketim alışkanlıkları, plansız kentleşme ve sanayileşme, hızla dönüşen teknoloji süreçleri ve çıktıları ile doğada sınırlı bulunan kaynakların fütursuzca tüketilmesi gibi nedenlerle büyük hasar görmektedir. Buna bağlı olarak, küresel ısınma, buzulların erimesi, kuraklık ve biyolojik çeşitliliğin azalması birer ciddi sonuç olarak insanlığın geleceğini tehdit etmektedir.

Unutmayalım ki, insanın ve diğer canlı varlıkların doğal yaşam alanlarının sağlıklı olduğu bir ortamda hiçbir maddi güç ve zenginliğin önemi olmayacaktır.

Onun için sonraki nesillerin bizdeki emaneti olan dünyayı korumak, küresel boyut kazanan çevresel sorunların çözümüne yönelik adımlar atmak, bu konuda yerel ve uluslararası yeni ve etkin tedbirler almak hepimiz için insani ve ahlaki bir sorumluluktur.

Bu özel günün çevre bilincinin artmasına ve çevreye duyarlı nesillerin yetişmesine vesile olması temennisiyle tüm hemşehrilerimin ‘Türkiye Çevre Günü’nü kutluyorum.”

İlimizde 31.05.2022 ve 03.06.2022 tarihleri arasında Çevre Haftası Etkinlikleri gerçekleştirilmiştir. Çevre yürüyüşü etkinliği, MEV Serkan AYAZ İlkokulunda Türkiye Çevre Haftası kapsamında Çevre ve Doğa Şehircilik Sıfır Atık İklim Değişikliği ile mücadele konularında atölye çalışması ve resim yarışması etkinliği, toplu fidan dikimi etkinliği, bisiklet turu etkinliği, ilkokul öğrencileri ve vatandaşların katılımıyla çevre temizliği etkinliği yapılmıştır.

Kaynaklar

Bingöl Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü